

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ

IV

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности, од 11. октобра 1983, на основу реферата академика *Павла Ивића*, дописног члана *Фануле Пајазоџићу*, др *Мишра Пешикана* и проф. др *Љиљане Црејајац*

Уређивачки одбор

академик *Павле Ивић*, дописни члан *Фанула Пајазоџићу*
и професор др *Љиљана Црејајац*

Главни уредник

ПАВЛЕ ИВИЋ

БЕОГРАД

1983

МИТАР ПЕШИКАН

ЗЕТСКО-ХУМСКО-РАШКА ИМЕНА НА ПОЧЕТКУ ТУРСКОГА ДОБА

(ДРУГИ ДЕО)

С. СКАДАРСКИ КРАЈ (ИСТОЧНА ЗЕТА)

78.

Настављајући обраду имена започету у прошлој књизи овога часописа (ОП III, стр. 1—120), као скадарски крај узимам овде историјску источну Зету — источно од Бојане, а у севернијем делу углавном источно од данашње државне границе.

Из ове области имамо два невелика али значајна узорка имена (антропонима) још из прве половине XIV века, у Дечанској хрисовуљи (ДХ). То је попис села *Кушева*, северно од Купљника (Коплика), и једног катуна који се у основном тексту хрисовуље наводи безимено, као *кашун Арбанаса* (у коме је први уписан *Лвиш Туз*), али се у завршним одредбама истог споменика помиње као *Тузи* (*Туз'је*, стари облик множине, као *људ'је*): „И вси Власи и Арбанаси Туз'је да носе сол црковну”. Овоме катуну није у хрисовуљи одређен смештај и границе, те је било и врло погрешних убикација, али је ван сумње да је и он био северно од Купљника, у простору племена *Тузи*, о којем ће бити речи ниже, у одељку посвећеном обради топонима.

За највећи пак део историјског источнозетског простора имамо два врло садржајна извора из XV века: један млетачки, Скадарски земљишник из 1416. године (СЗ), и један турски, већ представљени тефтер за Скадарски санџак из 1485. године (СК). То омогућава већу сигурност у читању имена и у одређивању пописаних места, а у неким случајевима и упоређивање стања и уочавање промена до којих је дошло за седамдесет година, од једног до другог пописа.

Тешкоћа за тачно читање, одређивање и смештај пописаних насеља ипак има доста, али не толико да онемогуће увид у прилике које испитујемо. Нарочито је од помоћи то што је у СЗ у низању места одржан просторни ред и поступност, не само у томе што се одвојено наводе места „изнад Скадра” и „испод Скадра” него је и у оквиру тих зона одржано логично низање. Тако се, иако велики број насеља остаје нец-

дентификован (можда добрим делом зато што немамо подробну данашњу микротопонимију, него само податке са топографских секција), пописана насеља могу разделити на уже зоне, наравно само приближно (и вероватно не без грешака), што сам и учинио у прилогу 28, разликујући десет ужих зона:

- a) околина *Куйџлика* (Коплика);
- b) околина места *Будиша* (северно од Купџлика);
- c) околина места *Рейшиши*, источно од Купџлика, где се у извору узима као оријентир место *Bolsa*, чије име не налазим на секцијама;
- d) јужније од овога предела — околина средњовековног *Балеча*, којег нема на секцији, па нам за оријентацију може послужити место *Љеууроши*;
- e) даље ка југу — околина места *Грижа*, које је (по Драгољубу Петровићу, који је испитивао говор Враке) северни сусед *Враке*, што је у СЗ последња зона „изнад Скадра“;
- f) предео југоисточно од Скадра, где нам за оријентацију може послужити нпр. место *Јубани* (у СЗ *Lubani*);
- g) даље ка југу — околина места *Какарић* и предео *Медова*;
- h) околина *Свејој Срђа*, тј. предео дуж Бојане ближи Скадру;
- i) даље ка југу — предео дуж доњег тока Бојане, нпр. место *Љуарез* (у СЗ *Luarisi*);
- j) централни део међуречја Бојане и Дрима, околина места *Труши* (у СЗ *Trompsi*), уз нешто пресецања у суседне зоне.

У СК, напротив, нити насловљавање нити просторно низање не омогућавају да без знатних недоумица и неизвесности одређујемо и смештамо пописана насеља. И ослањање на сама имена је отежано, једно због понављања истих топонима у разним крајевима, а друго због великог броја неизвесних читања, условљених делом самом природом материје а делом и одсуством систематског убикационог и идентификационог поступка у Пуљахином издању. Како ово издање остаје један од најважнијих извора за ову и друге зоне, биће корисно да се да општи преглед његове садржине (прилог 29), иза чега ће уследити списак места која из СК издвајам као засебине скадарског краја (прилог 30). У том су списку имена наведена онако како их је дао Пуљаха, најпре у албанској транскрипцији, а онда у турској, с тим што ова друга преносим не у старотурској арабици (како су штампана у тому II Пуљахином издању) него у својој латиничкој транслитерацији, представљеној у првом делу овога рада (у ОП III).

Ознаке десет зона (a—j) на које сам горе поделио насеља из СЗ дате су и на карти VI, ради оријентације. Ради лакшег позивања на поједина имена места нумерисао сам их у оба списка бројевима са експонентом, и то 1°—122° имена места из СЗ, а 123°—246° имена из СК (уз ова друга је додата ознака странице, према пагинацији тефтера). С обзиром

на понављање истих места у два извора, а делом и унутар самог СК, то значи да се исти топоним може наћи под више бројева, нпр. *Egressi* (СЗ) одн. *Egjrish* (СК) под 11°, 133° и 156°; повезивања имена, међутим, остављам за даљи одељак, а овде још да напоменем да сам у приложене спискове унео не само насеља него и ненастањена земљишта, као и опустеле насеобине.

Упоредивања имена места из оба извора вршио је и С. Пуљаха, предочивши ове идентитета (на првом месту је лик из СК, а онда из СЗ и савремено име ако га је Пуљаха дао): *Koplik* — *Copenico*, *Kryethi* — *Cruetio*, *Egjrish* — *Egressi*, *Mgaxhapur* — *Cazapur* (савр. *Каџапѐри*), *Braça* — *Braza*, *Baren* = *Balec* — *Balec* (*Balezo*), *Xhovan* — *Sanct Alexandro*, *Samirish* — *Samarisi* (савр. *Samrish-i*), *Kadrun* — *Caldiron*, *Shën Shirgj* — *San Serzi*, *Gjerç* — *Cherezj*, *Pelani* — *Bellanj*, *Barbulush* — *Barbarossi*, *Gorni Turmshi* и *Dolini Turmshi* — *Trompsi grandi* и *Trompsi uechi*, *Bisht Rjola* — *Bistiriola*, *Postërpat* — *Pastropati*, *Kukla* — *Chucholj*, *Melsha bardh* — *Mensabardj*, *Shgul* — веров. савр. *Shakull* (у СЗ *Zacholj*), *Rushkull* — *Ruscolj*, *Shtira* — *Stira*, *Pendëtari* — *Penetarj*, *Kiryq* (*Kiroq*) — *Charochi*, *Dvalmi* — *Valmj*, *Borom* — *Bromj*, *Tuz* (подручно *Жабљаку*) — *Itusi*, *Zhajna* — *Xagnena* (савр. *Zanjeva*), *Lepurosh* — *Leporonsi*, *Rosek* — веров. *Okseti* (*Oseti*), *Bulkija* (*Bolkija*) — *Bolcae* (*Bolsa*).

Ван овога приређивач СК није наводио данашње рефлексе имена скадарског краја пописаних у СК, па је тим потребније да томе овде посветимо нешто простора. Том приликом нешто ће се попунити и прецизирати и Пуљахине паралеле из СК и СЗ; напоменимо да се Пуљакхине исписи из СЗ (*Catasto veneto di Scutari*) у неким појединостима разликују од Љубићевих у Старицама, које ја користим у овом раду.

ПРИЛОГ 28

Списак месџа у Скадарском земљишнику из 1416. г.
(са додатом нумерацијом и разврставањем на одељке а—ј)

Изнад Скадра

(soura Scutari):

а) 1° *Bistiriola*, 2° *Dobrea*, 3° *Sancto Auracio*, 4° *Caldiron*, 5° *Tusi*, 6° *Oseti*, 7° *Capenico*, 8° *Grouemira grandi*, 9° *Podegora*, 10° *Maiora soto Podegora*, 11° *Egressi soto Podegora*, 12° *Vaiussi soto Podegora*, 13° *Charochieta* = *Feralini soto Podegora*, 14° *Sordani soto Podegora*,

б) 15° *Luista*, 16° *Xagneua*, 17° *Pesiugla*, 18° *Bodissa* = *Rastieni*, 19° *Laol* = *David soto Bodissa*, 20° *Schirelli*, 21° *Castrati*, 22° *Poliza e Sairti*, 23° *Marseni*,

в) 24° *Logoa*, 25° *Cadichami*, 26° *Ibardi soura Scutari*, 27° *Bolsa*, 28° *Rola* — *parte soto Bolsa e parte soto Logoa*, 29° *Rapisti soto Bolsa*, 30° *Chechioli soto Bolsa*, 31° *Cucci soto Bolsa*,

VI. СКАДАРСКИ КРАЈ
(зоне и имена села в. у прил. 28 и г. 78)

d) 32° Balezо, 33° Zacholi soto Balezо, 34° Brochulcho soto Balezо, 35° Braza soto Balezо, 36° Dari soto Balezо, 37° Laporonsi soto Balezо, 38° Sancto Alexandro soto Balezо, 39° Marinay e Grazо soto Balezо, 40° Dommi = Maureda soto Balezо, 41° Zamarachi soto Balezо,

e) 42° Grisa, 43° Cherezi in terren de Grisa, 44° Bulsari in terren de Grisa, 45° Grouemiri pizoli in terre de Grisa.

Испод Скадра

(soto Scutari):

f) 46° Renesi a presso Piera Negra, 47° Piera Negra, 48° Vladami soto Piera Negra, 49° Piera Negra de Rayco Precali, 50° Ceuetio, 51° Martani, 52° Bardi in la Uulcatani, 58° Spatari, 59° Iturchi, 60° Monte de Loro, 61° Darda, 62° Beltomi, 63° Gleros, 64° Bulchia granda, 65° Gostoli e Misgoj, 66° Xamoragni, 67° Euchiechiani, 68° Sacholi, 69° villa de Anrea Schiauo, 70° Somesi, 71° Chimechechi, 72° Sigeci, 73° Doxanni,

g) 74° Trompsisi de Uucho, 75° Luorsi, 76° Barbarossi, 77° San Stefano di Barbarossi, 78° Pastropati, 79° Chucholi, Vlasami e Crueti, 80° Teclani, 81° Mensabardi, 82° San Nicolo de Chacharichi = Blinisti, 83° Chacharichi, 84° Baladrini, 85° Renisse in la Medoa, 86° Sarachinopoli in la Medoa, 87° Valmi in la Medoa, 88° Dobranci in la Medoa, 89° Gunesi in la Medoa, 90° Bromi ala Medoa,

h) 91° Reglati, 92° San Serzi, 93° Musanthi, 94° Grampsi, 95° Dayci, 96° Samarisi, 97° Ruscoli, 98° Bellani,

i) 99° Stira, 100° Penetari, 101° Precali soto la Scala, 102° Charochi, 103 Busesesi, 104° Luarisi, 105° Reci, 106° Vedolisti, 107° Xupani, 108° Gasoli, 109° Pulani, 110° Bardi ala Uilipoia, 111° Seregli ala Uilipoia, 112° Bachxi, 113° Gaduci,

j) 114° Precali ala montagna, 115° Domini, 116° Proghieni e Stichiani, 117° Tusani pizoli soto la Scala, 118° Cruetin = Franchesi, 119° Mandrossi in la Medoa, 120° Trompsi grandi, 121° Trompsisi uechi, 122° Varsi.

ПРИЛОГ 29

Прејлед садржине СК

(пагинација у инверзији, сагласно изворнику; нумерација одељака

1—120 из издања С. Пуљахе)

1.	Царски часови (само збир прихода)	стр. 210
2.	Часови санџак-бега, по подручјима:	
a.	Пећ (горње Подримље)	стр. 210—236
b.	Нахија Комнен (Будимља, у Полимљу)	стр. 238—259
c.	Нахија Комарани (Полимље, око Бродарева)	стр. 261—265
d.	Вилајет Плав (горње Полимље)	стр. 266—286
e.	Нахија Зла ријека (околина Андријевице)	стр. 287—294
f.	Нахија Кучи (подручје истоименог племена)	стр. 295—299
g.	Нахија Бјелопавлићи (лево поређе реке Зете)	стр. 300—302
h.	Нахија Хотска брда (си. од Скадарског језера)	стр. 303—306

i.	Нахија Пипери (подручје племена Пипера и Братоножића) ..	стр. 308—313
j.	Нахија Подгорица	стр. 314—315
k.	Нахија Скадар	стр. 316—318
l.	Зајезерски крај (Ск. језеро — р. Бојана — Бар)	стр. 319—330
3—10. Остали већи поседи (зијамети):		
3. а.	Петришпан (средишњи део с. Албаније)	стр. 334—340
б.	Дојезерски крај (ист. од Ск. језера)	стр. 341—347
4.	Подручје Пећи	стр. 350—356
5. а.	Алтин	стр. 382—400
б.	Алтин и Метохија	стр. 358—380
6.	Сухогрлски поседи (Метохија)	стр. 402—413
7.	Дечански поседи (Метохија)	стр. 414—421
8.	Јошанички поседи (Метохија)	стр. 422—426
9.	Жаковски поседи (Метохија)	стр. 426—428
10.	Подручје Призрена и Пећи	стр. 429—437
11—86.	Мањи поседи (тимари, спахилуци), претежно у ширем подручју Пећи	стр. 437—473 и 1—122
87—120.	Мањи поседи, претежно у ширем подручју Скадра	стр. 123—177
	Војнуци	стр. 178—188
	Пипери и Клименти 1497. године	стр. 189—204

Уметнути поседи, са подручја:

Бихор, под бр. 27 и 29;

Вучитрн, под бр. 6, 9, 30, 32, 33, 35, 42, 54, 60, 62, 67, 73, 75 и 85;

Дриваст, под бр. 2к, 88, 107, 111 и 117;

Жабљак, под бр. 2ј, 3в, 89, 92, 97, 103, 106, 108, 109 и 110;

Лаб, под бр. 18 и 33;

Петришпан, под бр. 92, 102 и 117 (поред 3а);

Подгорица (и конкретније: Медун, Пипери), под бр. 92 и 106 (поред 2ј);

Призрен, под бр. 13, 15, 19, 56, 86 (поред 10);

Приштина, под бр. 36, 65 и 71;

Скадар, под бр. 34, 42 и 61 (поред 2к, 3в и 87—120);

Трговиште, под бр. 12, 82 и 85;

Топоница, под бр. 71.

ПРИЛОГ 30

Месџа у скадарском крају уписана у СК 1485
(транскрипција С. Пуљахе, пагинација као у прил. 28)

- 123° Ivrashtraketa VWRH VŠTRAQTĚ¹,
стр. 13
124° Kalza KLZĚ¹, 13
125° Rash RAŠ¹, 14
126° Luk (Lok) LWQ¹, 32
127° Voroniča e poshtme AŠGY WRW-
NYČĚ¹, 75
128° Gruda GRWDE, 76
129° Koplík KWPLQ¹, 123
130° Mes MS¹, 124
131° Kryethi KRWE@Y¹, 125
132° Shkripol VŠKRYPWL¹, 125
133° Egrish AQRŠ¹, 126
134° Luk (Lok) LWQ¹, 126
135° Shënd Bfishi ŠND BfYŠY¹, 127
136° Reç RČ¹, 127
137° Romeshтина RWMŠTNĚ¹, 128
138° Mgaxhapur MGCAPWR¹, 129
139° Shkrił VŠKRYL¹, 129
140° Maliç MALČ¹, 129
141° Braça BRAČĚ¹, 129
142° z. Kakariq Duz (Kakariqi fushor)
KKARUQ DWZ, 129
143° Kurta KWRTĚ¹, 129
144° Baren=Balec BARN=BALC¹, 130
145° Mosili MWSYLĚ¹, 130
146° Xhovan CWAN¹, 130
147° Mushani MWŠANY¹, 131
148° Gril VGRYL¹, 132
149° Marshejn MARŠYN¹, 132
150° Marin MARYN¹, 133
151° Samirish ŠMYRŠ¹, 134
152° Oblik VWBLQ¹, 136
153° Nikshiq=Psogllav NKŠQ =PSW-
GLAW¹, 373
154° Kastat KAŠTRAT, 138
155° Puleç (Puliç) PWLČ¹, 138
156° Egrish AQRYŠ¹, 139
157° Kadrun KDRWN¹, 139
158° Mglush MGWLŠ¹, 141
159° Puliç PWLČ¹, 142
160° Dobranica DWBRANČĚ¹, 142
161° Shkrił VŠKRYL¹, 142
162° Shën Shirgi ŠNŠYRQ¹, 143
163° Prekal PREKAL², 143
164° Gradec Tuz GRADC TŲWZ¹, 143
165° Kusmaç KWSMAC¹, 144
166° Kuruemira KWRWE@MYRE, 145
167° Gorna Voronica GWRNE WRW-
NYČĚ¹, 145
168° Reçi RČY¹, 146
169° Pulani PWLANY¹, 146
170° Gjerç QRČ¹, 147
171° Kakariq KĚKARYQ¹, 147
172° Pelani PLANY¹, 147
173° Daraglat DRAGLAT¹, 147
174° Barbulush BARBLWŠ¹, 148
175° z. Irmal VYRMAL¹, 148
176° Rijol RYYWL¹, 149
177° Samarish ŠMARISH¹, 151
178° Përđiça PRDYČĚ¹, 151
179° Gorni Turmshi GWRNY TWRM-
ŠY¹, 152
180° Dolini Turmshi DWLNY TWRM-
ŠY¹, 152
181° Dajçi DAYČY¹, 152
182° Kuç KWČ¹, 152
183° Poshtërkuza PWŠTRKWZĚ¹, 153
184° Bratoran BRATWRAN¹, 154
185° Dobri DWBRWY¹, 154
186° Stres ŠTRS¹, 155
187° Podgora PWDGWRĚ¹, 155
188° Bisht Rjola BŠT RYWLY = Barsh
MARŠ¹, 156
189° Shukovik Tuz ŠWQWYQ TŲWZ³,
156
190° Postërpat PWSTRPAT¹, 158
191° Buzogjatja BWZWQATYĚ¹, 158
192° Kukla KWKLA¹, 158
193° z. Symiza SWMZĚ¹, 159
194° Melsha bardh MLŠĚ BARZ¹
195° Shgul ŠGWL¹, 159
196° Gjondra QWNDRE¹, 159
197° Bleshja BLŠYĚ², 159
198° Rushkull RWŠKWL¹, 159
199° Shtira VŠTRĚ¹, 159
200° Pendëtari PNDĚTARY¹, 159
201° Prekali PRĚKALY¹, 160
202° Kiryq (Kiroq) KYRWQ¹, 160
203° Buvarza BWWARZĚ¹, 160
204° Loros LWRWS¹, 160
205° z. Gjervos (Gjeruos) QRWWS, 160
206° Zakol ZAKWL¹, 161
207° Prekali PRKALY⁴, 161
208° Rashi RAŠY⁴, 161
209° Dvalmi VDWALMY⁴, 161
210° Gunësi GWNSY⁴, 161
211° Dobranica DWBRANČĚ⁴, 161
212° Mandros MANDRWSY⁴, 161
213° Borom BWRWM⁴, 161
214° Shënkoll ŠNKWL¹, 161
215° Shëngjin ŠNQYN = Rasha RA-
ŠĚ, 166

216° Vilza WLZĚ ² , 167	234° Podol Tuz PWDWL ṬWZ, 175
217° Molla MWLĚ, 167	235° Mazarak MZARAK ¹ , 176
218° Prela PRLA ¹ , 167	236° Gramshi GRAMŠY ¹ , 176
219° z. Selita SLTĚ, 167	237° Shkodra VŠQNDRYĚ, 316
220° Karpent KARPNT, 168	238° Damnić Tuz DAMNČ ṬWZ ¹ , 341
221° Rasha RAŠĚ, 168	239° Bgur Tuz BGWR ṬWZ, 341
222° z. Radina RDYNĚ ¹ , 169	240° Kuqik Tuz KWQQ ṬWZ 342
223° Zhajna ŽAYNĚ, 169	241° Istulush Tuz VSTWLWŠ ṬWZ,
342
224° Lepurosh LPWRWŠ, 170	242° Petrashani Tuz PTRASHANY VVWZ,
343
225° z. Bjeli Brod BLY BRWD, 170	242° a z. Gjon Tuz QWN ṬWZ, 343
344
226° Gradisaliq GRADYSALQ, 170	243° Pistull Tuz PSTWL ṬWZ (TAB'
PTRWŠA), 344
227° Rosek RWSQ, 171	244° Lushta LWŠTĚ ¹ , 345
228° Bulkija (Bolkija) BWLYQĚ, 171	245° Dragovol DRAGWWL ¹ , 346
229° Kastrat KAŠTRAT ¹ , 171	246° Shënd Iv rash ŠNDVWRAŠ ¹ , 347
230° Grizha GRYŽĚ, 172	
231° Prelat (Perlat) PRLAT = Bardani
BARDANY, 173	
232° z. Vegjran WQRAN, 174	
233° Dom DWM ² , 175	

¹ Подручно Скадру;² подручно Дривасту;³ подручно Тузима;⁴ подручно нахији Мјет (Медова); за остала места није изричито означена припадност (подручност).

О одређивању и смештају пописаних места скадарског краја

79.

Места скадарског краја (поред других) пописивао је и Маријан Болица, у свом познатом спису из 1614. године (в. С. Љубић, Старине 12), али једва да нам тај попис може што помоћи у одређивању места која су ушла у наше катастре, јер су облици имена записивани са доста грешака, а није одржана ни нека доследнија просторна логика њиховог низања; има и понављања истих имена на два места, па се тако секција *Mattan, Busigattani, Sachulli, Doxan, Barbarus* опет понавља у нешто измењеном лику: *Vatan, Busigatan, Sachalli, Doxan, Barbaluxa*. Од интереса је, ипак, што у наведеном низу имамо паралеле за иначе непозната места *Vizogjatja* из СК (191°) и *Doxanni* из SZ (73°), а можда је и *Mattan/Vatan* исто што и *Martani* у СЗ (51°). Такође је занимљиво да су Болличини облици *Sipionich* и *Cadarum* сасвим сагласни са именима из Светоарханђелске хрисовуље — *Куџблник* (с тим што је дошло до нормалног штокавског развоја секвенце -*бл-*) и *Кадарун*, док су облици у СЗ и СК друкчији: *Copenico* и *Koplik, Caldiron* и *Kadrin*.

80.

Биће најпогодније да сугестије и налазе о одређивању и убикацији топонима скадарске (источнозетске) зоне изложим алфабетски (по абecedном реду, сагласно писму основних извора и транскрипција, чему

ће се у овом поглављу прибегавати и даље). Савремена имена наводим онако како сам их нашао на секцији, такође латиницом. Бројеви са експонентом упућују на нумерацију у прилозима 28 и 30, а позиције или зоне а-ј на групе насеља у прилогу 28 и оријентационе ознаке на карти VI.

Bachxi у СЗ (112°) по редоследу можемо идентификовати са топонимом *Boksi* на истоку предела *Veli Poja*.

Baladrini у СЗ (84°) данас је *Baldren* на Дриму, сев. од Љеша.

Balezo у СЗ (32°) свакако је познати средњовековни град *Балеч*, а у СК (144°) место са двојним именом, *Baren* = *Balec*. Нема га на секцији, сем ако је одраз тога имена *Маја е Валес* с. од места *Љепуроши* (поз. d), које је било део истог поседа којег и *Балеч* (уп. ниже *Laroronsi*).

Barbarossi у СЗ (76°) и *Barbulush* у СК (174°) данас налазимо као *Barbuluš*, крај Дрима (поз. g), приближно на средокраћи између Скадра и Љеша.

„Barsh” — в. *Mareš(i)*, s. v. *Bistiriola*.

Bellani у СЗ (98°) Пуљаха вероватно исправно поистовећује са *Pelani* у СК (172°). Биће то данашње место *Belaj* или *Varloku* (*Bardhoku*) јз. од Св. Срђа, којим се завршава наша зона h.

Berdica — в. *Përdica*.

Bgur Tuz — в. Тузи.

Bistiriola СЗ (1°), насеље са 8 имена и 2 главарска, исто је што и насеље са 17 имена у СК (188°) које има двојако име: BŠT RYWLY = MARŠ, али у Пуљахиној транскрипцији „Bisht Rjola” и „Barsh”, где је ово друго вероватно штампарска или техничка грешка: то је име места по поглавару, јер је први уписани PTR WLD MARŠ, „Petr-i, i biri i Marash-it” (тур. *veledi*, алб. *bir* = син; даље ћу ову формулу наводити представљајући WLD са w). Прецизније би читање, дакле, било: *Бишиј (u) Рјоли = Мареш(u)*. — Судећи по редоследу у СЗ, то је негде близу Купћлиника (Коплику, на карти позиција а). Ист. од Купћлиника на секцији је предео *Rjoli* и речица *Lumi i Rjolit*, а *bisht* на алб. значи ’реп, дршка’ и сл.

Blinisti у СЗ (82°, друго име *San Nicolo de Chacharichi*) налазимо данас као *Blinišť* (Горњи и Доњи) ји. од Барбулуша (зона g).

Bodissa или (племенско име) *Rastieni* у СЗ (18°) свакако је данашња *Budiša* ист. од најувученијег дела Хотског блата (поз. b).

Bolsa — в. под *Rapisti*.

Bromi, *Borom* — в. под *Renisse*.

Budiša — в. *Bodissa*.

Buvarza — cf. *Luarisi*.

Castrati у СЗ (21°) имају две аналогije у СК, под именом *Kastrat* (154° и 229°). Племенска област *Kastrati* је сев. од Будише (поз. b).

Chacharichi у СЗ (83°) а *Kakariq* у СК (171°) данас налазимо као *Kakarić*, крај Дрима, сев. од Љеша (зона g).

Charochi у СЗ (102°) и *Kiroq* (*Kiryq*) у СК (202°) данас налазимо као *Karoć* на Бојани, сев. од Љуареца (поз. i).

Chucholi у СЗ (79°) и *Kukla* у СК (192°) биће данашње место *Kukli* j. од Барбулуша (поз. g).

Cumaci у СЗ (54°) и *Kusmaç* у СК (165°) налазимо данас као *Kosmaći* jи. од Скадра (поз. f).

Damniç Tuz — в. Тузи.

Daraglat у СК (173°) свакако је данашње место *Darađati* (*Daragjati*) на Бојани, сев. од Св. Срђа (поз. h). Биће да је ово место уписано у СЗ као *Reglati*; место је уписано испред Св. Срђа, а и неке придевци уписаних становника (*Samarisi*, *Bobodi*) као да потврђују овакав смештај.

Dayci у СЗ (95°) и *Dajçi* у СК (181°) биће данашње место *Dajći* на Бојани, jз. од Св. Срђа (поз. h).

Dobranica у СК (160°) „подручна Скадру” није исто што и истоимено место које се веже за Медову (211°), него је пре можемо повезати с данашњим местом *Dobrace* код Скадра (мало северно).

Dobrançi, Dobrança — в. под Renisse.

Dobrea СЗ (2°), са 6 имена поред главарских, вероватно је исто што и *Dobri* (DWBRWY) у СК (185°), са 15 имена. — Биће то на секцијама *Dobra* j. од Купђлника (поз. a).

Domini у СЗ (115°) има аналогију у данашњем имену *Kneta e Domnit* ист. од Љуареца, али то није сасвим извесно, јер је у СЗ топоним већ у оној (завршној) групи имена која нису сврстана по просторној логици, него као неки остатак или допуна пописа.

Dragovol у СК (245°) данас налазимо као *Dragavoja*, си. од Купђлника.

Dvalmi — в. под Renisse.

Egressi soto Podegora у СЗ (11°), месташце са 6 имена (од којих три са придевском *Egressi*), има у СК на два места аналогију у облику „*Eggrish*”: на првом (133°) са 18 имена, а на другом (156°) са 15 имена. Пуљахино читање („Еђриш”) засновано је на формалном преношењу тур. графије AQR(Y)Ş, а о стварном изговору добре индиције даје придевак *Jeipri* у Деч. хрисовуљи (с тим што ће почетно j- бити слов. протеза). — За смештај ослонац даје везање за Подгору у СЗ, што значи да је место било негде ист. од Купђлника (поз. a); на секцији налазим само место *Egri* jи. од Подгоре. И бројни придевци у месту Драговољ упућују на ову локацију.

Gaduci у СЗ (113°) налазимо данас као *Gaduci* си. од предела *Veli Poja*.

Gjon Tuz — в. Тузи.

Gradec Tuz — в. Тузи.

Grampsi у СЗ (94°) по облику би било сагласно са *Gramshi* у СК (236°) и савременим топонимом *Gramš* ји. од Барбулуша (зона g), али је по редоследу у СЗ између места која се сигурно смештају дуж Бојане (зона h). Могућно је ипак да је то територијално одступање и да је тамо уписано по логици власништва, јер је властелин и овде и у претходном *Musanthi Marin Bonci*. Тако би сва три имена могла бити исто место. Уп. сличну могућност код *Messi*.

Gramshi у СК (236°) биће данашњи *Gramš* ји. од Барбулуша.

Gril у СК (148°) биће место *Grila* сев. од Скадра.

Грижа, за коју је већ (у т. 79) речено да је северни сусед Браке (поз. е), уписана је у СЗ (42°) као *Grisa*, а у СК (230°) као *Grizha*.

Gruda у СК (128°) биће данашње место *Gruda* сев. од Скадра.

Груемира. Главно насеље јавља се у СЗ (8°) под именом *Grouemira grandi*, са 20 имена, а у СК (166°) биће исто то насеље уписано као *Kuruemira*, такође 20 имена. Поред овога, у СЗ су уписани и *Grouemirui pizoli* (45°), на земљишту Гриже (in terre de Grisa), са само два имена, од којих је једно Стефано Груемира; у СК нема одговарајуће насеобине, али један становник Гриже има придевак „*Kuryemir*” (Пуљ.). — Вероватно на месту главне Груемире налазимо на секцији *Gruemira — Česme*, ист. од Купћлиника (поз. а), док би продужетак Мале Груемире могло бити место *Gruemira*, које налазимо јужније (поз. е).

Gunesi, Gunësi — в. под *Renisse*.

Guri i Zi — в. *Piera Negra*.

„*Istulush Tuz*” — в. Тузи.

„*Ivrashtraketa*” — в. Ура (е) Штракте.

Јерш — в. *Egressi*.

Jubani — в. Љубани.

Кадарун из Светоарх. хрисовуље налазимо у СЗ (4°) као *Caldiron*, док је у СК (157°) *Kadrin*. Данас налазимо на секцији *Kaldruni*, нешто јз. од Коплика (Купћлиника, поз. а).

Kakariq — в. *Chacharichi*.

Karoc — в. *Charochi*.

Kastrat(i) — в. *Castrati*.

Kiroq, Kiryq — в. *Charochi*.

Kosmaçi — в. *Cusmaci*.

Kukla, Kukli — в. *Chucholi*.

Kuqik Tuz — в. Тузи.

Кућлиник из Светоарх. хрисовуље налазимо као *Sopenico* или *Sapenico* у СЗ (7°), а као *Koplik* у СК (129°). Данас је то место *Kopliki* на си. побережју Скадарског језера (поз. а).

Kurta у СК (143°) вероватно је данашње место *Kurte* си. од Груде.

Kuruemira — в. Груемира.

Kusmaç — в. *Cusmaci*.

Кушево — в. Тузи.

Laporonsi soto Balezo у СЗ (37°, у придевцима уписано *Laporonsi*) јавља се у СК (224°) као *Lepurosh*, а на секцији га налазимо као *Ljepuroši* ји. од Купелника.

Luarisi у СЗ (104°) данас је место *Ljuarez* на доњој Бојани, које смо узели као оријентир за зону *i*. Како се В- (без дијакритика) и L- у писму тефтера може слабо разликовати (разлика је само у висини стубића), можда је то у СК (203°) „*Buvarza*” (тј. *Луарезе*). На то упућује редослед и придевци уписаних (главар *Pali Valmi* у СЗ а *Marin w Valmi* у СК, даље *Manassi* у СЗ а *Manes* у СК).

Luorsi у СЗ (75°) можда је исто што и месташце *Loros* у СК (204°).

Љубани, у СЗ (55°) *Lubani*, данас се зову *Jubani*, ји. од Скадра (поз f).

Љушића, место које у СЗ (15°) налазимо као сеоце *Liusta* са 8 имена, нараста у СК (244°) у јако село са 60 уписаних обвезника и представља занимљив пример промена током XV века, о чему ће касније бити речи. — У СЗ је уписано на прелазу зона Купљника (поз. а) и Будише (поз. б), па сам га условно укључио у ову другу; можда је неки ослонац за то чињеница да се као властела у СЗ наводе *Ђуко* и *Влајико Хоџ* (*Jucho* е *Ulatico Otto*), јер је Хотима ближа Будиша него Купљник.

Mandrossi, *Mandros* — в. под *Renisse*.

Mareš(i) — в. *Bistiriola*.

Marseni у СЗ (23°), место са 6 имена (од њих три с придевком *Marsen*), налазимо у СК (149°) као *Marshejn* (али у придевцима *Marshen*, тј. колебање графици *MARSYN/MARŠN*). Код места *Поџа* (упл.: ниже *Poliza*) налазимо на секцији *Džamija Maršeit*, што би могло бити траг овог старог имена, на што упућује и редослед у СЗ.

Medoa — в. под *Renisse*.

Mensabardi у СЗ (81°) а *Melsha bardh* у СК (194°) биће негде између Барбулуша и Какарића (зона g).

Messi у СЗ (53°) подудара се са *Mes* у СК (130°) и са данашњим местом *Mesi* си. од Скадра, али се — као распрострањено племенско име, које се могло на разним местима топонимизирати — не може сигурно одредити и сместити. По редоследу у СЗ очекивало би се да је ји. од Скадра (поз. f), као и следећи *Космачи*, сем ако је просторно одступање допуштено због истог поседника (*Vuka Mes* је властелин и места *Messi* и места *Cusmaci*).

Mjet — в. под *Renisse*.

Musanthi у СЗ (93°) биће исто што и *Mushani* у СК (147°), а данас *Mušan* код Св. Срђа (поз. h).

Nikshiq — в. *Psogllav*.

Pastropati у СЗ (78°) у СК (190°) налазимо као *Postërpat*. По редоследу у СЗ то је негде близу Барбулуша (зона g).

Pelani — в. *Bellani*.

Penetari у СЗ (100°) и *Pendētari* у СК (200°) биће место сев. од Љуареза (поз. i), где налазимо одразе тог имена (*Mali i Pentarit, Knetā e Pen-tariti*).

Pesiugla — в. Psogllav.

Pērdica у СК (178°) вероватно је исто што и савремена *Berdica* j. од Скадра.

Petrashani Tuz — в. Тузи.

Piera Negra у СЗ (47°) биће талијански превод имена *Guri i Zi* 'Црни Камен', које данас налазимо jи. од Скадра (поз. f).

Pistull Tuz — в. Тузи.

Podegora у СЗ (9°) јавља се у СК као *Podgora* (187°). То је данас *Podgora*, ист. од Купелника (поз. a).

Podol Tuz — в. Тузи.

Poliza у СЗ (22°), место уписано заједно са *Sairti*, има у СК две једнако уписане аналогije: PWLÇ, у Пуљахином читању *Puleç* или *Pulic* (155°) и *Pulic* (159°). У овоме можемо видети словенско име *Полща*, очувано као *Poica* јужно од Будише (зона b).

Postērpāt — в. Pastrōpātī.

Прекал(u). 1) *Precali soto la Scala* у СЗ (101°) уписани су између места *Penetari* и *Charochi*, а у СК (201°) аналогно *Prekali* између *Pendetari* и *Kiroq*, чему потпуно одговара данашње место *Prekal* на Бојани, сев. од Љуареза (зона i). 2) Нешто даље у СЗ (114°) уписани су *Precali ala montagna*, које не налазим на секцији. 3) Под 163° у СК налазимо место *Prekal* подручно Дривасту (Дришти), те је то свакако данашње место *Prekali* си. од Дриваста. 4) У СК је једно место *Prekal* (207°) означено као подручно нахији Мјет, те га треба тражити у Медови (уп. Medoa), али га нема на секцији. — *Precali* (1) омогућују нам да приближно одредимо и топоним *Scala* (узводно на Бојани).

Psogllav у СК (153°), место које има и друго (племенско) име: *Нук-шић(u)*, биће исто што и нетачније записано место *Pesiugla* у СЗ (17°). Како је у СЗ место уписано испред Будише, могло би бити у њеној близини (поз. b). Овакав смештај донекле је потврђен и тим што су Кастрати у СК уписани иза Псоглава.

Pulani у СЗ (109°) можемо по редоследу поистоветити са данашњим местом *Pulaj* на ушћу Бојане. Подударно је по облику *Pulani* у СК (169°), али идентитет није извештан.

Rapisti soto Bolsa у СЗ (29°) свакако је данашње место *Repišti*, и.—си. од Купелника, крај речице *Lumi Rjolit*, која протиче кроз предео *Rjoli*. Заједно са местом *Rola*, Репишти нам могу послужити као оријентир за смештај места *Bolsa* (са којим Репишти и још неколика места чине исти посед у СЗ), као и целе групе насеља издвојене под с (поз. с на карти).

Rastieni — в. Bodissa.

Reci у СЗ (105°) свакако је данашње место *Reći* мало јужно од Љуареза (поз. i), на што упућује редослед. У СК има два аналогна имена (136° и 168°), али се ниједно не може поуздано поистоветити са именом у СЗ (пре би дошло у обзир друго, с обзиром на наредно *Pulani*).

Reglati — в. *Daraglat*.

Renci — в. *Renesi* и *Renisse*.

Renesi а *presso Piera Negra* у СЗ (46°), место без становника којим почиње зона „испод Скадра“ (*soto Scutari*), вероватно је данашње место *Renci* између Скадра и места *Guri i Zi* (= *Piera Negra*).

Renisse in *la Medoa* у СЗ (85°) биће место *Renci* сз. од места *Šendi*n (Sv. Ivan Meduanski). У том пределу биће и даља места са ознаком „in *la Medoa*“ (86°—90°), чему је у СК аналоган низ ненасељених места под насловом „Нахија Брда Мјет“ (207°—213°). Уочава се и неколико аналогича у СЗ и СК: *Valmi* — *Dvalmi*, *Gunesi* — *Gunësi*, *Dobrançi* — *Dobraniça*, *Mandrossi* (119°) — *Mandros*, *Bromi* — *Borom*, све везано за предео *Medoa* одн. *Mjet*, који можемо одредити као побрђе између мора и појаса мочвара јз. од Какарића. Уп. и *Renesi*.

Repišti — в. под *Rapisti*.

Rijol — в. под *Rola*.

Rola у СЗ (28°) вероватно одговара данашњем предеоном имену *Rjoli* (ј. од места Репишти, поз. с) и селу *Rijol* у СК (176°) Уп. и *Rapisti*.

Ruscoli у СЗ (97°) и *Rushkull* у СК (198°) данас налазимо као *Rušuli* на левој обали Бојане, зап. од Св. Срђа (зона h).

Samarisi у СЗ (96°) у СК има на два места аналогију: *Samirish* (151°) и *Samarish* (177°). То је место *Samriši* на Бојани, јз. од Св. Срђа (поз. h), познато из историје као посед породице Црнојевића.

San Nicolo de Chacharichi — в. *Blinisti*.

San Serzi — в. Свети Срђ.

Sancto Auracio — в. Свети Врач.

Scala — в. под *Precali*.

Schireli у СЗ (20°) биће данас *Škreli* ист. од Будише (поз. b).

Seregli ala *Uiliproia* у СЗ (111°) можемо сматрати техничком грешком уместо *Škreli*, име које налазимо у пределу *Veli Poja*, си. од ушћа Бојане.

Shën Shirgj — в. Свети Срђ.

„*Shënd Ivrash*“ — в. Свети Врач.

Shukovik Tuz — в. Тузи.

Spatari у СЗ (58°) данас налазимо као *Špatara* на Дрињачи, ји. од Скадра (зона f).

Stira у СЗ (99°) по редоследу треба да буде негде близу горњег тока Бојане, па је вероватно траг тог имена *Mali i Štirs*, ороним си. од Љуареза (поз. i). У СК ће то бити *Shiira* (199°).

Свeтuи Срђ, познато историјско место на Бојани јз. од Скадра, данас *Širci* (поз. h), уписан је у СЗ (92°) као *San Serzi*, а у СК (162°) као *Shën Shirgj*.

Свети Врач. У СЗ (3°) имамо *Sancto Auracio*. Биће исто у СК (246°) „Shënd Ivrash”. У Светоарханђелској хрисовуљи помиње се да је Купџлник имао „међе (с) Светим Врачем” близу Подгоре и Полвара, а ово је на секцији *Polvari* ји. од Коплика (Купџлника, поз. а), док је *Podgora* мало источније. То значи да је ту негде било место о којему говоре катастри — *Свети Врач*.

Škreli — в. Schireli.

Špatara — в. Spatari.

Štira — в. Stira.

Trompsi или *Trompsisi* су у СЗ уписани на три места (74°, 120°, 121°). Њима свакако одговарају данашњи *Truši*, *Горњи* и *Доњи*, усред међуречја Бојане и Дрима. У СК су то *G.* и *D. Turmshi* (179° и 180°).

Тузи. Под овим именом (само у старом облику множине: *Туз’је*) помиње се у завршним одредбама Дечанске хрисовуље заједница која се у основном тексту исте хрисовуље наводи безимено, као *каџун Арбанас*, с тим што је у њему први уписан *Лви Туз*. Података за убикацију овога катуна у ДХ нема, па је у старијој литератури било и врло погрешних убикација (на југу Метохије). Именски придевци (племенска имена, у служби презимена) употребљени у попису катуна не остављају, међутим, места сумњи да катун мора бити негде на источном побережју Скадарског језера (употребљени су придевци *Туз*, *Ђурко*, *Свинолаз*, *Бушај*, *Бис дос*, *Граша*, *Сума*, *Маџајуж*, *Мира*, *Куч*, *Писерађ*, о којима ће бити речи у даљим одељцима).

У СЗ (5°) уписана је насебина *Tusi*, у којој свих 16 уписаних носи тај исти придевак (*Tusi*). Судаћи по редоследу, насебина се налазила близу Купелника (поз. а).

У СК пак има десет двочланих месних и земљишних имена у којима је други део *Tuz*: *Gradec Tuz* (164°), *Podol Tuz* (175°), „*Shukovik Tuz*” (189°, у првом делу је свакако суфикс *-овић*), а онда континуирано: *Damnič Tuz*, *Bgur* (Бигор?) *Tuz*, *Kuqik* (Кућућ?) *Tuz*, *Istulush* (Сџолоу?) *Tuz*, *Petrashani Tuz*, *Gjon Tuz*, *Pistul Tuz* (238°—243°). Од ових имена ослонац за убикацију дају нам два: *Gradec Tuz* и *Petrashani Tuz*, јер је северно од Купелника предео који се на секцији зове *Pjetrošan*, а нешто даље *Gradeci*. У околини ових места је, дакле, била племенска област *Тузи*, у коју су свакако спадали и дечански *Туз’је* и *Tusi* из СЗ. Дечански катун је, према томе, био негде јужније од села *Кушева*, иза кога је уписан у хрисовуљи (као *Кушево* могли бисмо идентификовати данашњи *Kušaj*, с. од Хотског блата).

У СК има још једно место под именом *Tuz* (стр. 164), али је оно подручно Жабљаку, те не спада у ову, него у севернозетску зону.

Uilipoia — в. под Seregli.

Ура (е) Шџираћине, приближно тако треба прочитати графицију VWRЭ VŠTRAQTЭ (СК, 123°), уместо Пуљахиног непогођеног „Ivrashtraketa”. То је, очигледно, место *Ura e Štrejte* (на другој секцији: *Ure e Štrejt*) си. од Дриваста (Dristi).

Uulcatani — в. под Vukatana.

Vaiussi soto Podegora у СЗ (12°), са само три имена (сва три с придевком *Vaiussi*), не налазимо у СК сем као именски придевак (*Vajush*, *Vojush*) у неколико места скадарског краја. — Место је било ист. од Купљника (поз. а) и Подгоре, где сад налазимо *Vajushi*.

Valmi — в. под *Renisse*.

Vikatana, данашње место ји. од Скадра (поз. f), налазимо у СЗ (57°) као *Uiscatani*, трећи посед (поред Кадаруна и Купљника) *Томаша Склава* (или *Србина*, како се може превести његов придевак).

Xagnena у СЗ (16°, у Старилама XII је *Xagneua*) Пуљаха идентификује са *Zhajna* у СК (223°). По редоследу у СЗ то би могло бити негде у зони b, евент. а—b.

Именски придевици и развој презимена у источној Зеџи

81.

Широм старе српске државе уобичајени начин допуњавања личног имена (кад га треба ближе одредити, да се његов носилац разликује од својих имењака) било је очинство, указивање на очево име; ако се очево име није казивало описно, слободном формулацијом, оно је добијало наставак *-ић*, који се додавао било непосредно на основу имена било на присвојни придев, нпр.:

име *Сџаниша*, основа *Сџаниш-*, очинство *Сџанишић(и)*;

име *Хране*, основа *Храней-*, очинство *Хранейић(и)*;

име *Милан*, присв. *Миланов*, очинство *Милановић(и)*;

име *Радос(л)ав*, присв. *Радосаљ*, очинство *Радосаљић(и)*.

Систем презимена по крајевима српске и влашке традиције још није био створен на почетку турскога доба, а није још било у обичају ни просто додавање присвојног придева од очевог имена (нпр. *Сџаниша Миланов*), чиме ће се касније наставак *-ић* ослободити за колективна имена, тј. за презимена.

Појединачна одступања од овога срећемо по разним местима, али систематска само по ивицама српског простора. Пре свега, у приморским градовима у којима су живели „Латини”, као што су Дубровник и Котор, већ у средњовековно доба познати су племићки родови који имају стабилно породично име, нпр. *Драјо* (од *Draco*) у Котору, *Градић* у Дубровнику; очигледно је да се придавао значај припадности одређеној истакнутој породици, те је то водило стварању и стабилизацији презимена.

Овде ћемо се, међутим, позабавити једном другом појавом именских придевака који се употребљавају уместо имена по оцу, с којом се сусрећемо кад залазимо у крајеве где је био присутан или где је преовлађивао

арбанаски живаљ, а нарочито је заступљена и документована у зони која се овде обрађује — у историјској источној Зети. И неки чисто лингвистички моменти чинили су да се допуњавање личног имена неким атрибутом више наметало у арбанаским срединама него у српским и влашким; код Арбанаса је, наиме, било много више понављања истих имена, па је било потребније диференцирање, а краткоћа имена омогућавала је да се име допуњава без битнијег оптерећивања говорног ритма. Међутим, друштвени чиниоци и разлози водили су томе да се уместо очинства или поред очинства развију друга диференцијална ономастичка средства. Истина, и у овој области је било у употреби и именовање по оцу (о чему сведоче и млетачки и турски катастар, СЗ и СК), али се овде срећемо са широком, понекад генерализованом применом друкчијих придевака, који означавају припадност човека скупини или заједници широј од непосредне породице (порода једних родитеља). Ове атрибуте можемо називати и презименима, али са неком условношћу, јер је појава веома специфична и доста се разликује од система презимена какав ће се развити по другим крајевима.

Како је ова појава од знатног ономастичког, етнографског и историјског интереса, посветићемо јој — поред ових разматрања — и два алфабетска списка; у првоме (прилог 31) дају се сви именски придевци из СЗ, без обзира на то јесу ли само очинства или придевци ширег значења, а у другом (прилог 32) унет је само избор карактеристичнијих ширих придевака из СК, без очинства и без тежње исцрпности. У оба абецедна списка укључена су и имена источнозетских насеобина из одговарајућег извора, из разлога које ћемо ниже видети.

82.

Одмах можемо рећи да источнозетски именски придевци немају ни сталешки смисао неговања племићких традиција и осигуравања одговарајућих права, о чему се може говорити кад су у питању которска и дубровачка презимена, нити пак директног указивања на претка и крвно сродство, што је карактеристично нпр. за црногорска братства и њихово дељење на ужа братства и огранке (нпр. један огранак цуцких *Кривокајића* зове се *Николићи* — као потомци Николе Раславова, уже од тога је *Мурајовићи* — потомци Николиног унука Мурата, а још уже *Радовићи* — потомци Муратовог унука Рада). — За источнозетске придевке карактеристично је, напротив, значење припадности заједници која је чинила средњовековну друштвену јединицу (село, катун, племе).

Кад би се могућност таквог именовања сводила на стање актуелне припадности таквој заједници (док човек живи у њој као њен члан), таква имена не би ни добијала смисао и службу презимена, него би остала у оквиру значења етнонима, имена становника. Међутим, смисао се мења ако се такав придевак и свест о припадности задржава и после одсељења. Особеност је овога простора да се припадност одређеној јединици није схватала као пуки физички и правни статус него је добијала

и дубље етнографске садржаје, те је било битно и ко је ко по пореклу, одакле је (из којег места или из које заједнице) у смислу неке матичне одређености и трајније завичајности.

Да се томе није придавао једнак значај у разним зонама, сведоче нам црногорски тефтери. Сигурно је и по тадашњој Црној Гори било подоста пресељеника из једног места у друго, али се нигде по томе људи не именују сем једног изузетка: одсељеници у зону Скадарског санџака (колико се места у која су се преселили дају локализовати, она се налазе по Зетској равници, јужно од Подгорице) добрим делом се уписују са придевцима који показују одакле су, нпр. Бошко *Коман*, Радич *Гуша*, Божидар *Додош*, Павлица *Цуца*, Стјепан *Љешњан*, Радич *Друшић*, Радич Тодо[в] *Ријечан*, Вучета *Брљан*, Никола *Дубова* — где сви придевци значе црногорска насеља или племена (примери су из ЦД 1523). То у ствари значи да се на северном побережју Скадарског језера придавао битан значај пореклу и матичној припадности, те се људи тиме маркирају и именују, док по Старој Црној Гори то још није узимано као битно и маркирајуће, те се и не помиње одакле је ко.

83.

Именовање братстава по матичном месту или пределу прелиће се у некој мери и у Црну Гору, само што је део таквих именовања народно предање преосмислило, подводећи их под општи патронимички тип:

Врбице, братство на Његушима, по предању воде порекло из *Врбице* код Билеће;

Грљевићи у Очинићима изводе своје порекло из места *Грље* у Зетској равници, што је сасвим вероватно;

Јаблани у Добрском Селу мисле да се *Јаблан* звао неки њихов предак, али је из повеље познато село *Јаблано* (у пределу Добрског Села), од којег је постало презиме;

Кривокапићи цуцки тумаче своје презиме као претков надимак (наводно: носио накриво капу, што тешко може бити извор надимка), али је вероватније да њихово име треба довести у везу са оронимом *Крива Капа* изнад Малог Блата. Сточарско кретање од зимовника крај Скадарског језера правцем Љешанска нахија — Бјелице — Цуце (можда и даље ка Херцеговини, на што би упућивало кривокапићко предање да су из Херцеговине) географски је сасвим логично, а поткрепљује га и издуженост зоне врло сродних говора, од Цуца до удно Љешанске нахије;

Ројановићи цуцки мисле да су од кнеза *Ројана* (познат је и као личност из Горског вијенца), али ће пре бити да је у основи њиховог имена топоним *Ројам* или сл. који се среће на више места (има и варијанта *Ројан*).

84.

Нормална је појава да се племенска или родовска имена топонимизирају, да се помоћу њих означава не само заједница него и место или предео њеног живљења. Тако се стварају двозначна имена, која су истовремено и етноними и топоними, при чему по правилу значење људске заједнице можемо сматрати основним, примарним, а значење места или предела накнадним, секундарним. Међутим, наведени примери из Црне Горе (т. 81) показују да је био могућан и обрнути процес: антропонимизација топонима, извођење људских имена из месних или предеоних. Таквих примера налазимо и у скадарском крају; нпр. у СЗ *Doclesse* и *Doclessi* (вероватно од *Дукља*), *Plava* (од *Плав*), *Rogami*, у СК *Černogora*, *Makedon*, *Debri* и др. Ипак је у скадарском крају била много распрострањенија појава да људска заједница преда своје име месту или пределу него обрнуто. Покретљивост становништва, вероватно добрим делом условљена кретањем сточара од зимовника у скадарској низији до летњих пасишта у високим планинама, довела је до разношења истих имена, до двоструке или и вишеструке топонимизације истог племенског имена, нпр. *Кучи*, *Добранци*, *Барди*, *Прекали*, *Ренци* и др.

У оба извора којима се служимо има доста примера двојне службе истог имена, али се не може увек са поузданошћу одредити шта је примарно — служба придевка или месног имена. То је нарочито неизвесно кад придевак срећемо изван места где се топонимизирао, нпр. је ли смисао именовања *Сџојан Касџраџ* близу ушћа Бојане „припадник племена Кастрати” или „досељеник из предела Кастрати”, док се за она места где се исто име јавља и као придевак и као назив насеобине начелно може узети да је племенско или родовско значење примарно, а да је именовање насеобине накнадна примена оваквог имена. Таква двојна служба види се у многим источнозетским именима, у оба наша извора:

— у СЗ: *Barbarossi*, *Bardi* (и *Ibardi*), *Bulsari*, *Castrati*, *Cazaput* (-ur?), *Čeuetio*, *Chacharichi*, *Chechioli*, *Cherezi*, *Cusmaci*, *Dar(r)i*, *Dayci*, *Gaduci*, *Gasoli*, *Grouemir(i)*, *Gunesi*, *Leporonsi*, *Luban(i)*, *Luorsi*, *Maiora*, *Mandrossi*, *Marsen(i)*, *Messi*, *O(ch)seti*, *Precali*, *Proghieni*, *Rastieni*, *Reci*, *Samarisi*, *Sarachinopoli*, *Schirelli*, *Seregli*, *Sigeci*, *Spatari*, *Tecla(mi)*, *Tusi*, *Vaiussi*, *Xupani*, *Zacholi* (*Zachuli*), *Zamarachi*;

— у СК: *Dragovol*, *Gradisal(iq)*, *Gruda*, *Kryethi*, *Kusmaç*, *Lepurosh*, *Manes* (*Manesh*), *Mapewu* (*Marash*), *Marsh(e)j*n, *Mazarak*, *Mes*, *Mglush*, *Mosil(i)*, *Prela* (*Prelad*), *Reç* и *Reçi*, *Tuz*.

85.

У појединима од ових места видимо већи број носилаца истог придевка једнаког имену насеобине. Таква су места у СЗ *Tusi* (16 носилаца таквог придевка, тј. сви уписани), *Lubani*, *Grouemira Grandi* и *Čeuetio* (по 10), *Messi* (9), *Gunesi* (8), *Bardi* (7), *Spatari* (6) итд., а у СК *Prela* (придевак *Prelad* 19 пута), *Lepurosh* (10), *Mglush* (8), *Dragovol* и *Reç(i)* (по 7).

Понекад се виде и веће групе чије се име није пренело на место, као (у СК) придевак *Besrak* (10 носилаца) у месту Ура е Штректе, или *Shkalla* (13 носилаца) у месту Luk, а неке случајеве двоструких, синонимичних месних имена (као *Bodissa = Rastieni*, *Charochieta = Feralini*, *Cruetin = Franchesi* у СЗ, *Psogllav = Nikshiq* у СК) можемо посматрати као још неразрешену конкуренцију наслеђеног географског и топонимизираног родовског имена.

Појаве вишеструке примене истог придевка сведоче о постојаности становништва у датом месту и начелно значе да је име места добијено топонимизацијом имена јединог или доминантног рода. У оним пак случајевима где видимо само мало носилаца месног имена то може бити резултат досељавања, опадања удела старинаца у саставу становништва, а некад опет то значи да име насеља није преузето од заједнице као родовске целине него од поглавара или његове породице. На такву могућност упућују рецимо ови примери:

Градисаљићи у СК, где су прва тројица уписаних *Милош*, *Младен* и *Иван Градисаљ*;

Мареш или *Мараши* у СК, где прва двојица носе придевак једнак имену места;

Shukovik Tuz у СК, где је други уписани *Shuk Tuz*, а за њим вероватно његов син;

Luorsi у СЗ, где такав придевак носе прва тројица: *Божич*, *Срђ* и *Бојо* (*Bosichi*, *Sergio*, *Vogo*);

Dauci у СЗ, где такав придевак носе први и последњи човек у списку, а оба носе титулу „comandador”;

Xurani, где се тако именују прва двојица, означени као „caui”;

Franchesi (= *Cruetin*), где такво име носе прва двојица, а први уз то и ознаку „cauo”.

Треба ипак имати у виду да се сви ови примери не морају тумачити као узимање имена поглавара за назив насеобине. Ако нпр. село *Xurani* чине *Andrea* и *Jon Xurani*, *Palli* и *Andrea Lint(h)i*, *Vasili Vulcata*, *Petro Vogali* и *Tanus Mengoli*, дакле припадници пет родова — то не мора значити да је оно и у време кад је добило име било тако разнородног састава; могли су, наиме, *Xurani* бити у њој једини или преовлађујући род, па због тога (а не због главарства) пренети своје име на насеобину. Зато преузимање имена управо од поглавара са више поузданости можемо претпостављати за оне области у којима родовска имена нису била у обичају него за скадарски крај, где су таква имена била укореењена и знатно пре доласка Турака.

Највећи број именских придевака није широко засведочен, и у нашим изворима видимо да их има доста са само једном потврдом; у неким пак случајевима има више потврда, али углавном везаних за једно место.

Уочава се, међутим, извештан број родовских или племенских имена расутих по широком простору и засведочених у већем броју источнозетских насеобина. Таква су нпр. имена *Bardi* (*Ibardi*, *Ybardi*) у СЗ и *Bardh* (*Barz*) у СК, *Bus(s)ati* у СЗ и *Bushat* у СК, *Cucci* у СЗ и *Kuç* у СК, *Egressi* у СЗ и *Egrish* или *Igrish* у СК, *Gruda* у СЗ и СК, *Messi* у СЗ и *Mes* (*Mesh*) у СК, *Precali* у СЗ и *Prekal* у СК, *Reci* (*Rezi*) у СЗ и *Reç* у СК, *Samarisi* и сл. у СЗ и СК, *Tusi* у СЗ и *Tuz* у СК, *Vaiussi* у СЗ и *Vajush* или *Vojush* у СК, а у СЗ се истичу великим бројем станишта и имена и *Bubbi*, *Grampsi*, *Lint(h)i*, *Rogami* или *Rogato*, *Som(m)a* или *Sum(m)a*, *Trompsi* (уп. у прилозима 31 и 32).

Логично је претпоставити да оваква расутоост сведочи о знатној старини таквих имена, тј. да су настала доста пре XV века, када су писани наши катастри. Сигурно су и многа уже засведочена имена знатне старине, иако међу њима може бити и млађих.

Одржавање родовских имена и после пресељавања њихових носилаца омогућава нам да уочавамо постојаније заједнице и насеобине, као и оне за које је карактеристичан мешовити састав, које су дакле настале обједињавањем придошлица са разних страна.

86.

И као сведочанства раног настанка родовских или племенских именских придевака и као примери мешовитих заједница од великог су интереса пописи оба дечанска поседа у Зети — села Кушева и катуна Арбанаса. Писари Дечанске хрисовуље нису се најбоље сналазили у албанској ономастици, те придевци нису дати онако јасно као нпр. у СЗ (неки су људи уписани само личним именом, неки само придевком, неки једним и другим, а има и још недоследности), па се могу идентификовати тек уз ослонац на аналогиче у СЗ и СК. Биће, мислим, од интереса да се изложи идентификовани именски придевци из ова два дечанска поседа.

Барда, у Кушеву, спада у најраспрострањеније источнозетске придевке. У СЗ се обично јавља у лику *Bardi* и *Ibardi*, а по једном и *Barda*, *Barde*; у СК се чита *Bardh* (BARD). Родовски придевак не може се поуздано разликовати од очинства, јер се у истом лику јавља и албанско лично име.

Бурмад, у Кушеву, спада у познате придевке, али је ретко у скадарском крају: налазимо га само једном у СК, у месту Luk (126°). Стварни је албански лик *Burmadh* (*buḡrë* 'човек', *madh* 'велик'), те је у српске средине продирао као презиме *Бурмаз*; имамо неколико потврда и у СК (само га Пуљаха, због изостанка дијакритика, транскрибује као „Вурмаг"): *Радоња Бурмаз* у Бјелопавлићима (Вражегрнци), *Бојдан w Бурмаз* у алтинским Сошанима, *Младен Бурмаз* и *Ђура w Бурмаз* у Рибници (Ђаковачки крај).

Бусадоса, у Кушеву, и *Бисьдос*, у катуну Арбанаса, има аналогију у СЗ, где су у Светом Врачу (3°) *Ника* („сапо“), *Бон* и *Вукоџа Вутадоси*. У СК су BWTDWSY место у Кучима, а придевак ВТDWS налазимо и у Малоншићима (ЦД 1521). Писари се довијају како да представе алб. *Bythëdos(ë)* или рефлекс тога лика у српским срединама. Уп. и под *Свиноћав*.

Бушаџ, у Кушеву и катуну, има много аналогија и по скадарском крају (*Bussati* или *Busati* у СЗ, *Bushat* у СК) и другде; и једна пиперска насебина (катун) зове се *Бушаџ*.

Граџа, у катуну, има аналогију *Grat(t)a* у СЗ, као придевак у четири места, међу њима двоструку потврду у месту *Bolsa*, које није могло бити далеко од дечанског катуна. Нису далеко ни места Подгора и Добра, где у СК налазимо придевак *Graја*, што би могло бити исто с обзиром на могућну неутрализацију Y—T.

Гркиња, у Кушеву, биће исти придевак који у Кадаруну (СЗ 4°) носе *Радич* и *Бојдан Grichigna*, као и (са суфиксом *-ић*) *Новак* и *Стејан* (*Stefan*) *Grichignich*. И у СК у истом насељу (157°) налазимо *Никац* w GRKYЧ, што је можда *Гркиња*, с обзиром на могућну неутрализацију Y—N.

Даич или *Дајч*, у Кушеву, исто је што и *Dayci* у СЗ, што налазимо као придевак у пет места јужно од Скадра и као топоним (95°), и *Dajci*, топоним у СК (181°).

Дер, у Кушеву, вероватно је што и *Derri* у СЗ (једна потврда, ј. од Скадра).

Ђонома, у катуну (написано Гџонома), може бити придевак или лично име. У СЗ га и у једној и у другој служби налазимо у облику *Jonema*.

Јејри, у Кушеву, облик са секундарним (протетичким) *j-*, представља познати придевак и топоним, који се у СЗ среће као *Egressi*, а у СК као *Egrish*, *Igrish* (уп. у т. 80).

Калијанић, у Кушеву (*Никола Калијанић*), нема аналогија у СЗ и СК, и можда је очинство, а не родовски придевак.

Куч, у катуну, једно је од најпознатијих источнозетских имена, које се среће и као придевак и као топоним и у СЗ (*Cucci*, *Cuci*) и у СК (*Kuč*). У СК област данашњег племена Кучи има ранг нахије.

Лет, у Кушеву, среће се у више места у СЗ као *Lethi* (*Letti*) (у три места северно од Скадра и два јужно), а у СК као *Leth*, у месту Gradec Tuz.

Маџајуж, у катуну, свакако је исто име које је засведочено као село *Маџајуж* јужно од Подгорице. Исто би могло бити и *Matagulsi* у СЗ (придевак у Грижи и Какарићима).

Мира, у катуну (*Пројон Мира*), аналогија би могла бити *Берђ Мира* у Кучима (СК, село Пантаљеш), а могуће потврде изван насеља са албанским живљем нису сигурне, због подударности албанског *mirë* 'добар' и словенске ономастичке основе *Мир-*. У СЗ имамо једном *Mirra* (ј. од Скадра).

Михил, у Кушеву (*Бон Михил*), можда је исти придевак који носи и *Бин Michele* у Купѓљнику (СЗ).

Мьѝраса, у Кушеву, нема аналогије у нашим катастрима, сем ако је то придевак *Chimetrase* у СЗ (једна потврда ј. од Скадра).

Нерач, у Кушеву, потврђено је и у СЗ као придевак у три места ј. од Скадра, у облику *Neraci* и *Nerazi*.

Писерађ, у катуну, потврђено је у СЗ као *Pissarache* или *Pissarago*, у оближњем месту Egressi и још једном ј. од Скадра.

Свинојлав, у катуну, имамо основа да сматрамо преведеним придевком, који одговара албанском *Kryethi* (крге 'глава', *thi* 'свиња', са редоследом делова сложенице својственим албанском језику). *Crues(s)io* или *Cruetio* налазимо у СЗ као придевак у неколико места, међу њима и у Св. Врачу, а у СК *K(y)ryethi* долази и као топоним. Погрдни карактер овог имена, слично као и *Vythëdosë* („Свињогуз”), можда је условљен веровањем у заштитну моћ таквих имена (заштита „од урока”).

Сума, у катуну, има многобројне аналогије у СЗ широм скадарског краја, као *Som(m)a* или *Sum)a*.

Туз, придевак челника катуна Љеша Туза, представља једно од најпознатијих источнозетских племенских имена (*Tusi* у СЗ, *Tuz* у СК), које се разносило и као придевак и као топоним по широком простору. В. т. 80.

Берасовић, у Кушеву, биће исто што и *Chierassi* или *Chierasso* у СЗ, у месту Грижа. У СК би могло бити исто придевак QRAS, који налазимо такође у месту Грижа, као и у Ура е Штрепте. Употребу истог имена са суфиксом *-ић* или без њега видели смо код *Гркиња*.

Ђурко, у катуну, вероватно је исто што и *Chiurcho* у СЗ (у месту Trompsi). У СК се не дају издвојити аналогије јер се ово име неутралише са честим именом *Ђурко*. Западно од Бојане данас постоји место *Џурке*.

Из овога прегледа види се велика разноврсност родовских имена у оба дечанска поседа. То, међутим, никако не значи да су ови дечански поседи извор и расадник тих родова, како је схватио Иван Божић (у Историји Црне Горе 2/2, стр. 362): „Хоти, потекли су, исто као Матагужи, Кучи и Бушати, из катуна Љеша Туза”. Разнородност становништва је резултат његове покретљивости и окупљања у нове заједнице. Дечански поседи су најстарија, али — како ћемо видети — никако не и једина или усамљена сведочанства такве појаве.

Како је већ наговештено, насеља са изразито разнородним становништвом било је у скадарском крају доста. Неколико примера из СЗ то ће показати:

— у месту *Bistiriola* (1°) само је 10 уписаних имена, али 8 родова: Span, Romestina, Mossoli, Marsen, Grilla, Vochxa, de Otti, Propano (можда је ово последње и Vochxa очинство);

— у месту *Dobrea* (2°) без пронијара је 7 уписаних, а 6 придевака, од којих само један (*Berossi*, *Берои*) може бити очинство, а остало су колективни придевци: Doclesse, Messa, Lethi, Ibari, Vogali;

— у *Св. Врачу* (3°) на 13 имена долази 9 типичних родовских придевака: Butadossi, Bussati, Grampsi, Schirelli, Gruda, Cruessio, Cucci, Vaiussi, Magulsi;

— у месту *Rapisti* (29°) шесторица је уписаних, а толико је и придевака: Brinzi, Debrezi, da Balezo, Salesi, Cucci, Capiti.

Сличних примера могло би се наводити још доста, и из СЗ и из СК.

ПРИЛОГ 31

Придевци личних имена и месна имена у СЗ

Месна имена дата су великим словима, а бројеви уз имена показују у којој се засебно јављају (према нумерацији у прилогу 29). У загради је посебно показано колико се придевак јавља уз имена властеле и поглавара, што се у извору означава као *pron(i)ario* 'пронијар', *cauo* 'поглавар', *comandador* 'челник' (који има над собом властелина) или описно.

Achela 7°
Albua 32°
Andrea 32°
ANDREA SCHIAUO 69°
Aychali 83°

Bachier 7°
Bachsa 79°
Bachsio 9° (pron. e cauo Nichugla B.)
BACHXI 112°
Baffe 76°
BALADRINI 84°
Balafusa 78°
Balari 74°
Balasi 85° × 2
BALEZO 32°, cf. и 33° — 41°
Balezo; da B. 29°
Balori 76° × 5

BARBAROSSA 76°, cf. и 77°
Barbarossi 76°, 105°
Barda 68°
Bardasse 92°
Barde 96°
BARDI 52°, 110°
IBARDI 26°
Bardi 49°, 52° × 7, 79°, 85° × 2, 91° × 3, 92°, 95°, 109° (Nicola B. cauo 52°)
Ibari 26° × 2, 79°, 81°, 85° × 2, 87° × 2, 100°, 110° × 3, 114° (Stefano Ib. cauo 26°)
Ybari 2°
Bardogna 42°
Bari 92°
Batigna 7°
Begam 84° (Alessio B. cauo)
BELLANI 98°
BELTOMI 62°

- Belussi 120°
 Bera 4°; cf. Berri
 Bercho 73°
 Berossi 2°, 120° × 2
 Berri 14°; cf. Bera
 Bestole 96° × 2 (Jon B. cauo), 98° (Jon B. pron.)
 Bethcassa 4°, 7° × 2
 Betuzi 59°
 Bisessa 67°
 BISTIRIOLA 1°
 BLINISTI 81b°
 Bobodi 91°
 Bochadiathi 77°; cf. Bu-
 Bocholoy 59°; cf. Bu-
 Bochomire, -i 15°, 16°; cf. Buch-
 Bochorichi 7°
 Bochsichi(e) 7° × 2, 9°, 15° × 2; cf. Bos-
 Bochxa 1°
 Bochxi 59° × 3 (Gin B. com.)
 BODISSA 18a°, cf. и 19°
 Bogdam 103°
 Boghichi 7°
 Bogo 92°
 Bogoe 7°
 Bogoia 92°
 Bogomire 92°
 Bogosauo: de B. 96°
 Bolari 79°
 BOLSA 27°, cf. и 28° — 31°
 Bolsari 75°; cf. Bul-
 Boncho 100°
 Bonci, -zi властела (Dabeseio, „Deleseio”
 pron. 47°, cauo 76°; Marin B. pron.
 59°, 65°, 93°, 94°, 100°)
 Borri 68° × 2
 Bosichio 7°; cf. Bochs-
 Braicho 28° × 2
 Branisclauo 117°
 Bratani 68°
 Bratiza 63°
 Bratonese, -sso 7° × 2
 Bratossi 70°
 BRAZA 35°
 Briglia 22° × 3, 42°, 44°, 67°, 117° × 2
 Brilao 63°
 Brinzi 29°
 BROCHULCHO 34°
 BROMI 90°
 Brumi 79° × 2
 Bubba 36°
 Bubbi 7°, 16°, 18°, 22°, 92°, 96°, 105°
 Buchadiata 105° × 2; cf. Bo-
 Buchamir, -chemir 82°, 120°; cf. Bo-
 Bucholoy 99° × 2; cf. Bo-
 Budemir 7° × 3
 BULCHIA 64°
 BULSARI 44°
 Bulsari 27°, 42°, 44° × 2, 70°; cf. Bo-
 Busala 105°
 BUSESESSI 103°
 Busesio 114°
 Busessi 79°, 112°
 Bus(s)ati 3° × 2, 7°, 9°, 42°, 48°, 63°,
 68° × 2, 69°, 70° × 2, 77°, 78° × 2,
 81°, 92°, 102°, 110° × 2
 Busulca 105°
 Butadossi 3° × 3 (Nicha B. cauo)
 Buticho 7°
 Cacharichi 32°, 83°; cf. Cha-
 CADICHAMI 25°; cf. Cha-
 Caffè 36°
 Calamarsi, -le-, -li- 68° × 2, 78°, 92°,
 120°
 Calansi, -lensi 67°, 68°
 Calbici 18°
 CALDIRON 4°
 Caliga 24°
 Calla 120°
 Calogera 4°
 Calussa 115°
 Camalessi 104°; cf. Gamb-
 CAPENICO (GO-?) 7°; cf. Cop-
 Capita, -ti 29°, 59°
 Carezi 42°; cf. Cha-
 Carlo 7°
 CASTRATI 21°
 Castrati 21° × 5 (Alessio C. cauo), 110°
 Cathossi 69°
 Catozi 32°
 Caueliero 32°
 CAZAPUT (-UR?) 56°
 Cazaput (-ur?) 56° (Petro C. cauo)
 Cerachi
 Cerga 49°; cf. Se-
 Cernoglaui 76°
 Ceuatio 44° × 2, 65° × 2, 75°
 CEUETIO 50°
 Ceuetio 42°, 50° × 10 (Zorzi C. cauo),
 92° (Petro C. cauo)
 Ceuesio 78°
 CHACHARICHI 83°; cf. и 82°
 Chacharichi 83° × 3, 109°; cf. Ca-
 Chadechemi 47°; cf. Ca-
 Chafichi 96°
 Chaghi 79°
 Charca (Andrea Ch. com.) 65°
 Chareci 65° × 2; cf. Ca-
 CHAROCHI 102°
 CHAROCHIETA 13a°
 CHECHIOLI 30°
 Chechioli 30° × 2, 77°
 Chechiuli 28°

- CHEREZI 43°
 Cherezi, -ci 43° × 2, 47°, 105° × 2
 (Jon Ch. 105°)
 Chetossi 7°, 28°, 42° × 3, 120°
 Chichieri 36°
 Chierassi 42°
 Chierasso 42° × 3
 Chierpsi 53°, 83°, 86° × 2, 96° × 2
 Chiliothi 79abc° (cauo e pron.)
 Chimech(i)echi 92°, 120°
 Chimetrase 120°
 Chisolichochi 95° × 3
 Chiurcho 120° × 2
 Chiurnicola 63°
 Chosichi 77°; cf. Co-
 Chucholi 79a°; cf. Cu-
 Ciutimi 25°
 Clissani 19°
 Cochien 4°
 Coc(h)ora 42° × 3 (Braico C. com.)
 Cochot 7°
 Colaro 4°
 Columpsa 92°, 117°, 120° × 2; cf. Con-
 Comamadi 70°
 Comanni 98°
 Comolago 59°
 Conlupsa 120° × 2
 Constantin 75
 Copenico: da C. 4°, Turcho C. 67°
 Corachi 4°
 Cosaza 79°
 Cosichi 4°; cf. Cho-
 Costa 36°, 70° (Petro C. com.)
 (couazo) 7°
 Cragugi 7°
 Crasignor 77°
 Cresetai 42°
 Cruda 28°
 Cruesiarme 84°
 Crues(s)io 3°, 92°; cf. -et-
 CRUETI 79c°
 CRUETIN 118a°
 Cruetio 26°, 95°; cf. -es(s)-
 Crut(t)a 83° × 2, 95°, 96° × 3, 118° × 4
 CUCCI 31°
 Cucci 3° × 2, 11°, 14° + 4, 26° × 2,
 Cucci 3° × 2, 11°, 14° × 4, 26° × 3,
 27°, 29°, 68°
 Cuci 69°
 Cuchola 92°; cf. Chu-
 Cucholi 75°
 Cucholo 102°
 Cucula 73° × 2 (Petro C. cauo)
 Cuitiny 67°
 Cuman 11°
 Cumani 103°
 CUSMACI 54°
 Cusmaci 54° × 2
 Damian: de D. 7°
 Daniel 82°
 DARDA 61°
 DARI 36°
 Dar(r)i 36° × 3
 DAUID 19°
 Daid 36°
 DAYCI 95°
 Dayci 76° (Jon D. com.), 81° × 2, 95° × 2
 (Giergi D. com.), 96° × 2, 102°
 Debrezi 29°
 Debruta 4°
 Deniza 82°
 Derosclauo 26°
 Derri 59°
 Desco 7°
 Desisclauo 69°
 Diaconovichii 9°
 DOBRANCI 88°
 DOBREA 2°
 Dobren 120°
 Dobreze 97° × 2
 Dobrezi, -ci 51°, 78° × 2
 Dobria 60°
 Dobrossi 48°, 63° × 2, 68° × 3, 92°
 Doclesse 2° × 2 (Gin D. com.), 70° × 2
 Doclessi 44°
 Dodesi 120°
 Dolina 4°
 Domi 8°, 41°, 55° × 3, 59°, 81°, 84°,
 110°, 120°
 DOMINI 115°
 DOMMI 40°
 DOXANNI 73°
 Dragagni 24°
 Dragoce 20°
 Dranci 69° × 2
 Draslauo 26°
 Drechadichami 59°
 Drocina 9°
 Drossina 9° (Radosclauo D. com.)
 Drussi 69° × 2
 Ducassi 120°
 Ducha 27°
 Duchasi 120°
 Durgo 97°
 Duscha 37°
 EGRESSI 11°
 Egressi 7° × 2, 11° × 3, 14° × 2, 55° × 2,
 59°
 Engelese 63° (Zuane E. pron.)
 Enghiechi 74°, 78°, 87° (Alessio E. cauo)
 EUCHIECHIANI 67°
 Exi 7°

- Farolini 43°
 Felipo 32° × 2
 FERALINI 13b°
 Feralini 13°
 Feruzo 7°
 Ficca 105°
 Fiera 112°
 Fiorignan 96° × 3
 Flactura 112°
 Foralini 100°
 Franchesi 118° × 2 (Pali F. cauo)
 Frassina 120°
 Fratta 68°
 Fregana 74/
 Frencouchi 4°
 Fruga 7°
- GADUCI 113°
 Gaduci 113°
 Gaiola 109° × 2
 Gamba 91°
 Gambalessa 104°; cf. Cama-
 Gaseli 76°
 GASOLI 108°
 Gasoli 76°, 79°, 108° × 2
 Gasuli 33°
 Gesoba 76°; cf. Gi-
 Ghians 83°
 Ghiupa 97°
 Gin 63°
 Ginouchi 9°
 Gisari 76°
 Gisoba 82°; cf. Ge-
 Gledura 82° × 2 (Giergi G. cauo)
 Geldura, 87°, 109°
 GLEROS 63°
 Gogliamadi 92°
 Gognesse 9°
 Golissa 86°
 Golissi 44°
 Golobin 7°
 GOSTOLI 65a°
 Gradissauo 24° × 2 (Nicha и Bogdan
 G. caui)
 Gradoe 4°
 Gradussi 7°
 GRAMPSI 94°
 Grampsi 3°, 35°, 55°, 65°, 67°, 68°, 79°
 Grata 27° × 2, 70°
 Gratta 67°, 74°
 Grebessa 4°
 Gregolo 32°
 Grezo 39b°
 Grichigna 4° × 2
 Grichignich 4° × 2
 Griculchi 92°
- Grilla 1°, 41°, 67° × 3 (Radizo G. com.)
 Gripulcho 8°
 GRISA 42°, cf. и 43° — 45°
 Grisoli 63°
 Griuina 7°
 Grizay 15°
 GROUEMIRA GRANDI 8°
 GROUEMIRI PIZOLI 45°
 Grouemir(i), -a 8° × 10 (Piero G. cauo),
 45°
 Grubessa 120° × 2
 Grubina 105°
 Gruda 3°, 7°, 28°, 30°, 42°, 78°
 Grudeni 8°
 Gubicich, -be-: Uucho G. cauo e pron.
 70°, 74°, 75°
 GUNESI 89°
 Gunesi 89° × 8 (Marco G. cauo)
- Herman(o) 52°, 70°
- IBARDI, Ibardi — В. под В-
 Illci 51°
 Illia 83°
 Imperca 35°
 Impereza 67°, 76°
 Inchilla 22°, 96°
 Isari: Ysari 96°
 Isero: Ysero 6°
 Isi, Ysi 47°, 77° × 2, 105°, 120° (Bitri Y.
 pron. e cauo)
 ITURCHI 59°
 Iuan: Yuan 32° × 2
- Jani 27°
 Jasi 76°
 Jonale 76° × 2
 Jonema 27° × 3, 67° (Uicto J. cauo), 116°,
 120° × 2
 Juessa 4°
 Juon 42°
- Laci 76°, 79°, 91°, 92°, 96°, 120° × 2
 Lagoressi 15°
 Lalesa 70°
 Lalmi 120°
 LAOL 19a°
 Lapelompsi 77°
 LAPORONSI 37°; cf. Lep-
 Lechachichiri 120°
 Lecti 92°
 Lepeci 28°
 Leporon 96°
 Lep(o)ronsi 32°, 37° × 3, 63°; cf. LAP-

- Lethi, -tti 2°, 20°, 43°, 67°, 82°
 Liliach 7°
 Liliach 7°
 Linthi 7°, 42°, 43°, 49° × 2, 92°, 107°
 (Palli Linti cauo), 109°, 116° (Nicola
 L. cauo), 120°
 LIUSTA 15°
 Lochoy 42°
 LOGOA 24°, cf. и 28°
 Lombardo 82°
 Lopeci 42° × 2, 43°
 Lopezi 42°
 Lori 70°
 Lossan 7°
 Louichi 15°
 LUARISI 104°
 LUBANI 55°
 Luban(i), -o 55° × 10 (Medo L. cauo),
 57°, 59°, 76°
 Lubici 9° (Zacharia L. pron. e cauo)
 Luboe 7°
 Lucan(i) 57° × 2, 96°, 120°
 Lumeci 92°, 120°
 LUORSI 75°
 Luorsi, -a 42° × 2, 75° × 3, 76°, 105°,
 109°
 Lupsi 63°, 84°, 87°
 Lusani 65°
 Lussi 79°
- Machanari 13°
 Maceloy 9°, 18°
 Madenouichi 9°
 Madossi 32° × 2
 Maglia 104°
 Magulsi 3°
 MAIORA 10°
 Maiora 8°, 10° × 2
 Malici 60°
 Malizori 42° × 2
 Malonci 102°
 Manas(s)i 8° × 2, 37°, 104°
 MANDROSSI 119°
 Mandrossi 119° × 2
 Mantoci 8°
 Marchieni 95°
 Marco, -ko 79°, 105°
 Marercho 98°
 Marina 19° × 3 (Voyna M. cauo), 99°
 MARINAY 39a°
 Marra: de M. 17°
 Marsen 1° × 2, 23° × 3
 MARSENI 23°
 Marsolsi 84° × 2°
 Marsolsi 84 × 2°
 Marta 53°, 105°
- MARTANI 51°
 Masarech(i) 59°, 63°; cf. Max-
 Matarise, -a 85° × 2 (Martin M. cauo),
 118°
 Matagulsi 42°, 83°
 Maurichi 53° × 3, 59° × 2
 Maurisi
 Maxarecho 92°; cf. Mas-
 MEDOA, cf. 85° — 90°, 119°
 Medon 27°
 Mencha 7°, 100° (Jon M. com.)
 Mengoli 107°
 MENSA BARDI 81°
 Mercoy 67°
 Meressa 4°
 Meroueze 9°
 Meroussi 9°
 Mesia 35° × 2
 Messa 2°
 MESSI 53°
 Messi 6°, 7° × 2 (Jura M. com.), 53° × 9
 (Uucha M. cauo), 54° (Uucha M. cauo),
 59°, 85°
 Miali 63°, 96°
 Michele 7°
 Michiel(e) 47°
 Micoilouichi 4°
 Mid(d)a 9°, 75°, 81° (Jon M. cauo), 82°,
 98°
 Migili 92° × 2
 Miladini 120°
 Milich 7°
 Milici 24°
 Miloslauichi 9°
 Milotichi 9°
 Milotini 78° (Stefano M. cauo)
 Mioel 105°
 Mirco 7°
 Mirdit 81° × 2
 Miroeuchi 9°
 Mirota 120°
 Mirsa 22°
 Mirra 65°
 MISGOY 65b°
 Misio 72°
 Mladien 96° × 2
 Mochor 44°
 Moia 111°
 Moian 26°
 Molasire, -i 32° × 2 (Domenego M.
 com.)
 MONTE DE LORO 60°
 Morichi 73°, 76°, 102° × 2, 120° × 2
 Mossoli 1°, 30°
 Mulinaro 27°
 Muraro 42 (Gin M. cauo e pron.)
 MUSANTHI 93°
 Mus(s)anti 27°, 35°, 37°

- Nada 31°
 Nalesco 7°
 Nasici 103°
 NAUREDА 40°
 Negouan 96°, 120°
 Negouanni 97°
 Nenada 31°
 Neraci, -zi 55°, 83° (Jon N. cauo), 97°
 Nesa 53°, 114°
 Nesini 16° × 2
 Noga 92° × 3
 Nosach 4°
- Obsechian 96° × 3
 Ochseti, -e 6° × 2, 96°; cf. Os-
 Offa 68°
 OSETI 6°
 Os(s)eti 6° × 2 (Piero O. cauo)
 Olia 63°
 Omoy 27° (Andrea e Coiacin O. caui),
 32° (Coiacin fio de Radizo)
 Opessa 7°
 Oplassa 4°
 Orfa 77°
 Orfano 4°
 Otti: de O. 1°
 Otto 9° × 3 (Andrea, Radas e Masarecho
 O. pron. e caui), 15° × 2 (Jucho e
 Ulatico O. caui), 17° (Nicola O. cauo)
- Palombi 63°
 Paruci 32°
 PASTROPATI 78°
 Peles 4°
 Pendetari 47°, da P. 120°
 PENETARI 100°
 PESIUGLA 17°
 Petico 4°
 Petigna 120°
 Petrici 68°
 Petrogna 92°
 Petroy 24°
 Petrusi 7°
 PIERA NEGRA 47°, 49°, cf. и 48°
 Piperi 73°, 120° × 2
 Pissarache, -go 11°, 65°
 Placa 96°
 Plaua 17°
 Pobora 7°
 Pobreza 78°
 PODEGORA 9° cf. и 10° — 14°
 Podrego 67°
 Pogliessi 76°
 POLIZA 22a°
- Ponossi 15°
 Popouichi 15°
 Poserichus 7°
 Prasqua 4°
 PRECALI 101°, 114°
 Precali 32°, 49° × 3, 76°, 81°, 90°, 95°,
 99°, 101° × 2, 102°, 103°, 113° × 4,
 114° × 5, 120° × 2 (Rayco P. cauo e
 pron. 49°; Jonema P. pron. 95°, 101°,
 103°; Gin P. cauo 113°; Andrea P.
 cauo 114°)
 Preuosclauo 24°
 Priuicichi 4°
 Progano, -i 1°, 7°, 27° × 2, 31° × 2,
 32°, 36° × 2, 42°, 51° × 2, 55° × 2,
 57°, 59°, 67°, 70°, 72°, 78°, 81°, 97°,
 100°, 105° × 2
 PROGHIENI 116a°
 Proghieni 116°
 Pronichi 92°
 PULANI 109°
 Pulixe 96°
 Putinichi 4°
- Raddi 85°
 Radinichi 9°
 Radoe 7°
 Radota 17°
 Radouani 110° (Branа R. cauo)
 Ragian 7°
 Rani: de R. 58°
 RAPISTI 29°
 RASTIENI 18b°
 Rastieni 18° × 4
 Rayco 32°
 Raza 7°
 Razichi 9°
 RECI 105°
 Reci 84°, 105° × 2, 120°
 REGLATI 91°
 RENESI 46°
 Renes(s)i 23° × 3, 52°, 59°, 65°, 85°, 87°
 RENISSE 85°
 Rezi 47° × 2, 87° × 3, 96°, 98°, 120°
 Rodo(u)an 45°, 84°, 117° (Giergi R.
 cauo)
 Rogami, -o 36°, 47°, 51° × 2 (Nicola R.
 cauo), 52°, 57°, 66°, 70°, 72°, 92°
 Rogan 96°
 ROLA 28°
 Romestina 1° × 2 (Andrea R. com.),
 7° × 3, 16° (Radosclauo Romesana
 pron.), 25° (Radosclavo R. cauo)
 Ruddi 4°
 Rulcho 76°
 RUSCOLI 97°

- SACHOLI 68°
 SAIRTI 22b°
 Salamon 32°
 SALDIA, cf. 52°
 Salesi 29°
 Salsi 70°
 Salume: Nicolo e Vuchze S. pron. 16°, 22°
 SAMARISI 96°
 Samarisi, -ci 31°, 91° × 2, 95° × 3, 96° × 4, 112°, 120°, 121° × 3 (Jon. S. cauo)
 SAN NICOLO DE CHACHARICHI 82a°
 SAN SERZI 92°
 SAN STEFANO DI BARBAROSSA 77°
 SANCTO ALEXANDRO 38°
 SANCTO AURACIO 3°
 SARACHINOPOLI 68°
 Sarachi(no)poli 75°, 86° × 2 (Bencho S. cauo)
 Satham 104°
 Sathata 82°
 Sat(h)in 51° × 2, 65° × 3
 SCALA, up. 101°, 117°
 Scanda 63°, 84°, 92°, 96° × 2
 Scherelli 28°, 113°; cf. SCHI-
 Schiauo 4°, 7°, 42° × 2, 69° (Tomas(i)o S. cauo 4° и 7°, de Tomaso S. 57°; Bitri S. pron. 69°); cf. Sclauo
 SCHIRELLI 20°
 Schi(e)relli 3°, 20° × 4
 Sclauo 27°, 49°, 58°, 69°, 70°, 76°, 78°, 92° × 2; cf. Shiauo
 Scurta Rego 4°
 Scurti 92°, 96° × 2
 Sembati 111°
 Semidede 7°
 Serapa 31°
 SEREGLI 111°
 Seregli 65°, 76°, 111° × 2, 120°
 Serelli 109°
 Sergano 32°
 Sergi 49°, 92°; cf. Ce-
 Seri 6°
 Ses(s)a 87°, 120°
 Seuastoy 91°
 Seurola 4°
 SIGECI 72°
 Sigeci, -zi 55° × 3, 71° (Dimitri S.), 72° × 5 (Nicola fio de Bitri S. pron.), 78°, 120°
 Sinadin 7°
 Sire 120°
 Sirocho 7° × 2, 79°
 Sirochus 79°
 Siuo 117°
 Smachi 96°
 Sogia 17°
 Sogo 96°
 Somelichi 7° = Somilli
 Somesi: di S. 116°
 Somilli 7° = Somelichi
 Som(m)a 7°, 20°, 27°, 44° × 2, 73°, 84°, 85°, 87° × 2, 91° × 2, 95°, 96° × 3, 108°, 109° (Miale S. com.), 120°; cf. Su-
 Sondia 79°
 SORDANI 14°
 Sossa 7°
 Span 1° (Stefano S. cauo), 2° (Piero S. pron.), 52°, 62° × 2 (Stefano S.), 81° × 2, 102° (Stefano S. cauo)
 Spata 79°
 SPATARI 58°
 Spatari 44°, 57°, 58° × 6 (Pali S. cauo), 63°
 Sperdati 57° (Petro S. com.)
 Spexa 116°
 Spit(t)i 84° × 3
 Spori 67°, 100°
 Sporo 49°
 Stecho 92°, 97°, 99° × 2, 102°, 116° × 2, STICHIANI 116b°
 Stimmi 14°
 STIRA 99°
 Stolci 76° × 2
 Stolsi 67°
 Stopan 120° × 2
 Strelli 69°, 75° × 3, 101°
 Strici 91° × 2
 Strocho 8°
 Stronga 21°
 Sudia, Sudichi 7°
 Sugor 7°
 Sugrin 79°
 Suinci 68° × 2, 95° × 2, 114°
 Sumba 27°
 Sumi 92°
 Sum(m)a 42°, 70°, 78°, 79°, 84°, 91° (Petro S. cauo), 92°, 96° × 2 cf. So-
 Suole 72°
 Surbi 77°
 Surri 96°
 Susseri 112°
 Sut(t)i 67° × 2

- Tasili 78°
 Tatesa 111° × 3
 Tatiza 7°
 Tecla 63°, 80°
 Teclani 80°
 Teosclauo 48°, 96°
 Thoma 96° × 2
 Thomay 6°
 Tina 31°
 Tochessi 77°
 Tochsi 77°
 Tolassi 67°
 Tolemir 92°
 Tolli 92° × 2
 Tomaristi 42° × 3
 Topia 116°
 Tragur 7°
 Tressimir 120°
 Triboff 7° × 2
 Tristan 76°
 Trompsi 16°, 53° × 2, 78°, 79°, 96°,
 97° (Jon T. cauo), 100°, 105° × 2,
 110°, 120° × 2
 TROMPSI GRANDI 120°
 TROMPSISI 74°
 TROMPSISI UECHI 121°
 Turcho 72°, 99°, 120°; cf. ITURCHI
 TUSANI 117°
 TUSI 5°
 Tusi 5° × 16 (Jurco T. cauo), 10°, 32°,
 37°, 61° × 3
- Ueliani 7°
 Uelli 98°
 Uerba 92° × 2
 Ueselcho 4°
 Vestiana 99° (Nicola C. cauo)
 Uicendi 120°
 UILIPOIA, уп. 110°, 111°
 Uironi 92°
 Viti 28°
 VLADAMI 48°
 VLASAMI 79b°
 Vlasichi 9°
 Vlcho 92°
- Uochsi 79°
 Uogali 2°, 7°
 Uragoza 7° × 2
 Ulachina 7°
 Ulcata 60° × 3 (Jomma U. cauo), 69°,
 84°, 107°, 120° × 3
 UULCATANI 57°
- XAGNEUA 16°
 XAMORAGNI 66°
 Xan 7°
 Xenatego 92°
 Xubi 96°
 XUPANJ 107°
 Xupanj 107° × 2 (Andrea e Jon X.
 caui)
 Xuppi 82°
- Y- B. под I-
- Zacharia 63° × 2, 73°
 ZACHOLI 33°
 Zachuli 33° × 2, 55°
 Zagni 76°
 Zagur 92°
 Zalese 26°
 ZAMARACHI 41°
 Zamarachi 41°
 Zami 120°
 Zari 111°
 Zocho 28°, 32°, 42° × 2
 Zopa 76°
- [u:] Ungaro 4°
 Ungresse 32°
 Vrossi 8°
 Vsin 28°
 [v:] VAIUSSI 12°
 Vaius(s)i 3°, 12° × 3, 44° × 2, 67°
 VALMI 87°
 Valmi 84° (Bitri V. com.), 104° (Pali V.
 cauo)
 VARSИ 122°
 Varsi, Uarsi 67°, 76°, 81°, 120°
 Vedegur 7°
 VEDOLISTI 106°

ПРИЛОГ 32

*Неки именски њридевици и месна имена скадарској краја
(извод из СК 1485)*

Месна имена дата су великим словима, а бројеви уз имена указују на нумерацију места у прилогу 30

BALEC 144°	EGJRISH 133°, 156°
BARBULLUSH 174°	Egrish, Egrish 184° × 3, 230° × 2,
245° × 6
BARDANI 231°	
Bardh (Barz) 168° × 2, 169°, 172°	
BAREN 144°	
BARSH → MAREŠI	Gazuli 221° × 2
Besrak 123° × 10	Gidhura 136°
BGUR TUZ 239°	GRADEC TUZ 164°
Biper 179°	Gradisal 226° × 3
BISHT RJOLA 156°	GRADISALIQ 226°
BLESHJA 197°	Graja 185° × 3, 187°
Bogora 125° × 3	GRAMSHI 236°
BOROM 213°	Grikja 157°
Boshiq 157°	GRIL 148°
BRAÇA 141°	Grila 148° × 4
Braça 221°, 244° × 3	Grish 126° × 2
Brashkova 157°	GRIZHA 230°
BRATORAN 184°	GRUDA 128°
Bukmir 147°, 230°	Gruda 128°, 129° × 3
BULKIJA 228°	Gryka 192°
Burmad 126°	GUNĚSI 210°
Bushak 157°	
Bushat 129°, 179°, 230° × 2	GJERÇ 170°
BUVARZA 203°	Gjeriçan 215°
BUZOGJATJA 191°	Gjersh 186°
	GJON TUZ 242a°
	GJONDRA 196°
Cvetiq 157°	
	Hot 133°
Çernogora 157° × 2	
	Igjrish 134° × 2, 143° × 3
Dajça 230°	ISTULUSH TUZ 241°
DAJÇI 181°	IVRASHTRAKETA → URA (E)
DAMNIÇ TUZ 238°	ŠTREQTE
DARAGLAT 173°	Izbluta 172° × 2
Debri 188° × 4	Izголоја 172°
Dobran(i)ç 128°, 180°, 236°	Iri 180°
DOBRANIÇA 160°, 211°	Izi 224° × 2, 236°
DOBRI 185°	
DOLINI TURMSHI 180°	KADRUN 157°
DOM 233°	KAKARIQ 171°
Dom 230°, 244°, 246°	Kakariq 143°
DRAGOVOL 245°	KALZA 124°
Dragovol, Dragul 245° × 7	Kam(b)isi 233° × 5
DVALMI 209°	KARPENT 220°
	KASTRAT 154°, 229°

- Kastrat 215°
 Kdik 170° × 2
 Kërshendella 215° × 2
 Kidash 134° × 3
 Kipos 180°
 Kiras, Qeras 123° × 2, 230° × 4
 KIROQ 202°
 Klidora 171°
 Kodnija 157°
 Kolan 226°
 Kolar 157° × 3
 Kolumsha 236°
 KOPLIK 129°
 Koshiq 157°
 Kovaç 226°
 Krata 233°
 KRYETHI 131°
 Kryethi 131°, 215° × 2; cf. Kyry-
 Kryqesh 176°
 Ksulikul 181°
 KUÇ 182°
 Kuç 148°, 153° × 2, 185°, 187°, 223° × 2,
 226° × 2, 230°
 KUKLA 192°
 Kuposh 230° × 6, 231°
 KUQIK TUZ 240°
 Kura 230°
 Kuradri 162°
 KURTA 143°
 Kurti 187°
 KURUEMIRA 166°; cf. Kyry-
 Kus 231°
 KUSMAÇ 165°
 Kusmaç 165° × 3
 Kyrye 226°, 230°
 Kyryemir 230°
 Kyryethi 230°

 Lebebur 186°
 LEPUROSH 224°
 Lepurosh 224° × 10
 Leth 164°
 Lnin 129° × 2, 143°, 230°
 Loro 123° × 3
 LOROS 204°
 Luga 187°
 LUK 126°, 134°
 LUSHTA 244°

 Makedon 153° × 2
 Malçor 128°
 Malgus 186°

 MALIÇ 140°
 Maliç 191°
 MANDROS 212°
 MANES (зап. од Бојане)
 Manes 183° × 2, 186°, 203°
 Manesh × 3 (у месту MANES)
 Marash 188° × 2
 MAREŠ(I) 188°
 MARIN 150°
 MARSHEJN 149°
 Marshe(j)n 149° × 6, 188° × 2
 Mataris 201°
 MAZARAK 235°
 Mazarak 235° × 10
 MELSHA BARZ 194°
 MES 130°
 Mes 129° × 2, 130° × 4, 133°, 226°,
 227°
 Mesh 127°
 Mezi 233° × 2
 Mgaxhapur 138°
 MGLUSH 158°
 Mglush, Mgulsh 127°, 158° × 8
 Mokjor 230°
 MOSILI 145°
 Mosil 145° × 2
 Muriq 230°
 MUSHANI 147°

 NIKSHIQ 153°

 OBLIK 152°
 Oplaza, Oplara 157° × 2

 Paruça 137° × 4
 PELANI 172
 PENDËTARI 200°
 PËRDIÇA 178°
 Petal 224°
 PETRASHANI TUZ 242
 Petrermenak 231° × 2
 PISTULL TUZ 243°
 Pistula 147°
 Plara 157°
 Plumbi, Pëllumbi 185° × 4
 PODGORA 187°
 PODOL TUZ 234°

- POSHTËRKUZA 183°
 POSTËRPAT 190°
 PREKAL 163°
 Prekal 143° × 2, 179°, 201°
 PREKALI 201°, 207°
 Prekar 187°
 PRELA 218°
 Prela 218°, 230°
 Prelad, Përlad 123° × 5, 218° × 19,
 221°
 Prelan 231°
 PRELAT 231°
 Psirag 130°
 PSOGLLAV 153°
 Pshur 236°
 PULANI 169°
 PULEÇ 155°, 159°
- Rar 230°
 Rara 143°
 RASH 125°
 RASHA 215°, 221°
 RASHI 208°
 REÇ 136°
 Reç 136° × 6, 168° × 7, 153°
 REÇI 168°
 RIJOL 176°
 Rodish 143° × 3
 ROMESHTINA 137°
 Romeshтина 162° × 2
 ROSEK 227°
 Rotha 171°
 RUSHKULL 198°
- SAMARISH, SAMIRISH 151°, 177°
 Sam(a)ris(i) 179° × 2, 180°, 181°
 SELITA 219°
 Span 171°
 Spana 167°
 Spathar 174°, 230°
 Star 215°, 231°
 STRES 186°
 Sunja 167°, 230°
- Sydik 129° × 3
 Shbiza 187° × 2
 SHËN GJIN 215°
 SHËN KOLL 214°
 SHËN SHIRGJ 162°
 SHËND BFISHI 135°
 SHËND IVRASH 246°
 SHGUL 195°
 Shiroka 129° (и зап. од Војане)
 Shkalla 126° × 13, 127° × 5
 Shkamb 126°
 Shkib 126°
 Shkit 168° × 2
 Shkrel 230°
 SHKRIL 139°, 161°
 SHKRIPOL 132°
 SHTIRA 199°
 SHUKOVIQ TUZ 189°
 Shurb 174° × 3
- Trimja 186°
 TURMSHI 179°, 180°
 TUZ, cf. 164°, 189°, 234°, 238° — 243
 Tuz 185°, 187°, 189°, 241°, 242° × 2
- Than 230°
- Ugrin 157°
 URA (E) ŠTREQTE 123°
- Vajush 164° × 2, 184°, 230°
 Valmi 203°
 Veshir 190°
 VILZA 216°
 Vojush 127°, 133°
 VORONIÇA 127°, 167°
- XHOVAN 146°
- ZAKOL 206°
- ZHAJNA 223°
 Zhupa 126°, 237°

Етнoјезичке карактеристичке источнозетских имена XV века

88.

Иако се за скадарску област може генерално рећи да је у њој у XV веку преовлађивала албанска ономастика, налазимо доста потврда и за ономастику словенског порекла. Тако у списку придевака и топонима из СЗ (датом у прилогу 31) можемо разазнати бар ова словенска имена: *Бблуш, Берко, Берош, Бојдан, Бојић, Бојо, Бојоје, Бојомир, Бојосав, Брајко, Бранислав, Брајан, Брајица, Брајонџ* (од *Брајонџи*), *Брајош, Будимир, Будина, Дерослав, Деско, Десислав, Добрен, Добрић, Добрија, Доброш, Долина, Драјањ* (од *Драјан*), *Драјоч, Драслав, Голшиа, Голши, Градис(л)ав, Градуш, Грубеша, Грубина, Љубан, Љубич, Љубоје, М(л)аденовић, Мркоје, Мрвош, Миладин, Милић, Милославић, Милојић, Милушин, Мирко, Мирјевић, Мироиа, Младџи, Моја, Мојан, Нада, Нџиован, Ненада, Псојлав, Побрџи-, Подјора, Пољица, Пунош, Првослав, Првичић, Рад, Раднић, Радоје, Радоиа, Радован, Рађен, Рајко, Семидџд, Теослав, Толаш, Толимир, Трешимир, Вел'јан, Врба, Веселко, Влко* (у извору *Belussi, Bercho, Berossi* итд.).

Исто тако разноврсну словенску ономастичку грађу налазимо и међу личним именима, која се могу узимати као непосреднија сведочанства о актуелном етнојезичком стању него топоними и придевци. То можемо видети у прилогу 33, где је дата потпуна статистика личних имена у СЗ (како укупна, тако и посебно за предео северно и јужно од Скадра). У том списку (идући редом по њему) могу се уочити ова имена од словенских основа: *Берко, Бокша, Боја, Бојдан, Бојеиа, Бојо, Бојоје, Бојослав, Бојушин, Бореш, Божидар, Божич, Брајосин, Брајко, Брајун, Брана, Бранко, Браше, Брашин, Брајослав, Дабижив, Десимир, Десислав, Добрејко, Доброслав, Дојчин, Доманџи, Драји, Драјо, Драјош, Гоја, Гојак, Гојан, Гојислав, Гојшиа, Грубан, Медо, Медун, Милан, Милица, Милош, Милослав, Милоза, Миоко, Мирослав, Нџиоје, Новак, Осијоја, Пејико, Прибе, Прибџи, Рад, Радич, Радин, Радојоси, Радомир, Радош, Радослав, Радован, Радовџи, Рајко, Рајко, Сијајко, Сијанко, Сијанислав, Сијојан, Сијојко, Вијан, Вијико, Влад, Влајко, Влко, Вукашин, Војин, Вука, Вуко, Вукоиа*. Могућна су понегде и нешто друкчија читања (нпр. *Божич/Божич, Брајосин/Брајушин, Брајослав/Брајосав* и сл.), али остаје несумњив словенски карактер основа, при чему би — уз повећану хипотетичност — наведени списак могао и још нешто нарасти, достижући близу 40% укупног броја имена као ономастичких јединица.

89.

Ова имена, међутим, по учесталости заостају за већим бројем имена од несловенских основа; чешћа су само *Бојдан* 1,46% од укупног броја од 1229 мушких обвезника, *Радослав* 0,90%, *Бојослав* 0,65%, *Новак* 0,57%,

а остала имена од словенских основа остају испод 0,5%, тј. по мање од 7 потврда у попису. Отуда њихов заједнички удео у корпусу не достиже 15%, по чему се источнозетска област битно разликује од осталих које испитујемо.

Укупно узета, без издвајања словенских и несловенских, најчешћа лична имена у СЗ јесу (од нетранскрибованих облика наводим само главне варијанте):

- Jon (*Бон*) 10,5%
- Petro (Petre, Piero) 7,32%
- Palli 7,16%
- Andrea 7%
- Nicolo 6,59%
- Giergi (*Ђерђ*) 6,43%
- Alessio (*Лви* и *Алекса* и сл.) 3,66%
- Martin 2,93%
- Lazaro (*Лазар*) 2,52%
- Stefano (*Стефан* и сл.) 2,36%
- Bitri (од *Димитр*-) и Gin (*Гин*) по 2,20%
- Zorzi (*Ђурђ* и сл.) 1,87%
- Бојдан 1,46%
- Nicha и Prozano (*Ника*, *Проџон*) по 1,14%

Даље (са мање од 1%) по редоследу долазе: *Тануш*, *Марко* = *Miali* = *Радослав*, *T(e)odoro* = *Menchesi*, *Бојослав* = *Sergi(o)* = *Vigesi*, *Bardi* = *Lecha* (*Лека*) = *Новак*, а остала су испод 0,5%.

Из овога се види да је у скадарском крају, укупно узетом, у XV веку преовлађивала ономастика староарбанаског типа, што можемо узети и као етнојезичко сведочанство. Међутим, конкретнија анализа, по насељима и ужим пределима, открива и једну значајну дијаспору или оазу у којој доминирају имена старосрпског типа, што ће бити предмет наредног одељка.

90.

Иако се у овом раду прате само мушка лична имена, додајмо овде један кратки осврт на женска имена у СЗ, где пада у очи нешто већи удео словенских основа него код мушких имена. Ево најпре нађених потврда:

Bencha 96	Lena 96°
Boglia 110	Mar(r)a 4° × 2, 7°, 82°
Bogosclaua 99°	Maria 50°, 77°, 92°, 96°
Boia 96°, 120°	Marta 57°
Boxa 92°	Mencha 53°
Calia 7°	Nexa 31°, 92°
Cat(h)arina 96°, 109°	Rada 4°, 118°
Chiura 118°	Stana 109°
Dobra 75°, 76°	Stoina 9°
Domenica 50°	Titana, Titaba 98°, 99°
Dussa 96°	Vissa 75°, 98°
Goisclaua 105°	Vlada 105°

Ако као имена од словенских основа идентификујемо *Боља, Бојослава, Боја, Божја, Добра, Душа, Гојислава, Нџџа, Рада, Сијана, Сијојна, Виша, Влада* — то значи да њихов удео достиже половину уписаних жена (удовица), што је далеко изнад удела одговарајућих мушких имена. Не може се рећи шта је разлог овој несразмери (случајни односи због ограниченог узорка, јачи продор словенске ономастике код женских имена него код мушких, евентуално обичај женидбе из даљих крајева?).

Подаци су занимљиви и као сведочанство ширења скраћених, двосложних имена, које је овде даље одмакло него код мушких имена.

ПРИЛОГ 33

Мушка лична имена у СЗ

(I: „soura Scutari”, II: „soto Scutari”, III: збир)

Addam	1	1	Bitri	3	23	Bogossin	1	1		
Alechexa	1	1	Mitri	1	27	Bores	1	1		
Alessio	11	32	Bochexa	1	1	Bosidaro	1	1		
Alesio	2	45	Bochxa	2	2	Bosichi	1	1		
Ambroxi	1	1	Boga	2	1	3	Braico	1		
Andrea	35	50	Bogdan	14			Braycho	1	2	
Andria	1	86	Bogdam	4	18	Braion	1	1		
			Bogeta	1	1	Brana	1	1		
			Bogo	1	1	2	Branча	1	1	
Bardi	1	6	7	Bogoe	2	2	Brathe	1	1	
Bencho	9	18	27	Bogosclauo	4	1	Brathosin	1	1	
Bercho	1	1		Bogosclaua	1		Brathosclauo	1		
Bitci	1	1		Bogoslauo	1	1	8	Brato Sclauo	1	2

Cagnossi	1	1	Lalosiuz	1	1	Ostoia	1	1		
Calens	1	1	Lazaro	9	22	31				
Calozorzi	3		Lecha	1	6	7	Pali	27	38	
Colozorzi	1	4	Leo	1		1	Palli	8	15	88
Constantin	1		Lia		1	1	Pantaleo		1	1
Constantinus	1	2	Lon		1	1	Pantha			1
Conte	1		Luca		1	1	Pantho	1		
Custa	1	1	Lulla		1	1	Pando	1		2
			Lusio		1	1	Pauli		1	
Dabeseio	2						Paulo		1	2
Dabseio	1		Maceloy	1		1	Pelegrin		2	2
Debeseio	1	1	Macon	1		1	Pelussi	1		1
Damian	1	1	Marchien	1	1	2	Pepo	1		1
Dayci	1	1	Marco	2	8		Peran	1		1
Desimiri	1	1	Marko		1	11	Petan	1		1
Desiscla	1	1	Mare		1	1	Petico	1		1
Dimitri	5	5	Margaria		1	1	Petro	24	53	
Dobretico	1	1	Marin	1	14	15	Petre	2	2	81
Dobrosclauo	1	1	Marossin	1		1	Piero	4	5	9
Doicin	1	1	Martin	11	25	36	Polo		1	1
Domenego	3	3	Masi	1		1	Pribe	1		1
Draghi	1	1	Mathe		1	1	Pribeze	1		
Drago	1	1	Medo		1	1	Prebeci	1		2
Dragos	1	1	Medon		1	1	Pridize	1		1
Ducha	1	1	Menchesi	1	5		Progano	6	7	
			Menchese		1		Progan		1	14
			Menchexa		1		Prosan		1	1
Ghinoe	1	1	Menchexe	1						
Giergi	27	47	Menchexi	1		10				
Gergi	3	1	Menchxa	1		1	Radi		1	
Gierghi	1	79	Mengese		1	1	Raddi		1	2
Gin	9	18	Miali	2	8		Radich	1		
Giorgi	2	2	Miale	1	11		Radici	1		
Giri	1	1	Micha	1		1	Radizi	1		
Goia	1	1	Michali	1		1	Radizo	1	1	5
Goiach	1	1	Michieli		1	1	Radin	1		1
Goian	1	1	Milan		1	1	Raditha	1		1
Goisclauo	1	1	Miliza	1		1	Radogosti	1		1
Goissa	1	1	Milos	1	1		Radomiri	3		3
Gozi	1	1	Milossi	1		3	Rados	1		1
Gruban	1		Milosclauo	1		1	Radosclauo	9	1	
Groban	1	2	Miloze	1		1	Radoslauo	1		11
Guergi	1	1	Miocho	1		1	Radouan	1		
Gusma	2	2	Mirosclauo	1		1	Radoan	1		2
Gusman	1	1	Mitri→Bitri				Radoueze	1		1
			Morato		1	1	Ratico	5		5
Helia	3	3	Morichi		1		Rayco	1	2	3
			Morici	1		2	Rodoan	1		1
Ivan	1	1					Rulcho		1	1
			Negoue	1		1				
Jomma	1	1	Nicha	9	5	14	Sagin	1		1
Jon	31	98	Nichxa	2		2	Sarchin		1	1
Jonema	1	1	Nicola	20	53		Sergi	2	4	
Juan	2	2	Nicolo	4	4	81	Sergio		2	8
Jura	2	2	Nicolos	1		1	Simeon		1	
Jurco	1	1	Niza	1		1	Simon		1	2
Jurcho	1	3	Nouach	2	1		Sochio		4	4
Jurgi	1	1	Nouacho	3			Soma		1	1
			Nouako	1		7				

Sorbi	1	1	Tomas	1	1	Vogali	1	1
Staicho	1	1	Tripun	1	1	Voyn	1	
Stancho	3	3	Trumbati	1	1	Voyna	1	2
Stani Sclauo	1	1				Vucha	4	4
Stefano	15	13	Varuti	1	1	Vuchea	1	1
Stefan	1	29	Vasili	2	4	Vucho	1	1
Stojan	1		Vella	1	1	Vuchota	1	1
Stojana	1	2	Vezerin	1	1	Vulcata	2	2
Stoico	1	1	Vigeci	4	3			
Stoicho	2	4	Vighicci	1	8	Yuan	5	
Susi	1	1	Vipeci	2	2	Yuam	1	6
			Vitan	1	1			
Tanus	1	11	Vitico	1	1			
Teodoro	2	1	Vladi	1	2	Zacharia	2	2
Todoro	1		Vlaho	1	1	Zan	1	1
Todaro	6	10	Vlasi	1		Zarri	1	1
Toma	3		Vlassi	1	1	Zorzi	3	20
Thoma	1	4	Vlcho	1	1	Zran	1	1
			Vocassin	1	1	Zuane	5	5

Оаза сѿаросрѿских имена источно од Скадарској језера

91.

Већ разматрање топонимије, историјске и савремене, у крају источно од Скадарског језера (нарочито у залеђу језерског залива који представља Хотско или Хумско блато) указује на некадашње изразито присуство словенског становништва. У уводу овога рада (т. 44—45) било је речи о смањеној етничкој индикативности антропо-топонима, тј. месних имена изведених од личних, каква у овом пределу могу бити *Друјомира* између Кастрата и Климената, *Будина* на југу Кастрата, *Јубица* (од Љуб-) на обали језера, зап. од Купљника, *Добраце* (од *Добранци*) и *Драјоци* (веров. од *Драјовци*) сев. од Скадра; наима, овакви топоними могли су настајати и од имена феудалних поглавара, који су по етничкој припадности могли бити и у опреци са преовлађујућим саставом становништва.

У овом крају, међутим, налазимо и низ топонима изведених од словенских речи општег значења, те се у њихову индикативност не може сумњати. Потврде за то су топоними *Goloberdo* (тј. *Голо брдо*), *Leskovec* (*Лѿсковѿи*), *Goraj* (од *Гора*), *Zagoraj* (од *Загора*), *Paica* (*Пољѿца*), *Gradec* (*Градѿи*), *Gradiskije* (код Болице *Gradisca*) — све североисточно од Купљника, као и *Podgora* источно од овог места, док за оближња места *Dragavoja* (*Драјовоља*) и *Dobra* (у СЗ *Dobrea*, у СК DWBRWY) није сигурно потичу ли од личних имена или од општих речи.

92.

О стању у XV веку сведочи нам најпре СЗ. У овом катастру уочава се да ономастика старосрпског типа влада у три позната места: у *Кадаруну* (4°, данас *Kaldruni*), *Куйблнику* (7°, *Korliku*) и *Подјори* (9°, и данас *Podgora*), а са њима иду и два мања места, која се само приближно смештају у овај предео: *Љушћа* (15°) и *Хагнеца* (16°).

У свим овим местима сем у *Купгљнику* имена од словенских основа чине изразиту већину: у *Кадаруну* око 30 од свега 47, у *Подјори* 11 од 15, у *Љушти* 8 од 10, у *Жањеви* (или сл.) 5 од 8, а нема најтипичнијих албанских имена *Бон*, *Бин* и *Љеш*. Падају у очи и очинства или други придевци на *-ић*: у *Кадаруну* *Првичић*, *Френковић*, *Cosichi*, *Putinich* (ако не треба прочитати *Пуйник?*), *Гркињић*, *Микојловић*; у *Љушти* *Louichi*, *Bochsichi*, *Појовић*; нарочито изразито, готово као општи образац у *Подјори*: *Биновић*, *Влашић*, *Маденовић*, *Радинић*, *Миројевић*, *Bochsichi*, *Д'јаконовић*, *Милославић*, *Милојић*. Имена, дакле, сведоче да су ово била српска насеља.

Што се тиче самог *Купгљника*, имена од словенских основа не достижу половину свих имена, али је специфичних арбанаских имена сасвим мало, те је несумњиво да је и у овом месту одлучно преовлађивало словенско становништво.

93.

Разнородност родовских придевака у низу места, о којој је било речи у т. 86—87, већ сама по себи указује да је скадарски крај био позорница мењања и превирања састава становништва. Још одређеније се можемо у то уверити упоређујући пописе истих места у СЗ и СК, дакле пратећи разлике до којих је дошло током седамдесет година. Тако у првом месту уписаном у СЗ, у селу *Bistiriola*, видимо да се родови *Marsen* и *Mossoli* понављају у СК као *MARŠYN* и *MWSLY*, можда и *Bochxa* као *Божка* (ако је лик *BWRĚ* резултат изостанка дијакритика, што води неутрализацији Р—З—Ж), али се не понављају родови *Romestina*, *Grilla* и *de Otti* (*Хоџ*), а јављају се нови родови *MARŠ* (главари), и *Debri*, можда и још неки.

Као развијенији пример може нам послужити место *Грижа* у оба споменика, у коме се понавља *Busati* као *Bushat* (× 3); *Chierasso* (× 5) као *Kiras* (× 4); допустимо да је *Zoch* (× 2) исто што и *Џок*, као и да је *Progano* у СЗ родовско име (а не очинство), које се у СК понавља као *Progon* (× 2) — али је даљи списак очинства и родовских придевака различит у оба споменика:

у СЗ:

Bardogna
 Briglia
 Bulsari
 Carezi
 Ceuetio
 Chetossi 3
 Cochora 3
 Cresetay
 Gruda
 Iuon
 Linthi
 Lochoy
 Lopeci 3
 Luorsi 2
 Malizori 2
 Matagulsi
 Muraro
 Schiauo
 Tiaci
 Tomaristi

у СК:

Andrija
 Blet
 Brin
 Bukmir
 Dajça
 Deda
 Doda 3
 Dom
 Duka
 Egrish 2
 Gropan 2
 Gjergj 2
 Gjon 8
 Gjonima
 Ivan 2
 Kola
 Kora
 Kuç
 Kupush 6
 Kyrye

Kyryemir
 Kyryethi
 Llesh 2
 Lnin
 Martin
 Mokjori
 Muriq
 Nikolla 2
 Pavl
 Prela
 Rar
 Spathar
 Stepau
 Sunja 2
 Shkrel
 Thani
 Vajush
 Visha
 Vlash
 Xhovan

Део ових спискова, нарочито другог, чине очинства, али је доста и придевака у несумњивој служби племенских имена одн. презимена, нпр. *Briglia, Bulsari, Ceuetio, Chetossi, Gruda, Linthi, Lopeci, Luorsi, Malizori, Matagulsi, Tomaristi* — у СЗ, или *Букмир, Еџриш, Куч, Куџус* или *Куџуш, Груемир, Крџети, Мурић, Прела, Раз, Сјаџар, Шкрел, Ваџуш* у СК. Контраст једних и других сведочи о наглом смењивању становништва.

94.

И у насељима која смо идентификовали као старосрпска била је у обичају употреба колективних придевака, а не само очинства. То нарочито долази до изражаја у пописима два највећа насеља, Кадаруна и Купљника. И по личним именима носилаца видимо да су презимена прихватана и у српским породицама; тако у СЗ придевак *Bethcassa* носе *Боџан* (× 2) и *Радослав*, придевак *Romestina* — *Драјо, Новак* и *Радослав*, придевак *Grichigna* или *Grichignich* — *Радич, Новак, Сибјан* и *Боџан*.

Поменуто двојство *Гркињић* и *Гркиња* није усамљен случај, него системска могућност двојаког уобличавања придевака. О томе сведоче изричито примери изједначавања једног и другог облика: „Sudia ouero Sudichi”, „Somilli ouero Somelichi” (обоје у Купћлинику, СЗ). Факултативна употреба наставка *-ић* у презименима запажа се и у новије доба, нпр. у Старој Црној Гори.

95.

Неке кадарунске и купћличке придевке засведочене у СЗ налазимо и седамдесет година касније, у СК:

у Кадаруну:

Cochien у СЗ (Bitri) биће исто што и KWQN „Kogjin” у СК (Стојан) што би се могло читати *Коћен*;

Colaro у СЗ (Радич) исто је што и *Kolar* у СК (Дабац, Дабо, Живко), а из понављања се види да то није занимање него презиме *Колар*;

Cosichi у СЗ (Nicola de Jason Cosichi) може бити исто што и *Koshiq* (*Кошић*) у СК (Букац);

Grichigna (поред *Grichignich*) у СЗ, већ поменути придевак — познат још из Дечанске хрисовуље, можемо видети у графици СК коју је Пуљаха прочитао као GRKYЭ = Grikja или Grekja — ако је нормализујемо као GRKNЭ (неутрализација Y—N): *Никац* w *Гркиња*;

Nosach у СЗ (Радослав), с обзиром на могућно мешање N—B и S—Š, могао би бити што и *Bushak* у СК (Богдан);

Oplassa у СЗ (Милош) свакако је исто што у СК налазимо прочитано као *Oplaza* (Ника), *Oplara* (Салвуш), можда и *Plara* (Петр), што све упућује на читање *Ојлажа* или *Ојлаза*;

Prasqua у СЗ (Божидар и Dimitri) налазимо у СК као PRŠKWЭ (Dimitr), само га Пуљаха транскрибује као *Brashkova*;

Ungaro у СЗ (Гојиша) представља италијанизирани придевак *Ugrin*, који у СК налазимо тако, као *Ugrin* (Димитр);

у Купћлинику:

Boghichi у СЗ (Димитри) могао би бити придевак који у СК налазимо као *Vogiq* (Андрија и Иван), али се обоје може схватити и као очинство;

Bussati у СЗ (Palli) имамо и у СК као *Bushat* (Domeniko);

Gruda такође налазимо и у СЗ (Ника) и у СК (Бон, Petr, Рајк);

Messi у СЗ (Andrea и Ђура) у СК је *Mes* (Petr);

Sirocho у СЗ (Дабижив и Прибе) у СК налазимо као *Shirok* (Пал);

Sudichi (поред *Sudia*) у СЗ има у СК графију SWDYQ (Иван, Михал, Пал), тј. *Suduћ*, док је Пуљаха транскрибовао као *Sydik*.

Ово одржавање родовских придевака у Кадаруну и Купљнику показује да се континуитет становништва у ова два места (нарочито у Кадаруну) одржавао током XV века. У којој се пак сразмери одржавало старо становништво и колико је било придошлица — не можемо судити на основу именских придевака, јер се у пописима доста употребљавало именоване по оцу уместо родовског имена.

Од интереса је онда на какве и колике промене указује упоредна анализа личних имена у једном и другом споменику. Упоредна грађа једног и другог пописа предочена је у прилогу 34, за сва насеља која смо (на основу стања у СЗ) идентификовали као српска; укључен је и напредни приказ стања у месту Хагнеца (СЗ) одн. Zhaјna (СК), иако није потпуно сигурно да је то иста насебина.

96.

Поређење два споменика показује најпре знатно увећање броја обвезника у другом попису у односу на први. Тај број нараста у Кадаруну од 47 на 71 особу, у Подгори од 15 на 27, у Љушти од 10 на читавих 54, док је однос Хагнеца — Zhaјna 8 према 28 особа; једино у Купљнику нема пораста (85 : 86).

Пораст становништва у Кадаруну није довео до промене етнојезичких карактеристика имена. О томе сведочи одсуство типичних староарбанаских имена и у другом попису (*Бон* се јавља само једном, а нема имена *Деда*, *Бин*, *Лека*, *Љеш*). Запажају се ипак неке структуралне разлике:

— смањен је удео имена од словенских основа а увећан удео хришћанских имена, с тим што се јављају само у изведеницама *Ђураћ* (*Ђура*, *Ђурац*, *Ђуро*) и *Никола* (*Ника*, *Никац*, *Кола*, *Колац*);

— у првом попису наставак *-ац* није заступљен, а у другом показује широку примену: *Дабац* 2, *Ђурац* 3, *Колац*, *Михац*, *Никац* 5, *Радац*, *Вукац* 4;

— јављају се као доста бројна (7 особа) имена од основе *Вук*, којих у првом попису није било.

Разлике су, дакле, доста велике, па су можда резултат не само еволуције имена него и досељавања, о којему својим придевком сведоче *Ђура* и *Ненко Црногора*.

У осталим поменутих местима, међутим, са мењањем имена повећава се удео специфичне албанске ономастике, што значи да су овде, за разлику од Кадаруна, досељавања била углавном из арбанаских крајева. Тако нпр. имена *Деда*, *Геја*, *Бин*, *Бон*, *Лека*, *Љеш*, *Пеја* — којих у првом попису није у овим местима било сем три особе у Купљнику — у другом попису постају изразито бројна: 20 у Купљнику, 8 у Подгори, 9 у Љушти, 7 у месту Zhaјna.

Може се, према томе, закључити да се током XV века нагло мењало етнојезичко стање у селима источно од Скадарског језера која смо на почетку века могли идентификовати као српска.

ПРИЛОГ 34

Кадарун, ујоредни њрејлед имена

1416 (SZ):		1485 (SK):
Andrea Priuicichi	Andrija (Stajanoviq)	Nenko Ćernogora
Bitri Cochien	Bogaĉ Lushiq	Nika (w. Brashkova)
Bogdam Debruta	Bogdan Bushak	Nika w. Mara
Bogdam Grichigna	Bogra (w. Pavl)	Nika w. Marin
Bogdam Meressa	Bojko	Nika w. Oplaza
Bogdan Bethcassa	Bojko Boshiq	Nikaĉ Burjaq
Bogosclaua Calogera	Bojko w. Radomir	Nikaĉ (Kogjin)
Bogosclauo Frencouichi	Brashkova (Radiviq)	Nikaĉ Miliq
pop Bogoslauo	Bratash (w. Lazar)	Nikaĉ Stoja
Bosidaro Prasqua		Nikaĉ w. Grikja
Braion Seurola	Daba w. Gjon	
Branas	Daba w. Nika	Palush Pedl
Pop Dimitri	Dabaĉ Kolar	Pavl Mirjaĉ
Dimitri Prasqua	Dabaĉ (w. Pejan)	Pejan Shkriq
Dimitri Ueselcho	pop Dab[i]zhiv	pop Petr
Drago comandador	Dabo Kolar	Petr Plara
	Dimitr Ugrin	Petr w. Bogĉa
Giergi Scurta Rego	Dimitr w. Brashkova	Pjeĉ Petr
Goia	Dimitr w. Sherk	
Goissa Ungaro		
Macon Peticio	Gjokaĉ (w. Gjin)	Radaĉ Petros(n)ik
Milos Corachi	Gjon w. Pavlo	Radomir w. Menc
Milossi Oplassa	Gjura Ćernogora	Radoslav (w. Vlad Ugrin)
	Gjura w. Gjon	Rashla Radiviq
Negoue Iuessa	Gjuraĉ Brajan	
Nichxa magister	Gjuraĉ w. Stepan	Savlush Oplara
Nicola de Jacon Cosichi	Gjuraĉ w. Zhivko	Stepan w. Novak
Nicola Ruddi	Gjuro (w. Radomir)	Stojan Kogjin
Nicolos Orfano		Stojan Kuniq
Niza Putinich	Ilia w. Nika	
Nouach Grichinich		
Nouach Peles	Kola Slisha	Vlad Ugrin
Peticio magister	Kolaĉ w. Dimitr	Vladsash Mërsha
		Vuk w. Nikaĉ
Radici Grichigna	Lazar w. Gjon	Vukaĉ Cvetiq
Radizo Colaro	Luka w. Nikaĉ	Vukaĉ Koshiq
Radomiri Bera		Vukaĉ (Stajanoviq)
Pop Radosclauo	Marash Stajanoviq	Vukaĉ (w. Radomir)
Radosclauo Nicoilouichi	Marin w. Gjin	Vuksha w. Bozhidar
Radosclauo Micoilouichi	Mihaĉ Radovan	
Radosclauo Nosach	Milosh w. Bogoslav	Zhivko Kodina
Radossin	Momĉil (w. Bogoslav)	Zhivko Kolar
Radoueze magister		
pop Rayco		
pop Rodoan		
Sagin Grebessa		
Sergi Gradoe		
Stancho		
diacon Stefan		
Stefan Grichignich		
Vella da Copenico		

w. = WLD, veledi, тј. син онога чије име следи; у загради су дати придевци и очинства кад се посредно изводе, из формула типа *син му*, *брај му*)

Подјора, ујоредни њрејлед имена

1416 (C3):

Andrea Ginouichi
Bogdan Drocina
Bogdan Gognesse
Bogdan Vlasichi
Desimiri Madenouichi
Draghi Radinichi
Ghinoe Miroeuichi
Giergi Merouze
Radich Bochsichi
Radin Diaconouichi
Radomiri Maceloy
Pope Radosclauo
Radosclauo Drossina
Radosclauo Milosclauichi
Stefano Milotichi

1485 (CK):

Andrija Gjergj
Bjela w Dejan
Deda w Kovaç
Dejan Luga
Prift Dobrda
Duka Shbiza
Gega w Radla
Gjergj Andrija
Gjergj Vogal
Gjin (брат Петров)
Gjon Dejan
Gjon Duruti
Gjon Graja
Gjon Kurti

Gjon Shbiza
Kola Prift
Leka Kuç
Luma Boja
Mihal Sunja
Mile Radla
Pal Tuz
Petr w Prekar
Petr w Radla
Petr w Vlashiq
Shirgi Sunja
Vlash Dobërza
Vuka Bushoja

Љушиџа, ујоредни њрејлед имена

1416 (C3):

Bogdan Louichi
Bogo Bochomire
Bochxa Bochsichi
Brancha Grizay
Dabseio Popouichi
Giergi Bochsichi
Jucho Otto
Radouan Ponossi
Stancho Lagoressi
Ulatico Otto

1485 (CK):

Andrija Krift
Beçiça
Bogdan Lula
Dajçi
Deda w Shirgj
Dimitër Domi
Gjon Braça
Gjon Luliq
Gjon Nika
Gjon Peja
Gjon Pera
Ivan Stojko
Kol Daboi
Kol Prift
Kola Bogoslav
Kola Daba
Kola (Dabsha)
Kola Gjурko
Kola Peri
Kola Stoja
Kola Vuçi
Kola w Pop
Kola w Radash
Mark Bojshta
Maron Duçi
Martin w Isëm
Martin (w Malom)
Mili w Stajko
Milosh Braça
Mirak w Shirgj

Nika Lula
Nika w Petr
Nika w Shirgj
Pal w KRWNY
Nenko
Nika Bogoi
Pal w Peja
Pepa Branko
Pepa w Radash
Pepa w Ruça
Pera w Radash
Petr Dabsha
Petr (w Bogoslav)
Petr w Malom
Petr w Spana
Petr w Stojko
Raç
Rak Bogoslav
Rak Stoja
Rak Stoja
Shirgj w Pusja
Stoja Bogoslav
Vuk Lula
Vuk Lula
Vuk Pera

Куйблнк, уйоредни йреїлед имена

1416 (СЗ):

pop Andrea
 Andrea Batigna
 Andrea Bochsichi
 Andrea Cragugi
 Andrea Desco
 Andrea Gradussi
 Andrea Lossan
 Andrea Messi
 Andrea Somilli
 Andrea Somilli
 (Somelichi)

Boga Raza
 Bogeta Bochorichi
 pop Bogdam
 Bogdan Bethcassa
 Bogdan Budemir
 Bogdan Cochot
 Bogdan Nalesco
 Bogdan Sossa
 Bogoe Carlo
 Bogoe Semidede
 diacon Bogosclauo
 Brato Sclauo couazo

Ciproe Sugor

Dabeseio Sirocho
 Dimitri Boghichi
 Dobretico
 Dobrosclauo Griuina
 Doicin Luboe
 Drago Romestina

Gin Michele
 Goiach Poserichus

Jon Achela
 Jon Egressi
 Jura protopapa
 Jura Messi
 Jurcho Feruzo
 Jurgi Desco

Marco Bratonese
 Marco Bratonesso
 Menchxa Xan
 Micha Buticho
 Michali Chetossi

pop Miliza
 Milosclauo
 Miocho de Damian

Nicha Gruda
 Nicha Linthi
 Nicola Pobora
 Nicola Radoe
 Nicolo Mirco
 Nicolo Proгани
 Nicolo Ueliani
 pop Nicossin
 Nouacho Romestina
 Nouacho Triboff
 Nouako Milich

Ostoia

Pali Bogsichie
 Pali Bubbi
 Pali Exi
 Palli Bussati
 Petre Mencha
 Petre Sinadin
 Petro Soma
 Pribe Sirocho
 Pribeze Budemir
 Pridize Opessa

pop Radoan
 Radosclauo Bethcassa
 Radosclauo Romestina
 pop Radosclauo Triboff
 Ratico Bogoe
 Ratico Bosichio
 Ratico Fruga
 Ratico Tragur
 Ratico Uulachina

pop Stancho
 Stefano Vedegur
 Stoicho Petrusi

Teodoro Uragoza
 Tripun Tatiza

Yuan Budemir
 Yuan Golobin
 Yuan Liliach
 Yuan Sudia
 (Sudichi)

1485 (CK):

Andrija Bogiq
 Andrija Dragush
 Andrija Kola
 Andrija Rajka
 Andrija Stajko

Bog Petri
 Boga Mirash
 Boga Bojk
 Bojk Raka
 Boça Bogdan
 Boshko w. pop

Gura Llesh

Daba Gjura
 Damjan
 Damjan Stoja
 Deda Boga
 Deda Kola
 Deda Kola
 Deda w. Marin
 Deda Petroi
 Deda Radash
 Domeniko Bushat

Gjin Marku
 Gjin Mëksha
 Gjon Andrija
 Gjon Baniç
 Gjon Boni
 Gjon Gruda
 Gjon b. Deda
 Gjon Damjan
 Gjon Gjin
 Gjon Nikolla
 Gjon w. Petr
 Gjon Progon

Iva w. Pal
 Ivan Bogiq
 Ivan Sydik

Kola Mëksha

Leka Deval
 Leka Dimitr
 Lia w. Dragush

Mark Ivan
 Mark Nikola
 Mark siromah
 Milk Damjan
 Milosh prift
 Mirash Baniç
 Mihal Sydik

Nika Kalja
 Nika Kraja
 Nika Kraja
 Nika w. Miloslav
 Nikolla Dimitr Karsh
 Nikolla Dimitr
 Nikolla kallugjer

Pal Sydik
 Pal Shirok
 Pejan Gjergj
 Petr w. Banç
 Petr w. Boga × 2
 Petr w. Bogdan
 Petr w. Bojko
 Petr w. Gruda
 Petr w. Dragovci
 Petr Gjura
 Petr w. Elui
 Petr w. Kola
 Petr Llesh
 Petr w. Mark
 Petr Mes × 2
 Petr w. Milin
 Petr w. Lnin
 Petr w. Radoslav
 Petra Devali

Rada Lnin
 Radan Radon
 Radaç Pejo
 Rajk Gruda
 Rak Brash

Stepan Novak
 Stepan Miza
 Stoja Andrija
 Stojk Brus
 Shtepa Bolan

prift Vlad
 Vuk Gura

Хагнеиа (СЗ) — Зхајна (СК), ујоредни њреїлед имена

1416 (СЗ):

Giergi Nesini
 Nicolo Salume (pron.)
 Petro Trompsi
 Radomiri Bochomiri
 Rados Bubbi
 Radosclauo Romestina
 (pron.)
 Stoico Nesini
 Uuchze Salume (pron.)

1485 (СК):

Andrija w Branko	Llesh w Petr
Andrija w Tanush	Margjin w Radoslav
Bojko w Radosav	Marin w Branko
Brato w Bogdan	Pavl w Llesh
Deda w Gjon	Pavl w Nikolla
Dula w Lik	Pavl w Nikolla
Gjergj w Kuç	Pepa w Llesh
Gjon w Branko	Petr w Andrija
Gjon w Mitrishia	Petr w Bojko
Kola w Andrija	Petr w Llesh
Kola w Branko	Rus w Bogdan
Kola w Llesh	Stojko w Daba
Leka w Kuç	Tole w Pavl
Leka w Nikolla	Vuk w Gjergj
	Vutha w Nikolla

Имена Хоїа и Клименайа крајем XV века

97.

Да овде додамо један краћи осврт на имена Хота (племе чија је данашња област с обе стране државне границе, северно од рога Скадарског језера који се зове Хотско блато) и Климената (племе чија област обухвата горњи део слива Цијевне, у Албанији) — иако је то, у ствари, гранични предео према наредној зони (северне Зете), а Клименти и према зони горњег Полимља. Овај предео није обухваћен млетачким пописом, па нам као једини извор остаје СК, у коме су 1485. године пописани Хоти као нахија са десет места (од којих једно без становника а једно са само једним уписаним човеком), а у додатку из 1497. године пописана је и нахија Клименти, са пет катуна.

Имена хотских насебина објавио је и Б. Ђурђев (Радови НД НРБиХ II, Сарајево 1954, уп. и мој осврт у Јужнословенском филологу XXXVII), чија читања нису увек сагласна с Пуљахиним. Неколико ових имена јављају се и као придевци уз имена уписаних обвезника:

— у селу *Кећи* (Ђурђевљево читање, а код Пуљахе је *Geg* или *Gjegj*) први уписани је *Сшанаи Кећ*;

— у селу *Тихомир* последњи уписани је *Бон w. Тихомир*;

— у селу *Михаљане* (по Пуљахи *Mihalina* а по Ђурђеву *Михалине*, али је 1497. године јасан облик: *Михаљани*) седам становника 1485. године носи придевак *w. Mihail*;

— у селу *Божани* првом уписаном (и још једном даљем) придевак се може прочитати као *Божа* (прочитано у СК као *Vura*, због изостанка надредних тачака које диференцирају R—Z—Ž, а о и у ионако се у арабици не разликују).

Ниједно од поменутих места не можемо ближе локализовати, као ни места *Побрежани*, *Oblana* (Ђурђев чита *Уйлање*, а могло би се читати и нпр. *Ублaне*), *Ibtosh*, *Vidagi*. Ако је тачно Ђурђевљево читање *Шийња* (код Пуљахе *Ishbisha*), онда је то данашња *Сийња*, у југословенском делу хотске територије; сем тога, име села *Љубица* или *Љубице* практично се подудара са данашњим *Jubic*, али је то на другој (албанској) страни Хотског блата (зап. од Купљника), па је питање можемо ли то укључивати у средњовековни предео Хота.

Неизвестан је ближи смештај и већине пописаних климентских катуна (*Liçeni*, *Ђоновићи*, *Ђешевићи*, *Kolemadi*); једино се *Мурићи* могу везати за данашње истоимено место на горњој Цијевни, а катун *Liçeni* у тегтеру се веже за село *Selçisha*, које можда можемо поистоветити са данашњим местом *Selca* на другом, севернијем краку Цијевне, узводно од места *Osojna*.

98.

Имена хотских насебина и вид њиховог уобличавања (словенски творбени модели) показују да је у пределу Хота била јака словенска језичка и ономастичка традиција. Међутим, код личних имена у попису 1485. године удео словенских основа није изразито висок — око једне четвртине пописаних. Како за овај предео немамо напоредне податке с почетка века (из СЗ), не може се рећи је ли такав однос словенске и несловенске ономастике и раније био карактеристичан за Хоте или је и овде током XV века дошло до напредовања несловенских имена какво смо констатовали за крај око Купљника (т. 96). Посматрано по појединим хотским насебинама, највећи удео словенска ономастика има у местима *Oblana*, *Тихомир* и *Љубица*, а најмањи у *Побрежанима* и *Божанима*.

За Клименте се начелно може рећи да су се у њима боље одржавала словенска имена него у Хотима, о чему сведочи и број носилаца таквих имена и разноврсност самих имена. Заступљене су основе *Бој-* (*Бож-*), *Влад-*, *Вој-*, *Вук-* (*Вуч-*, *Вул-*), *Даб-*, *Драј-*, *Љуб-*, *Мил-*, *Нов-*, *Пејк-* (*Пеј-*), *Рад-* (*Рај-*, *Раи-*), а од њих је најшире примењена основа *Вук-* и њене модификације: 45 особа од укупно 183, тј. скоро четвртина. По уделу словенских имена истичу се катуни *Ђоновићи*, *Liçeni* и *Kolemadi*, док их је у *Ђешевићима* и *Мурићима* мање. Контраст ипак није изразит, па се за Клименте у целини може рећи да су крајем XV века имали мешовиту старосрпску и староарбанаску ономастику.

Имена из Хота и Климената приказана су у прилогу 35.

ПРИЛОГ 35

Имена из Хоџа 1485. године

Андрија	4	Вукосаљ	1	Захарија	1	Oggjan	1
Барбар	1	Вуксан	1	Јак	1	Павл	1
Бого	1	Вучета	2	Ќанџул	1	Паскал	1
Боја	1	Гоја	2	Кији	1	Пастрак	1
Бојко	6	Деда	6	Кола	4	Пејак	1
Бојнаш	1	Димитраш	1	Коста	1	Пепа	1
Бојно	1	Dimitri	1	Лазар	2	Пера	1
Воса	1	Доја	1	Лапко	1	Петко	1
Буда	1	Дојчин	1	Лека	3	Петр	7
Валкаш	2	Дома	1	Lika	1	Petri	4
Велич	1	Дука	1	Љеџ	1	Петра	1
Влко	2	Ђерђ	1	Мано	1	Рак	1
Влчко	1	Ђин	5	Мараш	2	Sikra	1
Вратко	1	Ђон	1	Марђин	1	Станаџ	1
Вук	2	Ђура	6	Марко	1	Станица	1
Вукаџ	1	Ђурич	1	Мес	1	Стџпан	2
Вукаш	1	Ђуро	1	Ника	7	Тола	1
			1	Никаџ	1		119 особа

Имена из Клименаџа 1497. године

Valet	1	Дака	1	Лека	8	Noksha	1
Богоје	1	Дако	1	Лул	1	Пал	5
Божидар	1	Деда	7	Лула	3	Пејо	1
Бојко	1	Деџко	1	Лулич	2	Пераш	1
Влад	5	Драган	1	Луџи	1	Петко	1
Владо	2	Дука	2	Љубко	1	Петр	1
Војко	1	Gjergjsh	1	Љума	1	Петра	1
Врана	1	Gjeç	1	Мараџ	8	Петри	5
Вук	8	Gjogjal	1	Марин	1	Петро	2
Вука	7	Ђон	6	Марко	1	Pral	1
Вукеза	2	Ђураш	1	Мартин	3	Преспа	1
Вукелја	1	Ђураџин	1	Микал	1	Раџан	1
Вукич	6	Ђуро	1	Миле	3	Раденко	1
Вукоје	1	Ђован	1	Милко	1	Радко	1
Вуксан	7	Ќач	1	Милоч	1	Радоња	1
Вулич	1	Кола	3	Михал	1	Радосав	1
Вучерин	3	Ком	1	Ника	9	Рајко	1
Вучета	5	Лазар	3	Нико	1	Рапко	2
Вучко	4	Лакич	2	Нина	2	Roku	1
Даб	1	Лала	3	Новак	1	Стџпан	4
						Ulgash	2

183 особе

(Корекције читања С. Пуљахе: Vogja → Богоје, Ulku → Влко, Vukja → Вукоје, Urana → Врана, Vukza и Vukiza → Вукеза, Uliç → Вулич, Vukla → Вукелја, Duja → Доја, Marku → Марко, Niku → Нико, Pjak → Пејак.)

D. СЕВЕРНА ЗЕТА

99.

Овде ће углавном бити обухваћен предео који се рачунао као подгоричка област („каза Подгорица“) Скадарског санцака, тј. простор између Скадарског језера на југу, Комова на североистоку и Острошке греде на северозападу, оивичен са југозапада и запада рекама Зетом и Морачом (од њеног спајања са Зетом до ушћа у језеро); ка северу обухватићемо не само Бјелопавлиће, Пипере и Братоножиће, него и племе Ровца, које је припадало Херцеговачком а не Скадарском санцаку (станишта су му била нешто јужније од данашњег племенског предела, на простору данашњих јужних Роваца и делом Бјелопавлића), као и тадашње Васојевиће, што је вероватно значило крај око Лијеве Ријеке.

Антропомастичку грађу из XV века за ову област садрже два турска тефтера. Објављени делови старијег од њих, херцеговачког из 1477. године (ХД 1477, или краће: ХД) садрже само пописе четири бјелопавлићке и једне ровачке заједнице, док већ приказани тефтер за Скадарски санцак из 1485. године (СК) има знатно богатију грађу из целе назначене области (без Роваца, а три бјелопавлићке насеобине су поново пописане): у нахији Пипери (укључена су не само пиперска него и братоножићка места, као и заједница Васојевићи) 21 насеобина, у нахији Кучи 8 насеобина и још 25 насеобина које се вежу за Подгорицу, Жабљак и Медун; сем тога, у додатку СК из 1497. године поново налазимо Пипере, са 15 пописаних насеобина.

100.

Из овога се види да тефтери садрже и значајну топономастичку грађу, на коју сам већ имао прилике да се донекле осврнем (поређење читања Б. Ђурђева и С. Пуљахе у Јужнословенском филологу XXXVII). И у другим средњовековним изворима имамо доста топономастичких података из ове области, који нам донекле помажу и у одређивању места из тефтера.

Тако се већ у Бањској (Светостефанској) хрисовуљи помиње низ места у Подлужју (стара жупа, која је обухватала Зетску равницу, јужно од Подгорице): *Хмељница* (биће данашња *Хелмица* у побрћу ист. од Зетске равнице), *Рујшица*, *Селца*, *Диноше* (данашња *Диноша* на Цијевни), *Храсије*, *Годиље*, *Жаброво*, *Госиља* (и данас тако, на југу Зетске равнице), *Бојун забџл* (сад *Бојун* на Морачи), као и планине *Кошишца* и *Рикавци* (данас *Кошишца* и *Рикавац* у пределу Комова). У Цетињском летопису помињу се *Плавница* (и сад тако, крај ушћа Мораче), *Госиља*, *Берисавићи* (на секцији *Бериславици* близу ушћа Мораче), *Раци* (данашњи *Ракићи* на Цијевни?), *Мајшајужи* (и сад тако, на југу Зетске равнице), *Владнићи* (сад *Владња* сев. од Матагужа?), *Самаршии*, *Груде* (сад предео у побрћу јужно од Куча), *Жаборова*, *Бојун*, *Грље*, *Дајбабе* (и сад тако, крај Мораче).

Из 1455. године сачуван је (у млетачком преводу, приликом којег је направљено доста грешака у транскрипцији имена) списак катуна Горње Зете, где се набрајају (лик и редослед имена према тексту Зетских погодби објављеном у Новаковићевим Законским споменицима): *Maraguzi* (*Мајшајужи*), *Hoteni* (*Хоти*), *Gerli* (*Грље*, око ушћа Цијевне), *Luxeni* (*Лужани*, али налазимо их и ниже, па не знамо који се помен може односити на данашње *Лузсане* у Љешкопољу, а који можда на *Лушку жују*, која је према СК спадала у Пипере), *Potgoriza* (*Подгорица*), *Grude* (предео *Груди* између Куча и Хота), *Suzi* (*Кучи*), *Piperi* (*Пићери*), *Stanchovichii*, *Gernzii* (помишља се на *Црње* у Пиперима, а може се имати у виду и место *Крње* у Хотима), *Chatarichii* (траг имена је *Какаришца Гора* на си. рубу Ђемовског поља), *Busati* (*Бушаји* су према СК катун или село у Пиперима, али и неко место подручно *Жабљаку*, вероватно у Зетској равници), *Berisanzi* (данашњи *Бериславици*), *Golubovizo* (*Голубовци* у Зетској равници), *Daibabe* (*Дајбабе*), *Stanisauligi* (ово неће бити љешански *Станисавићи*, него неко истоимено место у Зетској равници, уписано у СК као село *Stasaliq* подручно *Жабљаку*), *Cipusse* (*Кијуци* у Кучима), *Radotiesi* (данашњи *Раћеси* у Кучима), *Stansishi*, *Branovichii*, *Golubovichii*, *Rabiovichii*, *Luxane* (*Лужани*, в. горе), *Malonzichii* (*Малонишићи*), *Bieloravlichii* (*Бјелоравлићи*), *Piesunzi* (*Пљешивци*), *Svoie*, *Merche* (*Мрке* у Пиперима), *Novizane*, *Rogate* (*Роџами* су у Пиперима, али и јужније, на Цијевни), *Tuzide* (*Тузи*), *Pobrezani* (*Побрежани* у Хотима, према СК), *Nikchizi* (*Никишићи* или *Псојлав*, можда у Кастратима, в. т. 80), *Spitihia*, *Lasina* (можда *Лазани* код Купћлника), *Bexichi*, *Tigomiri* (*Тихомир* у Хотима, према СК), *Nelmiza* (можда *Хелмица*), *Chenchi* (*Кећи* у Хотима, према СК), *Labizi*, *Fichsta*, *Machalani* (*Михаљани* у Хотима, према СК), *Vachsi*, *Cruessi* (*Круџи*, в. т. 80), *Ivaini* (*Иванај* ист. од Хотског блата), *Arbanexi*, *Dragigne* (*Арбанеш* и *Драјиња* су на другој страни језера, у Крајини, па их је тешко повезати са горњозетском заједницом), *Hinossi*, *Spatar*, *Churezi* (*Куреџ* на Цијевни), *Svirivlage*. — Горњозетске катуне одређивао је и И. Божић у Историји Црне Горе 2/2 (стр. 360—366), и његове се идентификације у неким појединостима разликују од оних које сам ја сугерирао (горе, у напоменама у загради), нпр. за места *Берисавци*, *Голубовци*, *Cruessi*, *Станисавићи*. Исправно је, међутим, Божићево оспоравање претпоставке да је посед *Рак* из једне повеље исто што и

Раки или *Врака* сев. од Скадра. У Цетињском летопису, наиме, даје се „Раком међа” у наставку међа села Плавнице, и међу међашима се налази и *Говеђи брод*, који ћемо опет у истом извору наћи међу међашима Ботуна; а то ће онда бити исто што и *Говедарев брод* у Бањској хрисовуљи, у међама *Боџуњу забљу*. Раци су дакле били негде између Плавнице и Ботуна, те их на основу тога и можемо везати за место Ракићи на Цијевни, што је горе поменуто.

И у познатом спису М. Болице из 1614. године набраја се низ места из Зетске равнице чија се имена лако разазнају: *Daibabe, Goriciani, Gargli, Golubovaz, Curillo, Gostigli, Moranovich, Bischian, Samaris, Beris Lavzi, Slatiza, Grudde, Tusi* (*Дајбабе, Горичани, Грље, Голубовци, Курило, Госићље, Мојановићи, Бишћани, Самарши, Бериславци, Злаишца, Груде, Тузи*).

101.

Сви ови подаци, као и сразмерно добра очуваност старих имена у овом крају, доприносе да се готово сва места из турских катастарских пописа могу локализовати, приближно или и потпуно одређено. То нам омогућава да, идући опет за корпусима између 500 и 600 особа, северно-зетску област поделимо на две уже зоне — југоисточну и северозападну, из којих ће имена бити приказана у прилозима 37 и 38.

Југоисточну зону чине насеља у самој Зетској равници јужно од Ђемовског поља, затим у побрђу источно од ње и на племенском земљишту Куча. У оквиру ње, и просторно и по карактеру имена, можемо разликовати два појаса: погранични, тј. побрђе ист. од Зетске равнице и југоисток Куча, у коме је изразитије заступљена албанска ономастика, и дубљи, зетску равницу и северозапад Куча, при чему нека неубицирана кучка насеља сврставам условно, према карактеру имена. Сви су подаци о овој зони из СК.

За северозападну пак зону остају нам бјелопавлићко-ровачки појас, за који узимам грађу Б. Ђурђева из ХД, и појас који чине Пипери (са Братоножићима и Васојевићима) и околина Подгорице, где улази сама Подгорица, затим оближње село Дајбабе и, условно, два неодређена места за која се у тефтеру каже да су подручна Подгорици; грађа за овај други појас је из СК.

Као трећи корпус имена узима се попис Пипера из 1497. године (додатак СК), представљен у прилогу 36.

У прегледу који следи места ће бити нумерисана, ради оријентације на карти VII.

102.

У побрђу источно од Зетске равнице били су:

1° *Тузи*, село „подручно Жабјаку” (*Тиз* у СК, стр. 164), које треба разликовати од истоимених насебина северно од Купљника приказаних

у претходном поглављу и идентификовати са данашњим селом *Тузи* (постоје, уосталом, и васојевићке *Тузи*, сев. од Лијеве Ријеке, али њих нема у СК);

2° *Груде*, „подр. Жабјаку” (*Gruda*, стр. 163), на секцији предео *Груди*.

Даље прелазимо на места пописана у оквиру нахије Кучи, која су вероватно била на југоистоку племенског земљишта, око данашњег предела Затријечач:

3° *Пантиљеш* (*Pantalesh*, стр. 295);

4° *Броћна* (*Brokina*, стр. 296);

5° *Бардани* (*Bardhani*, стр. 297);

6° *Банкећ* (у повељи *Бѣнкећ*, у СК *Bankeq*, стр. 298);

7° *Бућедоси* (у ствари *Bythēdosi* или сл. — в. т. 86, у СК *Bytidosi*, стр. 299).

За досад побројена места даје се и посебна статистика имена, као први део прилога 37. Остале насеобине у Кучима, колико се дају локализовати, спадале су у северозападни део данашњег племенског земљишта. Прве три су у СК дате у оквиру нахије Кучи, а даље три нису, али се налазе на данашњем кучком земљишту:

8° *Лазорци* (*Lazorci*, стр. 299), малена насеобина са само четири домаћина (од којих два с придевком w. LAZR), данас се зове *Лазорца*;

9° *Радуње* (читање Б. Ђурђева, а у СК *Радона*, стр. 297) — ближи смештај неизвестан;

10° *Стјани* (*Stani*, стр. 298) — ближи смештај неизвестан;

11° *Медун* (*Medon*, стр. 315), „подручно тврђави Медун у кази Подгорица”, данашњи *Медун*;

12° *Кујус(и)* (у СК непогођено читање, због неутрализације К—F: *Firos*, стр. 158), „подр. Медуну”, данашњи *Кујусци*;

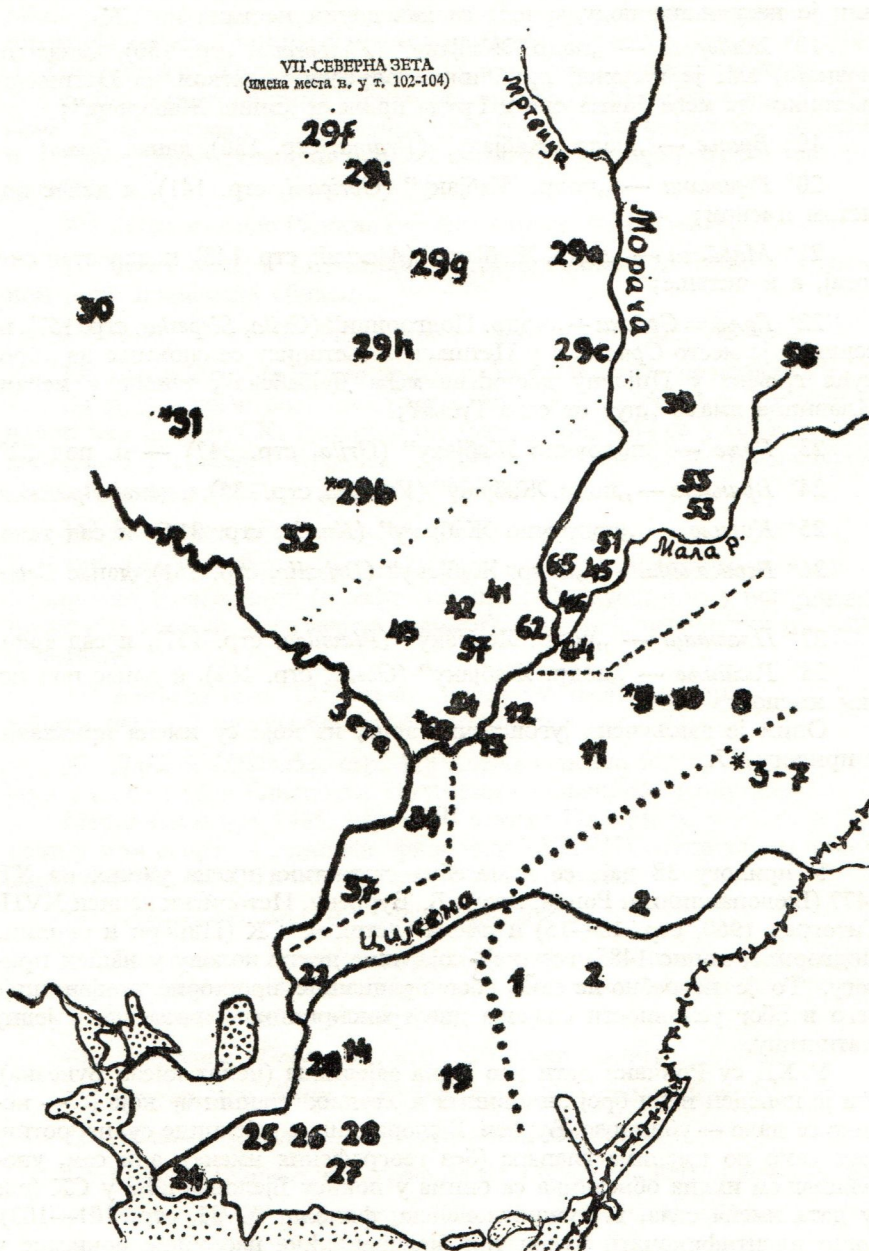
13° *Злајица* (у СК непогођено читање граfiје *vzlaoçə*: *Izlanica*, стр. 157), друго име *Egrigoviq* (условно читање у СК), „подр. Подгорици”, и данас *Злајица*.

Села у Зетској равници, јужније од Ђемовског поља и Дајбаба:

14° *Голубовце* (*Golubovca*, стр. 134), „подручно Жабјаку”, данас *Голубовци*;

15° *Стјанисалићи* (*Stasaliq*, стр. 134) — ближи смештај неизвестан (уп. у т. 100), сем што се место означава као „подручно Жабјаку”;

16° *Бушај(и)* (*Bushad*, стр. 134) и 17° *Шкоза* (*Shkoza*, стр. 135, обоје „подручно Жабјаку” и обоје уведено и у ЦД 1523 као места у границама Скадарског санџака у којима живе и исељеници из Црне

Горе, те плаћају дажбине црногорском санџак-бегу, а ближи смештај се не зна (приређивачи ЦД 1523 нису прочитали граfiје *owšad* и *eskwre*, али је несумњива подударност са наведеним местима из СК);

18° *Жаборова* — „подр. Жабјаку” (*Zhaborova*, стр. 136), данас непознато, али је положај приближно одређен податком из Цетињског љетописа да међа Матагуџа и Груда пролази „више Жаборова”;

19° *Врање* — „подр. Жабјаку” (*Vranja*, стр. 136), данас *Врањ*;

20° *Горичани* — „подр. Жабјаку” (*Goričani*, стр. 141), и данас под истим именом;

21° *Мартеш* — „подр. Жабјаку” (*Martesh*, стр. 143), неизвестан смештај, а и читање;°

22° *Грље* = *Срјска* — „подр. Подгорици” (*Grila, Sirpeska*, стр. 157), на секцији је место *Срјска*, а у Цетињском љетопису се спомиње да „крз куће грљске у Цијевну доспијева међа Дајбабска”, такође у међама Плавнице имамо „пут от села Грља”;

23° *Грље* — „подручно Жабјаку” (*Grila*, стр. 347) — в. под 22°;

24° *Врањина* — „подр. Жабјаку” (*Vranina*, стр. 135), и данас *Врањина*;

25° *Курило* — „подручно Жабјаку” (*Kurilo*, стр. 314), и сад тако;

26° *Берисаљићи* — „подр. Жабјаку” (*Brisalij*, стр. 151), данас *Бериславици*;

27° *Плавница* — „подр. Жабјаку” (*Plavniča*, стр. 157), и сад тако;

28° *Госиље* — „подр. Жабјаку” (*Gostil*, стр. 162), и данас под истим именом.

Овим је закључена југоисточна зона, из које су имена приказана у прилогу 37.

103.

У прилогу 38 даје се и посебна статистика имена узетих из ХД 1477 (Бјелопавлићи и Ровца, према Б. Ђурђевићу, Историски записи XVII, Титоград 1960, стр. 10—15) и имена узетих из СК (Пипери и околина Подгорице, попис 1485. године), која чине другу колону у нашем прилогу. То је потребно не само због прецизније просторне оријентације него и због условности спајања два транскрипциона поступка у једну статистику.

У ХД су Ровчани дати као једна заједница (џемат кнеза Вуксана), али је наведен већи број зимовишта и летњих станишта, које је — колико се дало — убицирао Ђурђевић. Бјелопавлићке заједнице су, напротив, дате само по именима главара (без географских имена), али сам, употребљавањем имена обвезника са онима у попису Бјелопавлића у СК (где су дата имена села, в. Јужнословенски филолог XVII, стр. 101—103), могао идентификовати имена три бјелопавлићке насеобине пописане у ХД, док за четврту попис није поновљен у СК, те остаје неодређена. Тако први појас ове зоне чине:

29° *Ровца*, именована у ХД као нахија, са џематом кнеза Вуксана, који (зими) настањује места: а° *Бојушов Дол* (данас *Бојушов До*), б° *Госиље* (постоји и данас, али дубоко у Бјелопавлићком земљишту, што идентификацију чини несигурном), с° *Плање* (можда данашње *Плањичје*), д° *Јанишије* и е° *Крановић* (неизвесно, а онда и читања нису несумњива), док су им летња станишта (делом на територији Бјелопавлића): ф° *Шитићово*, г° *Пониквица*, h° *Вукојица* (све троје и данас под тим именима) и и° *Брник* (биће данашњи *Браник*, па можда и графију треба тако прочитати);

30° џемат војводе Радосава = *Вражејрнци* (СК: *Ivrazha Grençi*);

31° џемат Николе Павловића = *Дмијровићи*, вероватно у централном делу племенске области;

32° џемат Станише Радељина = *Марџинићи* (СК: *Mariniq*);

33° џемат Богдана Угљешина (неизвесно, попис се не понавља у СК). За други појас ове зоне (друга колона статистике у прилогу 38) извор нам је опет СК. Почнимо од Подгорице, која се у тефтеру јавља као „село“, „нахија“ и „каза“ (једна од четири области Скадарског санџака, поред Скадра, Бихора и Пећи):

34° *Подгорица* (*Podgorica*, стр. 314), као село;

35° *Арнија* = *Stajgoviq* (стр. 157), село са 8 домаћина уписано као „подручно Подгорици“ (између Златице и Медуна, што у погледу смештаја и може и не мора нешто значити), а иначе је неизвесан и смештај и читање;

36° *Krabzha* (стр. 135), село „подручно кази Подгорица“ са 6 домаћина поред 2 муслимана, такође неизвесно;

37° *Дажбабе* (*Dajbaba*, стр. 128), село уписано као „подручно Жабјаку“, али га због близости Подгорици укључујем у ову зону.

Места пописана 1485. године у нахији Пипери (и о њима је било речи у мом осврту у Јужносл. филологу XXXVII) обухватају и простор Братоножића, а за Пипере се вежу и Васојевићи:

38° *Лућова* (*Litova*, стр. 308), сад *Лућово*;

39° *Бресџица* = *Erkanica* (стр. 308), где друго име донекле асоцира данашњи пиперски топоним *Сирјаница*, али се без ослоњца на факсимил не може говорити о могућној вези;

40° *Добровида* (*Dobrovida*, стр. 309), неизвесно;

41° *Близна* или *Близно* (*Bizino*, стр. 209), данас *Близна*;

42° *Мишока* (*Mishuka*, стр. 309), и данас тако;

43° *Стијена* (*Stijena*, тур. граfiје VSTNE, стр. 309), данашње име;

44° *Храсница* (*Hrasnica*, стр. 310), данас земљиште *Расница*;

45° *Поџкриш* (*Potkrish*, стр. 310), и данас тако;

46° *Морачица* (*Moraçica*, стр. 310), и данас тако;

- 47° *Brestçiça* (стр. 310), неизвесно, а и Ђурђевљево читање се разликује („Рјечица?“);
- 48° *Boga* (стр. 311), неизвесно;
- 49° *Бушаӣ(и)* (*Bushat*, стр. 311), неизвесно;
- 50° *Gojshiq* = *Brestica* (стр. 311), неизвесно, уп. и 39°;
- 51° *Клојо̄ӣ* и 52° „*Клојо̄ӣ дрӯӣи*“ (*Klorod*, *K. tjetër*, стр. 312), данас *Клојо̄ӣ*;
- 53° *Сеош̄ӣӣца* (*Seoshnica*, стр. 312), и данас *Сеош̄ӣӣца*;
- 54° *Ро̄а̄ме* (Ђурђев, у СК *Rogam*, стр. 312), 9, анас *Ро̄а̄ми*;
- 55° *Бољесес̄џра* (у СК непогођено читање: *Polepestra*, стр. 312), и данас *Бољесес̄џра*;
- 56° *Bushitiko* (стр. 313), неизвесно;
- 57° *Завала* (*Zavala*, стр. 310), и данас под истим именом;
- 58° *Р(ј)ечица* = *Васојевићи* (*Reçiça*, *Vasojeviq*, стр. 135), вероватно око Лијева Ријеке.

104.

Остају нам још места из пописа Пипера 1497. године (из њих су имена у прилогу 36), где нема много понављања топонима из ранијег пописа:

- 59° *Лушко жӯџа* (*Lushkozhuра*, стр. 189), ваљда у равници на југу Пипера;
- 60° *Дрез̄џа* (*Drezka*, стр. 190. и даље), и данас *Дрез̄џа*;
- 61° *Добрићево* (*Dobriqo*, DWBRYQW, стр. 191), неизвесно;
- 62° *Мрке* (*Merka*, MRKЕ, стр. 192), и данас тако;
- 63° *Izlatçisha* (стр. 192, *Зла̄џӣчӣӣџе?*), непознато;
- 64° *Бџлче* (*Belça*, стр. 193), данашње *Биоче*;
- 65° *Дӯџа* (*Dug*, стр. 194), данашња *Дӯџа*;
- 66° *Брес̄џӣца* (*Brestiça*, стр. 194), уп. и 39°;
- 67° *Р(ј)ечица* (*Reçiça*, стр. 194), биће исти топоним као и под 58°, где је синонимичан са *Васојевићи*;
- 68° *Сџрахалић* или *Сџрхалић* (*Istrahaliq*, стр. 195, а код Ђурђево *Сџрчалић*) свакако је Ердџановићев локалитет *Сџралић* (СЕЗБ XVII, 331) североисточно од Дукље;
- 69° *Морачица* (*Moraçiça*, стр. 197), в. 46°;
- 70° *Радошев До* (*Radushevo*, стр. 198), неизвесно;
- 71° *Бушаӣ(и)* (*Bushat*, стр. 198), наводи се као катун, за разлику од села под 49°;

72° Дреновица (*Dirnoviça*, стр. 199), неизвесно.

Положај убицираних севернозетских места из овог прегледа показан је на карти VII, уз помоћ нумерације спроведене у т. 102—104, при чему звездица испред броја на карти значи да се положај приближно одређује, а кад нема звездице, имена су (у облицима који се горе наводе као данашњи) нађена на секцијама.

105.

Пре преласка на статистичку обраду личних имена треба још напоменути да статистика може бити и овде само приближна, због транскрипционих тешкоћа. Преносећи имена из СК, Пуљахина читања нормално транскрибујем са алб. граfiје у нашу ћирилицу, али са неким одступањима. Прво је у томе што део нејасних имена остављам онако како су дата у издању СК (у алб. латиници), како не би изгледало да се преношењем у ћирилицу на неки начин верификује њихов облик. Спроводим, сем тога, и местимичне корекције Пуљахиних (а и Ђурђевљевих) читања, које у неким случајевима значе отклањање несумњивих транскрипционих грешака (нпр. *Вучерин*, *Дабџив*, *Милко*, *Радеља* — уместо *Vuçrin*, *Dabzhiv*, *Melko*, *Radla* одн. *Radjelja*), у другим тражење боље ономастичке вероватноће, а понекад просто и предочавање друге могућности читања, где је о вероватноћи тешко нешто одређеније закључити.

У томе поступку коригирао сам само неколико Ђурђевљевих читања бјелопавлићких и ровачких имена, тј. нисам задржао његово: Дујко (преносим као *Дојко*), Иљас (*Илијаш*), Матовач (*Мановац*), Миотуш (*Миоџош*), Мича (*Миха*), Радеља (*Радеља*); такође, ради уједначавања поступка, уместо Стјеп- дајем *Сиџи-*.

Знатно више корекција и предлога друкчијих читања има у граfiји из СК, где у прилозима 36—38 не задржавам ова Пуљахина читања: -oi (преносим као -oje), Patriq (*Баџрић*), Vogit (*Бојин*), Vrabza (*Брабеза*), Brajot (*Брајоти*), Vodinja (*Будиња*), Vodichiq (*Будишић*), Velec (*Велич*, а можда WLC треба прочитати *Вулич*), Vedak WDAK (*Видак*), Ulk и Vilk (*Влк*), Ulka (*Влка*), Ulkash (*Влкаш*), Ulku (*Влко*), Ulço (*Влчо*), Vradko (*Врајко*), Vojna (*Вујина*), Ukça (*Вукча*), Vola (*Вула* можда је и *Вуле*), Vuçrin (*Вучерин*), Vuçjo (*Вучио*, од *Вучил*), Kurçin (*Горчин*), Kostiq (*Госић*), Grojko (*Грујко*), Dabzhiv (*Дабџив*), Dabiko (*Дабко*), Dajç (*Дајич*), Dreman (*Дрман*), Gjorgj и Gjuraq (*Ђур(а)ћ*), Gjorgji- (*Ђурђи-*), Gjorgjic (*Ђурђич*), Zhul ZWL (*Живаљ*), Zhuku ŽWKW (*Живко*), Zhurko (*Зорко*), Jaku (*Јаков*), Juvaniç (*Јованич*), Juvash (*Јоваш*), Lalec (*Лалич*), Lekza (*Лекеза*), Lulec (*Лулич*), Lorash (*Љубаш*), Marku (*Марко*), Medosna и Medoçeta (*Медохна*), Mladin (*Миладин*, ако није *Младен*), Melajin (*Милајин*), Mlajko (*Милајко*), Mlat (*Милаћ*), Mlatko (*Милајко*), Mlisha (*Милица*), Melko (*Милко*), Melovin (*Миловин*), Mlosa (*М[и]лоса*), Miron (*Мирун*), Miçaç (*Михац*), Mladoz (*Младоза*), Nikza (*Никеза*), Niku (*Нико*), Nok NWK (*Новак*), Nokaç (*Новкац*), Noku NWKW (*Новко*), Javko (*Павко*),

Pĵak (*Пејак*), Petr (*Пеџ(а)р*), Provjovi PRWYWY (*Првивој*), Prebl (*Прибил*), Radla (*Радеља*), Rads(1)av (*Радос(л)ав*), Raça (*Раха*), Step- и Shtep- (*Сџеј-*), Hrala (*Хреља*).

Могу се поједина предложена читања и оспоравати, али мислим да је тим поправкама у целини постигнута боља ономастичка вероватноћа и исправљене су неке несумњиве грешке. Остаје, разуме се, још низ несигурних читања, због транскрипционих тешкоћа о којима је у ранијим поглављима било речи (уп. т. 5. и 66), које чине неразлучивим или слабо различивим наставке са *џ* и *ч* или са *о* и *у*, затим основе *Бор-/Бож-*, *Брај-/Бран-/Брај-*, *Вој-/Вуј-* и др.

Етнојезичке одлике севернозетских имена

106.

На југоистоку наше севернозетске области у пограничном појасу (места 1°—7°, прва колона у прилогу 37), јасно преовлађују имена старорбанаског типа, мада не у онако доследном виду какав смо видели у узорку из Петришпана (прилог 10), него са изразитијим уделом словенског елемента. Нарочито кучко село Пантаљеш (3°) има битан удео словенске ономастике, па у томе није реално видети само нормални утицај суседства, јер он не би довео до толиког броја словенских имена колико их видимо читајући списак обвезника: *Вуксан*, *Ненада*, *Грујко*, *Вучеџа*, *Влад*, *Рајко* (досад све узастопно, на почетку списка, а даље на прескок), *Радивој*, *Божидар*, *Баџрић*, *Вукча*, *bis*, *Дабко*, *Радош*, *Живко*, *Рајан*, *Вукац*, *Вук*, *bis*, *Вукић*, *Вучко*, *Вуја*, *Вукча*, *Вукац*, *Вучерин*, *Вук*, *Вукац*, *Живаљ* (?), *Вук*. Мада оваква имена остају у мањини у списку од 110 обвезника, она упућују на закључак да је ово највеће кучко село било мешовитог састава.

Словенских ономастичких примеса има и у другим местима овога појаса, али се он ипак довољно јасно разликује од дубљег предела, у коме владају имена старосрпског типа, те га можемо сматрати пределом албанских или претежно албанских насеобина.

Ономастички контраст овога појаса и дубљег (насеобине 8°—28°) омогућава нам да још мало упоређујемо претежне одлике имена старорбанаског и старосрпског типа. При томе нема смисла оперисати са појединачним појавама, јер је појединачних преливања имена или пресељавања становника морало бити у оба смера, те се треба ограничити на оно што се испољава у већој фреквенцији.

Најкарактеристичнија имена за погранични појас су *Деда*, *Лека*, *Берђ*, *Кал* и *Кала*, *Кол* и *Кола*, *Мара*, *Мараи* и *Марин*; и основа *Бард*-потврђена је само у овом појасу, док основа *Бон*- прекорачује границу појасева. За дубљи појас се, напротив, вежу заступљеније словенске основе: основе на *Ра-*, *Бра-*, *Сџа-/Сџо-*, затим *Бој-/Бож-*, *Даб-*, *Мил-*,

као и старосрпски рефлекси хришћанских имена на *Ђур-*, *Ив-/Јов-*; једино основа *Вук-/Вуч-* не показује статистичку превагу дубљег појаса, с тим што треба рећи да доста утиче на статистику само село Пантаљеш (које смо оценили као у некој мери мешовито), на које отпада половина потврда ове основе нађених у пограничном пределу. Хипотетична је основа коју сам транскрибовао као *Влк-/Влч-*, предочавајући и ту могућност читања, док је Пуљаха даје као *Ulk-/Ulç-*; ако је посматрамо као рефлекс словенске основе, чување *-л-* можемо схватити као архаизам периферних говора или као чување старијег лика у албанским срединама, док се у оцену могућних албанистичких објашњења не могу упуштати.

Од творбених типова пада у очи да су скраћена имена на *-а* тип (*Боја*, *Васа*) чешћа у пограничном појасу, али пет потврда за *Ђура*, две за *Сивоја* и др. сведоче да је тај тип живео и у пределу старосрпске ономастике; за погранични појас нарочито су карактеристични они примери овог творбеног модела у којима се удваја исти елемент (*Геја*, *Деба*, *Дода* или *Дуда*, *Лула*, *Нона*, *Пеја*). Код типова на *-о* (*Дабо*, *Пејо*, *Бардо*) и на *-аш* (*Ђураш*, *Мараш*) није дошао до изражаја просторни контраст, а код имена на *-за* (*Бојеза*, *Никеза*, *Младоза*) занимљиво је да су све потврде из дубљег појаса, упркос албанском пореклу суфикса (уп. т. 77). Сложена словенска имена типа *Дабизив*, *Радосав* или *Радослав*) карактеристична су, како се и очекује, за дубљи појас.

Занимљиве односе показују рефлекси имена *Никола*, које се — како изгледа — у албанским срединама није чувало у пуном виду (в. у датој табели). Као појава, привлаче пажњу и нека слабо потврђена имена, као *Уљеша*, *Сандаљ*, *Калођурђ*, *Ојвозден* (или *Гвозден?*), *Дрман* (у СК *Dreman*, али је име *Дрман* познато из повеља).

Упоредне одлике имена из пограничног (I) и дубљег (II) појаса:

	I	II		I	II		I	II
Бог-/Бож-	1	5	Бард-	5	—	Вук-/Вуч-	30	28
Бра-	1	7	Дед-	19	—	Влк-/Влч-	6	4
Даб-	1	12	Ђерђ-	10	—	Ђон-	6	4
Ђур-	4	29	Лек-	12	2			
Ив-/Јов-	2	7	Кал(а)	5	—	Никола	2	22
Мил-	1	8	Мара	3	—	Никша	—	4
Ра-	5	29	Мараш	5	—	Никеза	—	4
Ста-/Сто-	2	5	Марин	5	-	Никац	4	3
						Ника	8	1
						Кол(а)	8	—

Иако не можемо локализовати највећа кучка села са старосрпском ономастиком (Радуње и Стани), начелно се може рећи да појас насеља са староарбанаским именима заузима побрђе, брдовитији предео, док старосрпска имена владају у нижем и равничарском пределу. Сличан

је, у ствари, и распоред који смо видели на другој страни државне границе (в. претходно поглавље), где смо оазу српских насеља идентификовали у низији око Купљника.

То значи да се овде, северно и североисточно од Скадарског језера, понавља карактеристични етно-социјални распоред становништва, ратарског и сточарског, само што се по основим областима средњовековне српске државе тако распоређују *Србљи* и *Власи*, а овде уместо Влaha долазе *Арбанаси*. — О именовану ратарског становништва сведочи топоним *Српска* у Зетској равници, а о штокавском карактеру његовог говора појаве вокализације *л* на крају слога, као *Драило* (од *Драил*) у месту Српска, *Миоча* (од *Милча*) у Курилу и *Миоко* (од *Милко*) у Купљнику, где је — како смо видели — и за само име места засведочен лик *Куйионик*, у пуном складу са штокавским системом.

Корпуси имена за поједине појасеве ове зоне нису довољног обима да би процентуални показатељи имали потребне уверљивости, а спајати један и други корпус у општи збир једва да има смисла, због изразитог ономастичког контраста међу њима. Зато у прилогу 37 и нису сабиране посебне статистичке колоне.

108.

На северозападу севернозетске области (Бјелопавлићи и Ровца, Пипери и околина Подгорице) поново се срећемо са типичном старосрпском ономастиком, сличном оној какву смо већ видели по Старој Црној Гори.

Најчешћа су имена (уп. прилог 38): *Радоња* 22, *Радос(л)ав* 20, *Радич* 17, *Вуксан* и *Никола* по 15, *Радеља* 13, *Радко* 12, *Божидар* и *Пеи(а)р* по 11 (остала су испод 2% особа).

Најчешћа је основа *Рад-* (са *Рај-*, *Рах-* и *Раи-*), око 22% пописаних особа, док око 13% особа носи име од основе *Вук-* (са *Вуч-* и *Вул-*).

Око 64% пописаних имају имена од словенских основа.

У односу на ово, у попису Пипера 1497. године нешто је већи удео основе *Вук-* (са *Вуч-* и *Вул-* око 16%), а мањи основе *Рад-* (са *Рак-* и *Раи-* око 19%), као и уопште удео словенских основа (око 60% особа). У преко 2% случајева јављају се имена: *Радич* 30, *Радоња* 22, *Вуксан* и *Радко* по 21, *Вук* 17, *Вукашин* 16, *Радос(л)ав* 15, *Божидар* и *Ђуро* по 13, *Никац* и *Никола* по 12.

У пиперско-подгоричком пределу 1485. године и у Пиперима 1497. године било је и нешто имена од типичних староабанаских основа (нпр. у првом попису *Ђонац*, *Ђонко*, *Кала*, *Колац*, *Лека* 2, *Лекац*, *Лви*, *Мараш*, *Марин* 2, *Пеја*, *Пројон*, *Пројонац*, *Тануш* 2, а у другом *Дедаћ*, *Ђерђ*, *Ђинаш*, *Ђинич*, *Ђонка* или *Ђоника*, *Ђонко*, *Кола* 3, *Коли*, *Лека* 3, *Лекац* 3, *Пал* 2, *Палуш* 3, *Тануш* 3), али не у тој мери да се може говорити о мешовитим насељима, него пре о појединачним албанским породицама и о нормалном ширењу имена преко етнојезичке границе.

ПРИЛОГ 36

Имена из Пийера 1497. године (додајак у СК)

Андрија	4	Вулич	1	Лалич	2	Preman	1
Бардаш	3	Вучерин	1	Лаља	1	Pretash	1
Бџан	1	Вучета	12	Латко	1	Preç	1
Бџлчиша	1	Vučeto	4	Лека	3	Прибоје	1
Богдан	6	Вучић	1	Лекац	3	Prіç	1
Богин	1	Вучио	4	Луе	1	Прогон	2
Богоје	2	Горчин	1	Лукич	1	Rabjan	1
Богослав	1	Гостич	1	Лулеш	1	Радак	1
Божидар	13	Дабивкив	3	Лулич	1	Радаш	1
Божо	1	Дабка	1	Љумич	1	Радашин	4
Боја	2	Џабко	2	Марко	3	Радеља	6
Бојко	4	Дабчо	2	Маронин	1	Радеца	1
Бољич	1	Дабчул	2	Мачукат	1	Радман	1
Борило	1	Дедаћ	1	Медич	2	Радивој	3
Бораш	1	Дејан	2	Медохна	2	Радич	30
Воша	1	Дерко	3	Милак	1	Радко	21
Бошко	5	Дамитриј	1	Милан	1	Радован	3
Брабеза	1	Добрашин	1	Милатко	1	Радом	2
Браја	1	Добрнич	1	Миле	1	Radoniç	2
Брајан	3	Дода	1	Милич	1	Радоња	22
Брајут	1	Драгошуца	1	Милика	1	Радос(л)ав	15
Брајчин	1	Дгерјак	1	Милко	10	Radsal	1
Бранко	3	Дрман	1	Мило	1	Радоч	1
Брат	1	Дукоје	1	Милован	1	Радул	2
Брата	2	Ђерђ	1	Милош	1	Радула	1
Братко	1	Ђинаш	1	Миоман	1	Радулчиша	1
Брато	3	Ђинич	1	Мирак	2	Ракич	1
Братул	1	Ђонка	1	Ненко	8	Ramjov	1
Будиња	1	Ђонко	1	Ника	8	Раца	1
Виг	1	Ђура	1	Никац	12	Рацка	1
Виш	1	Ђур(а)ћ	5	Никич	1	Рацко	2
Видак	1	Ђураш	1	Нико	1	Satko	1
Владислав	1	Ђурашин	2	Никола	12	Sran	1
Владко	1	Ђурђич	7	Никша	3	Srana	1
Влк	2	Ђурман	1	Нино	1	Стајко	1
Влкаш	2	Ђуро	13	Новак	5	Станиша	1
Војко	6	Живко	8	Пава	1	Стѣпан	6
Vriçishhta	1	Ishula	2	Павко	1	Стѣпич	1
Вујадин	1	Јаков	2	Павле	2	Стѣпко	5
Вујина	1	Јанко	2	Павлич	2	Тануш	3
Вук	17	Јован	9	Павло	2	Тодор	1
Вукашин	16	Јоваш	2	Пал	2	Тођа	1
Вукич	2	Кола	3	Палуш	3	Хранич	1
Вукман	1	Коли	1	Пацко	1	Хреља	1
Вукос(л)ав	11	Краљ	1	Пејо	1	Çirna	1
Вукота	1	Кугујеç	1	Пет(а)р	9	Shak	1
Вуксан	21	Лазар	6	Петко	1	Шипман	1
Вукча	2	Лакич	6	Петраш	1		
Вукша	1	Лала	1	Реç	1		

568 особа
(око 194 имена)

ПРИЛОГ 37а

Имена из Тузи, Груда и ји. Куча 1485. године

Андрија	15	Gurajin	1	Коста	2	Новак	1
Бард	3	Дабко	1	Коџан	1	Ноја	1
Бардо	1	Деда	15	Лазар	4	Нона	2
Бардош	1	Дедац	1	Larlesh	1	Павл	4
Батрић	1	Дедац	1	Лека	11	Пал	3
Божидар	1	Dedeç	1	Лекац	1	Пејаш	1
Бојкаш	1	Dedr	1	Лѣш	1	Пејо	2
Bosa	1	Delovsha	1	Lesha	1	Пепа	1
Брата	1	Dimitr(i)	2	Lia	1	Пет(а)р	9
Bushak	1	Дода	1	Lika	1	Petri	1
Васа	1	Drema	1	Лука	1	Петриш	2
Влад	2	Дрман	1	Лукац	1	Прекча	1
Влк	1	Дука	1	Лула	1	Репиџа	1
Влка	1	Dusher	1	Љубаш	1	Прогон	1
Влкаш	2	Ђерђ	9	Љум	3	Раденко	1
Влко	1	Ђерђаш	1	Manush	1	Радивој	1
Влчо	1	Ђинар	1	Мара	3	Радош	1
Вуја	1	Ђон	4	Марац	5	Рајан	1
Вујић	1	Ђонан	1	Марђин	1	Рајко	1
Вук	9	Ђонча	1	Марин	5	Стѣпа	1
Вукац	4	Ђура	1	Марина	1	Стѣпан	9
Вукаш	1	Ђур(а)ђ	2	Марко	2	Стефин	1
Вукић	1	Ђураш	1	Мартин	1	Стоја	1
Вукоје	1	Живаљ	1	Matranika	1	Стојко	1
Вуксан	4	Живко	2	Matriq	1	Тануш	1
Вукча	4	Иван	1	Matris	1	Тодор	2
Вукша	1	Илија	1	Миладин	1	Тома	2
Vukshi	1	Јован	1	Мираш	2	Томаш	1
Вула	1	Јунак	1	Мирбонеш	1	Туз	1
Вуча	1	Кал	4	Ненада	1	Тузаш	1
Вучерин	1	Кала	1	Ника	8	Ulush	1
Вучета	1	Којко	1	Никац	4	Нриџа	1
Вучко	1	Кол	3	Nikla	1	Шуро	1
Гега	1	Кола	5	Никола	2		
Грујко	1	Колко	1	Nilа	1		

287 особа

ПРИЛОГ 37b

Имена из Зейске равнице и сз. Куча 1485. године

Андрија	9	Дабко	5	Коџико	1	Павлич	1
Веде	1	Дабо	1	Криџко	1	Пејак	1
Бога	1	Дајич	2	Лазар	6	Пепа	1
Богдан	1	Дамјан	1	Лала	1	Пет(а)р	5
Богеза	1	Димитр(иј)	5	Лека	1	Петко	3
Божидар	1	Драгио	1	Лекац	1	Прелоје	1
Божихко	1	Дубко	1	Lia	1	Прибил	1
Бојин	1	Дука	1	Mali	1	Puliç	1
Бојко	3	Дукац	1	Марђешц	1	Радеш	2
Брајан	3	Дукча	2	Марко	2	Радич	3
Брајут	1	Бон	1	Милајин	1	Радко	1
Бранко	2	Бонац	1	Милајко	1	Радован	2
Братко	1	Бонаш	1	Милен	1	Радоје	1
Васко	1	Бонко	1	Милија	1	Радоња	2
Веселин	1	Бонча	1	Милиша	1	Радосав	6
Влад	1	Ђура	5	Миловин	1	Радослав	2
Влк	1	Ђур(а)ђ	7	M[i]losa	1	Рајкаш	1
Влкац	1	Ђурац	4	Милош	1	Рајко	6
Влко	2	Ђураш	1	Мираш	2	Рајкош	1
Voјgo	1	Ђурица	2	Мирко	1	Рако	1
Војко	4	Ђурич	6	Мирошц	1	Рашко	1
Вук	5	Ђурко	1	Младен	1	Ru	1
Вукац	2	Ђуро	3	Младоза	1	Сандаљ	1
Вукаш	4	Еде	1	Ненко	3	Сладоје	1
Вукашин	4	Живко	3	Ник	1	Стакац	1
Вукоје	1	Zon	1	Ника	1	Стакоје	1
Вукосав	1	Зорко	1	Никац	3	Сокол	1
Вукослав	1	Иван	5	Никеза	4	Станица	1
Вукота	1	Иваш	1	Никола	22	Стѣпан	4
Вуксан	4	Илија	2	Николич	1	Стѣпко	1
Вукча	1	Илијаш	1	Никша	4	Стоја	2
Вучета	2	Јанкац	1	Новак	4	Стојко	1
Вучко	2	Јованич	1	Новко	2	Томац	1
Гега	1	Јунак	1	Обрад	1	Угљеша	2
Грубац	3	Калођурђ	1	Огвозден	1	Ushiç	1
Дабижив	6	Коста	1	Павко	1	290 особа	

ПРИЛОГ 38

Имена из Пићера и Подјорице 1485. године
и из Бјелоявљића и Роваца 1477. године

Aleksiu	2	= 2	Вукаш	5+	2= 7	Ђурађ	3+	5= 8
Андрија		2= 2	Вукашин	5+	4= 9	Ђураш	2+	2= 4
Андронико	1	= 1	Вукдраг		3= 3	Ђурђ	1	= 1
			Вукја	1	= 1	Ђурђац	1	= 1
Бајич	1	= 1	Вукоје		1= 1	Ђурђич	3	= 3
Башта		1= 1	Вукосав	1+	5= 6	Ђурич	1	= 1
Бјелоје		1= 1	Вукота		1= 1	Ђурко	1+	2= 3
Богдан	1+	6= 7	Вуксан	10+	5=15	Ђуро	2+	2= 4
Богоћ	1+	1= 2	Вукша	1+	2= 3			
Божидар	2+	9=11	Вулета		1= 1	Живко	2+	1= 3
Божко	2+	2= 4	Вуча	1+	1= 2	Жутац		1= 1
Боја	1	= 1	Вучерин	1	= 1			
Бојич	1	= 1	Вучета	5+	2= 7			
Бојипа	1	= 1	Вучић	1	= 1	Иван	2+	3= 5
Бојко	7	= 7				Иваниш		1= 1
						Ивац	1	= 1
Вогоћа	1	= 1	Гвозден		1= 1	Илија	1+	1= 2
Vosa	1	= 1	Голуб		2= 2	Илијаш		1= 1
Бошко	1+	1= 2	Грубац	2	= 2			
Брајан	4	= 4	Грубча	1	= 1	Јанко	6+	1= 7
Брајило		1= 1				Јунак	1	= 1
Брајко		1= 1	Дабац	1	= 1			
Бранкац	1	= 1	Дабижив	3	= 3	Кала	1	= 1
Бранко	3+	1= 4	Дабко	1	= 1	Калођур	1	= 1
Братац	1	= 1	Дајко		1= 1	Кић	1	= 1
Братоје	1	= 1	Дакоје		1= 1	Колац	1	= 1
Братул		1= 1	Данја	1	= 1			
Будишић	1	= 1	Депко	2	= 2			
Vuzash	1	= 1	Димитр	3	= 3			
Букмир	1	= 1	Димитраш		1= 1	Лазар	2+	2= 4
Велисав		1= 1	Димитрије		2= 2	Лакич	1	= 1
Велич	1	= 1	Добравац		1= 1	Лалеш	1	= 1
Витко		1= 1	Добрац		1= 1	Лалић		1= 1
Витомир		3= 3	Добрашин		1= 1	Лалич	2	= 2
Влад		1= 1	Дојко		1= 1	Ланко	3	= 3
Владац	1	= 1	Драгоје		1= 1	Лека	2	= 2
Владислав	1	= 1	Драгоња		2= 2	Лекац	1	= 1
Владко		2= 2	Dresh	2	= 2	Леко		1= 1
Владоје		1= 1	Лука	1	= 1	Леш		1= 1
Влко	1	= 1				Леш	1	= 1
Војко	1	= 1	Ђердаш	1	= 1	Липовац		1= 1
Вратко	1	= 1	Ђонац	1	= 1	Лукац	1+	2= 3
Вујка		1= 1	Ђонко	1	= 1	Лукич	1	= 1
Вук	2+	7= 9	Ђошкo	1	= 1	Лулич	1	= 1
Вукан	2	= 2	Ђура	5	= 5	Lushka	1	= 1
Вукац	3+	3= 6						

Мановац	1 = 1	Обрад	1+ 1 = 2	Радоња	6+16=22
Марац	1 = 1	Osiç	1 = 1	Радосав	4+14=18
Марин	2 = 2	Остоја	1 = 1	Радослав	2 = 2
Марко	1 = 1			Радош	1 = 1
Маројин	1 = 1			Радошин	1 = 1
Маџодат	1 = 1	Павл	1 = 1	Радун	1+ 1 = 2
Медун	1 = 1	Павко	1 = 1	Рајак	1 = 1
Милаја	1 = 1	Паун	2 = 2	Рајан	3 = 3
Милат	1 = 1	Пеђа	1 = 1	Рајко	5 = 5
Милаш	1 = 1	Пела	1 = 1	Раха	2 = 2
Милашин	1 = 1	Пет(а)р	6+ 5=11	Рацко	3 = 3
Милета	1 = 1	Петко	3+ 3 = 6		
Милић	1 = 1	Петрац	1 = 1		
Милица	1 = 1	Петриц	2 = 2		
Милко	4+ 2 = 6	Реџа	1 = 1		
Миловац	2 = 2	Првивој	1 = 1	Сладоје	1 = 1
Милодах	1 = 1	Прибан	2 = 2	Срапа	1 = 1
Милош	1+ 1 = 2	Прибо	1 = 1	Срђа	1 = 1
Миодраг	2 = 2	Прогон	1 = 1	Средоје	1 = 1
Миокус	2 = 2	Прогонац	1 = 1	Стајко	1 = 1
Миоман	1 = 1	Пунош	1 = 1	Станиша	1 = 1
Миотош	1 = 1			Стануле	1 = 1
Мирко	1 = 1			Стџпан	5+ 3 = 8
Миро	1 = 1			Стџпанич	1 = 1
Мирун	1 = 1	Рада	2 = 2	Стџпко	6 = 6
Миха	1 = 1	Радан	1 = 1	Стоја	1 = 1
Михаил	1 = 1	Радашин	3 = 3	Стојан	2 = 2
Михац	1+ 1 = 2	Радеља	4+ 9 = 13		
Момчил	1 = 1	Радеш	1 = 1		
		RADY	1 = 1		
Nasha	1 = 1	Радиле	1 = 1	Тануш	2 = 2
Ненада	1+ 1 = 2	Радин	1 = 1	Tela	1 = 1
Ненко	2 = 2	Радич	9+ 8 = 17	Тодор	2 = 2
Ника	1 = 1	Радица	1+ 1 = 2	Томјан	1 = 1
Никац	7 = 7	Радко	6+ 6 = 12		
Никола	8+ 7 = 15	Радман	2+ 1 = 3	Херак	1 = 1
Никча	2 = 2	Радмио	1 = 1	Хлапен	3 = 3
Никша	2 = 2	Радован	2+ 2 = 4		
Новак	1 = 1	Радовац	2 = 2		
Новац	1 = 1	Радоје	2 = 2		
Новкац	1 = 1	Радоман	1 = 1		
Новко	2 = 2			303+243=546 особа (око	
Нолич	1 = 1			228 имена)	

Е. ДУРМИТОРСКИ КРАЈ

109.

Извор од изванредног значаја за увид у лична имена историјске области Хума (или Захумља, потође Херцеговине) на почетку турскога доба представља турски попис Влаха „Херцегове земље” из 1477. године или око те године (ХД 1477, или краће: ХД). Иако се ограничава на становништво којему су Турци признавали статус „Влаха”, тефтер је врло репрезентативан за ономастику, јер захвата пределе широм целе хумске области, од Неретве до Лима и од Орјена и реке Зете до побережја Дрине.

На жалост, још се није појавило целовито издање споменика, које најављује сарајевски Оријентални институт, те за ову прилику можемо консултовати само одломке које су предочили јавности сарадници тога института. Већ смо у претходном поглављу видели податке о Бјелопавлићима и Ровцима (по Б. Ђурђевићу), а за ову област остају нам објављени пописи са севера данашње Црне Горе, из дурмиторског краја:

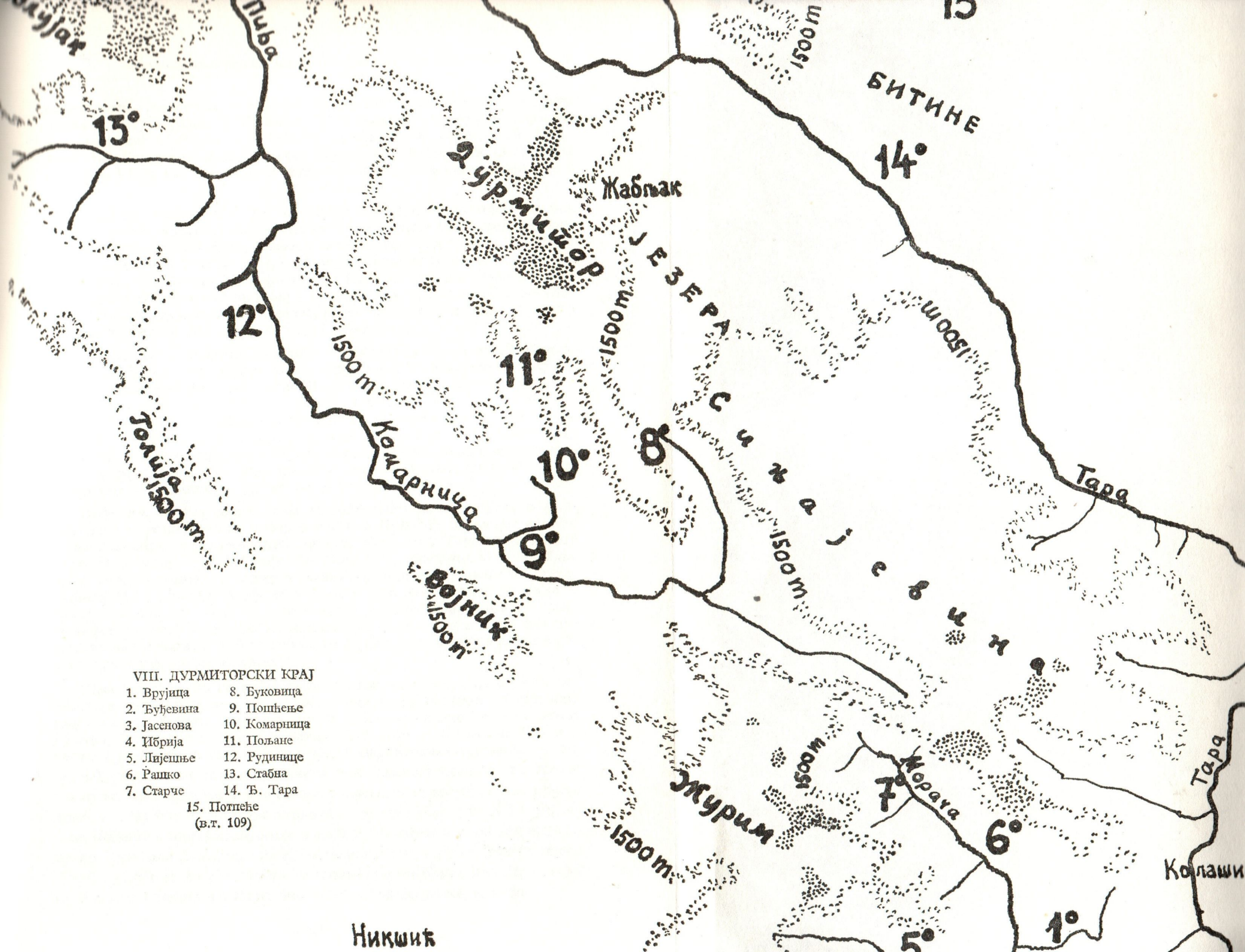
— Доње и Горње Мораче (Б. Ђурђевић на истом месту, тј. у Историјским записима XVII, стр. 5—9), које обе имају ранг нахије, прва са два џемата (овде бисмо могли условно рећи: са две кнежине), а друга са једним;

— Дробњака, „нахије Комарница” (Б. Ђурђевић и Л. Хаџиосмановић, Историјски записи XXIX, Титоград 1972, стр. 149—159), са 18 џемата неједнаке величине (највећи 72 а најмањи 9 обвезника);

— Пиве („нахија Пива”), али само за два пивска села (Х. Шабановић у монографији „Пива” О. Благојевића, Београд 1971, стр. 609—611)*.

Уз пописе су дата и места која су настањивале пописане заједнице, а такође и њихова летња станишта (сем за Доњоморачане, који и зимују и летују у истим местима); топонимију за обе Мораче анализирао је Ђурђевић, а О. Благојевић за Пиву објављује и карту. Иако се сви топоними не дају сигурно прочитати и локализовати, по идентификованим именима се пре свега види да су ту исти предели који се и данас подразумевају под именима Г. и Д. Морача, Дробњаца, Пива; тако од насеља

* У Ономат. прилозима V биће још грађе из ХД.

VIII. ДУРМИТОРСКИ КРАЈ

1. Врујица	8. Буковица
2. Ђуђевина	9. Пошћење
3. Јасенова	10. Комарница
4. Џбрија	11. Пољане
5. Лијешње	12. Рудинаце
6. Рашко	13. Стабна
7. Старче	14. Ђ. Тара
	15. Потпење
- (в.т. 109)

Никшић

(зимовишта) поменутих у тефтеру на секцији налазимо доњоморачке локалитете 1° *Врујица*, 2° *Буђевина*, 3° *Јасенова*, 4° *Ибрија* и 5° *Лијешиње*, горњоморачке 6° *Рашко* и 7° *Старче*, дробњачке 8° *Буковица*, 9° *Пошћење*, 10° *Комарница* и 11° *Пољане*, пивске 12° *Рудинице* и 13° *Стабна* (в. карту VIII), као и неколико летњих станишта у околном планинском пределу.

Тако на секцији налазимо сачувано име одн. одраз имена за два горњоморачка летња станишта: *Јаворје* (и на секцији под истим именом) и *Ризача* (на секцији: *Рзачки њојок*), северозападно од Старча, а Ђурђев још идентификује *Косџин До* („од Јаворја у правцу Боана у Ускоцима“) и *Старчеву Ковачевицу* („данас Старчев Ковачевац више Старча“), што значи да су и летњи кагуни били у пределу који гравитира Горњој Морачи. На секцији и на Благојевићевој карти налазимо и два пивска летња станишта: *Орах* и *Ковачи*, јужно од Стабне.

Сложеније је, међутим, одредити територијални опсег нахије Комарница из тефтера, коју (идући за Б. Ђурђевом и Л. Хаџиосмановић) начелно идентификујемо као племе Дробњаци. Видели смо већ да су у њу спадала четири локализована дробњачка места (8°—11°). Летње станиште *Језера* (ји. од Жабљака) помиње се за седам џемата ове нахије (међу њима четири који зимују, у целини или делимично, у Комарници као месту или ужем пределу). То све упућује на предео од слива Комарнице до реке Таре. (У овом пределу сам накнадно идентификовао *Подјрежје* у Шаранцима, јужно од Ђурђевића Таре.)

Међутим, за два џемата, чија се зимовишта називају *Тара* и *Подјеђе* (што једнако можемо прочитати и као *Подјеће*), назначује се исто летње станиште, прочитано као *Петине*. Као место *Тара* најлогичније је узети данашње место *Ђурђевића Тара* (14°), евентуално *Левер-Тара* (мало северозападно), а североисточно од ових места налазимо данас *Пошћење* (15°). Између Ђурђевића Таре и Потпећа налази се место и предео *Бишине*, а у писму тефтера читање „Петине“ или „Битине“ слабо се диференцира. Сва је, дакле, прилика да се тиме локализују ова два комарничка џемата; а то би значило да се нахија Комарница простирала и на другу страну реке Таре.

Има још подоста нејасних топографских података које би било од интереса расветлити ако би то омогућила грађа богатија од оне коју садрже секције; нпр. заједнице чије је зимско станиште *Трнова* а летње *Гучевац*, или зимско *Зајеле* а летње *Љубишије*, или зимско *Бијела* а летње *Врх Пузен*, и још има низ неидентификованих топонима. Често се, међутим, не сме сама подударност или блискост имена из тефтера и данашњег топонима узети као готово решење, због могућног понављања истих имена; тако не можемо тврдити да је исто *Бијела* из ХД и *Бијела* ј. од Шавника, или *Машировица* из ХД и *Мешировец* с. од Дурмитора, преко Таре, или *Врх Пузен* из ХД и планине *Врх* и *Бурен* (такође преко Таре) — иако је могућна забуна у читању *Пузен/Бурен*, или *Црна Гора* из ХД и истоимена данашња висораван с. од Дурмитора, и сл.

Лична имена из поменутих предела изложена су у прилозима 39 и 40. Обим пописа из Мораче и Пиве (прилог 40) није довољан за процентуална упоређивања, али зато из Дробњака имамо довољно имена за типични корпус (прилог 39), самерив са другима; у интересу те самеривости нисам ни укључио у статистику последња три дробњачка џемата из пописа (са педесетак имена) тако да се оперише са корпусом од 569 особа из Дробњака.

Како нам попис из ХД 1477 пружа прву прилику за систематски увид у лична имена ове области, треба указати на неке проблеме читања, како би се имала што реалнија слика ономастике. У прилозима је углавном задржана транскрипција аутора који су објављивали грађу из ХД, са само неколико одступања (*Сџџи*- уместо *Сџџеј*- ради лакшег упоређивања са другим зонама, обједињење *Радешин* са поузданијим *Радашин*, корекције *-брај*, *Боришко*, *Радеља*, *Цвџико* уместо ономастички нелогичног *-брад*, *Буришко*, *Рађеља*, *Цвайко*). Поред тога треба имати у виду бар ово:

- *-а* и *-е* (*Љуба*, *Сџоје* и сл.) не разликују се у писму тефтера;
- *-ас* (*Виџас*, *Вукас*, *Радас*) није сигурно, јер се може читати и као *-аш*;
- *-ац* и *-ач* (*Вукац*: *Вукач* и сл.) практично су неразлучиви у тефтерима, те транскрипција зависи од опредељења онога ко је врши;
- *-ица* и *-ич* се такође слабо разликују, те је нпр. разлика *Радица* у Пиви: *Радич* у Дробњацима и Морачи пре разлика у транскрипционом поступку него стварна опозиција;
- *-оје* и *-оја* обично можемо разликовати само по ономастичкој вероватноћи, а не по писму тефтера;
- *Брај-*, *Бран-* и *Брај-* (ако није написано *Брад-*) обично се не разликују у писму, него само по вероватноћи (нпр. *Бранмио* ће пре бити *Брајмио*);
- *Вој-* и *Вуј-* се не разликују у писму;
- *Губач* (ако није шт. грешка ум. *Грубач*) може бити и *Гојач* или *Гојац*;
- *Искровој* је можда пре *Скоровој*;
- *Јовахина* би се пре очекивало као *Јовахна*;
- *Мишиа* је можда *Мишиша*, јер изостају примери са преласком *л* у *о* (*Миоша*);
- *Млађ* се може прочитати као *Милађ*;
- *Ојреша* може бити и *Ојриша*;

— *Радиља* је необичније него *Радеља*, а није искључено ни ово друго читање;

— *Стившиа* није вероватно (можда *Сшоша* или *Сшојшиа*).

Треба још напоменути да у овом прилогу (због нередовних података у изворима којима се служим) не дајем ликове *Владко*, *Радко* и сл. (који би омогућавали сигурно разликовање од *Влајко*, *Рајко*), него са спроведеним једначењем по звучности: *Влајко*, *Рајко*, сл. и *Тврјко*, иако је у изворима местимично наглашено да је написано *д*, а не *ш*.

Неке одлике имена из дурмиторског краја

111.

Овакве недоумице нису, међутим, толике да замуће општу слику имена овога краја, која је веома занимљива. Основни је утисак да се у дурмиторским пределима и у доба надирања Турака у пуној мери одржавала ономастичка старина, онај тип имена и онај правац њиховог развоја и прераде који видимо у старосрпским повељама.

Дводелна словенска имена не само да се добро чувају, него показују и извештан развој, па налазимо: - *браш*: *Милобраш*, *Миобраш*, *Радибраш*; - *вој*: *Радивој*, *Скоровој*; - *вук*: *Добривук*; *Божидар*; - *драш*: *Вукодраш*, *Миодраш*; *Дабиж и в*; - *ман*: *Вукман*, *Ђурман*, *Радман* (може се посматрати и као суфикс, али се више понаша као основа); - *мио*: *Брашмио*, *Вукмио*, *Радмио*; - *мир*: *Велимир*, *Вийомир*, *Владимир*, *Вукмир*, *Добромир*, *Радомир*, *Сирезимир*; - *рад*: *Клисорад* (са нејасном првом основом), *Милорад*, *Тихорад*; - *слав* (само двапут написано -*слав*): *Бојосав*, *Бранисав*, *Брашосав*, *Будисав*, *Владислав*, *Вукосав*, *Градисав*, *Добросав*, *Љубисав*, *Миросав*, *Радосав*, *Сшанисав*; - *чин*: *Радочин*. У очинствима налазимо још: *Вуковој* („син Оковија”, биће погрешно читање), *Милодавац*, *Миломан*, *Миоман*, *Радоман*, *Бојмил* (или *Бојмио*, сл. и у даљим примерима на -*л*), *Бојомил*, *Сшанимил* (?), *Бојомуж* (пре треба прочитати тако него *Бојомор*), *Миорад*, *Војисав* (пре тако него *Висав*), *Марисав*, *Сшојисав*, *Годисав* („син Годисала”, тј. *син Годисав* = *Годисављев*), *Ђурсил* („син Ђуршила”), *Прибисил* и још нека неизвеснија имена.

Скраћена имена нису широко заступљена: *Вуја*, *Љуба*, *Мрђа*, *Пава*, *Сшоја*, *Миле*, *Рале*, *Брајо*, *Прибо*, *Радо*, *Рајо* (свуда само по једна потврда, сем за *Сшоја* две), а основни је начин прераде развијање суфикса, па имамо велики број имена са двојним (двоморфемним) суфиксом, међу њима и нека врло учестала: *Бојован*, *Радован*, *Бвладић*, *Вукојин*, *Радојин*, *Вучерин*, *Вукашин*, *Милашин*, *Радашин*, *Сшбшашин*, *Радинић*, *Бојаван*, *Добраван*, *Бојовац*, *Брашовац*, *Добровац*, *Ђуровац*, *Миловац*, *Радован*, *Грубаци*, *Вукајица* (као очинство и *Грубајица*), *Радојица* (очинство *Никојица*), *Влајкоје*, *Радојко*, *Миленко*, *Раденко*, *Добричко*, *Боршичко*, *Радишко*, *Милошко* (*Милушко?*), *Добрушко*.

ПРИЛОГ 39

Имена из Дробњака (нахије Комарница) 1477. године

Андрија	1	Гојак	1	Милашин	1	Радиша	1
Бѣладин	1	Градисав	1	Миле	1	Радман	7
Богавец	1	Грбак	1	Миленко	1	Радило	1
Богавица	1	Грубајац	1	Милета	1	Радио	2
Богдан	9	Грубан	1	Милин	1	Радо	1
Богих	1	Грубаш	1	Милић	1	Радован	13
Боговац	1	Дабижив	3	Милко	1	Радовац	3
Богосав	2	Данило	1	Миловац	2	Радоје	18
Богота	3	Данчул	1	Милорад	3	Радојин	4
Божидар	9	Делац	1	Милица	1	Радојица	2
Бојко	1	Добравац	3	Миљ	1	Радојко	4
Бошко	1	Добраш	3	Миобрат	1	Радомир	1
Брајан	3	Добрашин	1	Миодраг	1	Радоња	25
Брајин	1	Добри	2	Миоко	1	Радосав	43
Брајко	1	Добривук	1	Миросав	1	Радочин	1
Брајо	1	Добрило	1	Мироч	1	Радул	1
Бранисав	5	Добриња	1	Михац	1	Радулах	1
Бранко	3	Добрица	1	Мрђа	1	Радуле	2
Бранмио	1	Добричко	1	Мркса	1	Радун	1
Братан	1	Добриша	1	Никола	9	Рајан	2
Братић	1	Добровац	1	Новак	2	Рајин	1
Братић	1	Доброје	1	Новиша	1	Рајо	1
Братмио	1	Добросав	1	Обрад	4	Рале	1
Братоје	1	Добрушко	2	Оливер	1	Ратко	8
Братосав	1	Драгић	1	Опрецца	1	Рахоје	2
Братул	3	Драгиша	4	Остоја	7	Рашко	1
Брегун	1	Драгоје	1	Павко	1	Селак	1
Велимир	1	Ђур(а)ђ	7	Павле	1	Сладоје	1
Витас	2	Ђураш	1	Паскаш	3	Сретан	1
Витомир	1	Ђурен	3	Паун	1	Станисав	1
Владимир	1	Ђурђе	1	Петар	2	Станко	1
Владисав	3	Ђурђица	1	Петко	5	Стевица	1
Владислав	1	Ђурић	1	Петко	5	Стѣпан	10
Влатко	13	Ђурица	1	Побрат	1	Стѣпачин	1
Влаткоје	1	Ђурман	2	Прибил	1	Стѣпко	1
Вук	5	Иван	10	Прибио	2	Стојан	2
Вукајица	13	Иваниш	9	Радак	1	Стрезимир	1
Вукас	5	Ивко	1	Радан	2	Твртко	1
Вукац	7	Искровој	1	Радас	1	Тихорад	1
Вукашин	16	Иван	10	Радац	1	Тохољ	1
Вукић	3	Јован	2	Радашин	6	Угљеша	1
Вукман	2	Јовахина	1	Раденко	4	Херак	2
Вукмио	1	Каран	1	Радибрат	1	Цвѣтко	8
Вукмир	3	Лукац	1	Радивој	16	Цекоје	1
Вукодраг	1	Љуба	1	Радице	2	Штиљан	1
Вукојин	1	Љубисав	2	Радило	1		
Вукосав	14	Марко	1	Радиља	1		
Вукота	4	Мијица	1	Радин	5		
Вуксан	2	Милан	1	Радинић	1		
Вукша	12			Радиња	1		
Вучерин	1			Радић	1		
Вучерина	1			Радић	1		
Вучихна	1			Радица	1		
				Радич	18		

569 особа
(око 193 имена)

ПРИЛОГ 40

Имена из Мораче и Пиве 1477. године

Бѣладин	1	Добрило	1	Пава	1
Богдан	5	Добрио	1	Паун	1
Богић	1	Добромир	1	Петар	2
Богован	1	Добромир	1	Петко	2
Боговац	3	Драгић	1	Плавша	1
Богосав	1	Драгица	1	Прибо	1
Божидар	4 2				
Божих	1	Ђур(а)ђ	3 1	Радан	1 2
Борета	1	Ђуран	1 1	Радацин	2 1
Боришко	1	Ђурац	5	Радеља	3
Брајан	1	Ђурђе	2	Раденко	1 1
Брајин	1	Ђурица	1	Радибрат	1 2
Брајко	2	Ђурко	3	Радивој	1 4
Бранисав	1	Ђурко	3	Радивоје	1 1
Бранислав	1	Ђуровац	1	Радиље	1
Бранко	1			Радиља	3
Братовац	1			Радин	1
Братул	1	Жарко	1	Радица	5
Будисав	1			Радић	11
Бутраш	1	Иван	1 3	Радиша	1
		Иваниш	1 1	Радишко	1
Витас	2	Јакоје	1 1		
Витомир	1 1	Јакоје	1	Радман	3
Владило	1			Радован	5 4
Владисав	1 4	Клисорад	1	Радоје	2 7
Владун	1			Радојко	3 1
Влатко	1	Љубица	1	Радоња	7 6
Вуја	1			Радосав	14 10
Вукас	1 1			Радош	2
Вукац	1 2	Милан	4 1	Рајин	1
Вукач	3	Миле	1	Ратко	4 3
Вукашин	3 1	Милобрат	1 1	Рахоје	1
Вукић	1	Миловац	1	Рашко	1 3
Вукман	1 1	Милорад	1 2		
Вукмио	1	Милош	1		
Вукмир	1	Милошко	2		
Вукосав	3 5	Милшца	1	Селак	1
Вукота	2	Миодраг	1	Стѣпан	1 1
Вукша	2 1	Миоко	1	Стоје	2
Вучихна	1	Миросав	2	Стојко	1
		Мирош	1		
		Млађ	1	Твртко	1
		Млађ	1		
Грбац	1	Мрган	1	Угљеша	1
Грубац	1	Мркша	1		
Губач	1			Херак	1
		Никола	2 1	Хлапац	1
Дабижив	1	Новак	1		
Дајко	1	Новко	1		
Димитрије	3			Цвѣтко	1
Добрац	1	Обрад	3 1		
Добрач	1	Оливер	1		
Добрико	1	Остоја	1	175+119 особа	

112.

Најчешћа су имена у Дробњацима била *Радосав* 43, *Радоња* 25, *Радич* и *Радоје* по 18, *Вукашин* и *Радивој* по 16, *Вукосав* 14, *Влашко*, *Вукајица* и *Радован* по 13, *Вукиа* 12 (остала су испод 2%).

Најчешћа је основа у Дробњацима *Рад-* (са *Рај-*, *Рал-*, *Рах-*, *Раи-*), готово 37% особа (у Морачи око 35%, у Пиви чак близу 48%), док на основу *Вук-* пада око 16% (у Пиви 18%, а у Морачи помање, нешто преко 7%).

За дурмиторски крај карактеристичан је изванредно висок удео имена од словенских основа: у Дробњацима око 85%, слично у Морачи око 84%, а у Пиви рекордан удео, око 91%. Ово свакако сведочи да је процес славизације Влаха у овим крајевима био већ потпуно завршен, иако се по традицији чувају нека маркантна балканска имена, као *Ой-риша*, *Херак*, *Шпиљан*, *Койил* (очинство).

Падају у очи и имена која се могу схватити као заштитна — деривати основе *Груб-*, а затим *Мриан*, *Мрђа*, *Мркиа*.

Г. СРЕДЊЕ ПОЛИМЉЕ

113.

Територија Скадарског санџака дубоко се уклињивала низ Лим у друга подручја, па је оправдано да је поделимо на две области — средње и горње Полимље. Обе је обухватала Бихорска област (*каза*), као једна од четири јединице Скадарског санџака. Бихорска каза делила се на четири нахије (плавска се назива вилајетом), од којих се две северније овде обрађују као средње Полимље. Граница је нешто северније од Андријевице, између села Трешњево и Трешча.

Старију ономастичку грађу из средњег Полимља налазимо у неколико повеља, још од Стефана Првовенчаног, чијом се даровницом у пределу *Зайон* дају Жичи поседи *Чрнча, обв Ивани, Замчане и Дубово њај* (данас на секцији јужно од Бијелог Поља: *Зайон, Чрнча, Ивање, Дубово*). У даровници краља Владислава Богородици бистричкој помињу се као дарована или суседна места и предели *Бисџирица, Невизраке* (или *-ци?*), *Ораховица, Мвлиц, Плано, Врбница, Молџиир, Кичава* (на секцији: река *Бисџирица, Ораховица, Миоче, Плана, Врбница, Мојџиир, Кичава*). У двама даровницама краља Уроша дају се хумској епископији поседи: *Прушка вџ, Лвџиница, Челча, Крокочево, Хомоље, Лвџиине, Недакуси, Ујниче, Церова, Расџеџина, Мочила* (данас, према обавештењима мештана, делом и према секцији: *Прушка, Љеџиница, Чеоче, Крокочево, Омоље, Љеџиине, Недакуси, Ујниче, Церово, Расџеџина* или *Храсџеџина*). Милутин је даровао Бањској у *Будимљи село Горажде* (и данас тако). Средњем Полимљу, географски посматраном, припадало је и дечанско село *Јабљчно у Љубовићи*, али тај предео није припадао Скадарском санџаку. — Сачуваних топонима има и у међама наведених места, а из њих се — као и из овде наведених — види да су се имена у овом крају чувала са мало промена, те ни за имена из тефтера не треба очекивати битнија изобличења, под условом да се у извору тачно прочитају.

Антропономастичке грађе остало нам је из старосрпског доба сразмерно мање него топономастичке. У уводном делу овога рада (т. 16—17) анализиран је као узорак списак Влаха из друге поменуте Урошеве даровнице, назване „Лимска повеља”, а нешто личних имена садржи и попис Јабљчног у ДХ. То значи да нам СК 1485 представља најстарије исцрпније сведочанство за лична имена ове области.

114.

Попис средњег Полимља у СК концентрисан је у два одељка, посвећена одговарајућим нахијама. Само су два села изван одељака посвећених бихорској области означена као „подручна Бихору”: *Dobro-kova* и *Virteshkova* (стр. 1. и 471); прво се поуздано локализује сев. од Бијелог Поља, а друго остаје неизвесно, те није искључено ни да спада у горње Полимље.

Прва се средњополимска нахија у СК назива *Комниш*, *KWMNN* (радије бих прочитао као *Комнен*), а у ствари је исто што и стара жупа *Будимља*; и у самом тефтеру се места у оквиру овога одељка означавају као „подручна Будимљи” (а не „нахији Комнен”). Попис садржи 30 места (стр. 238—259).

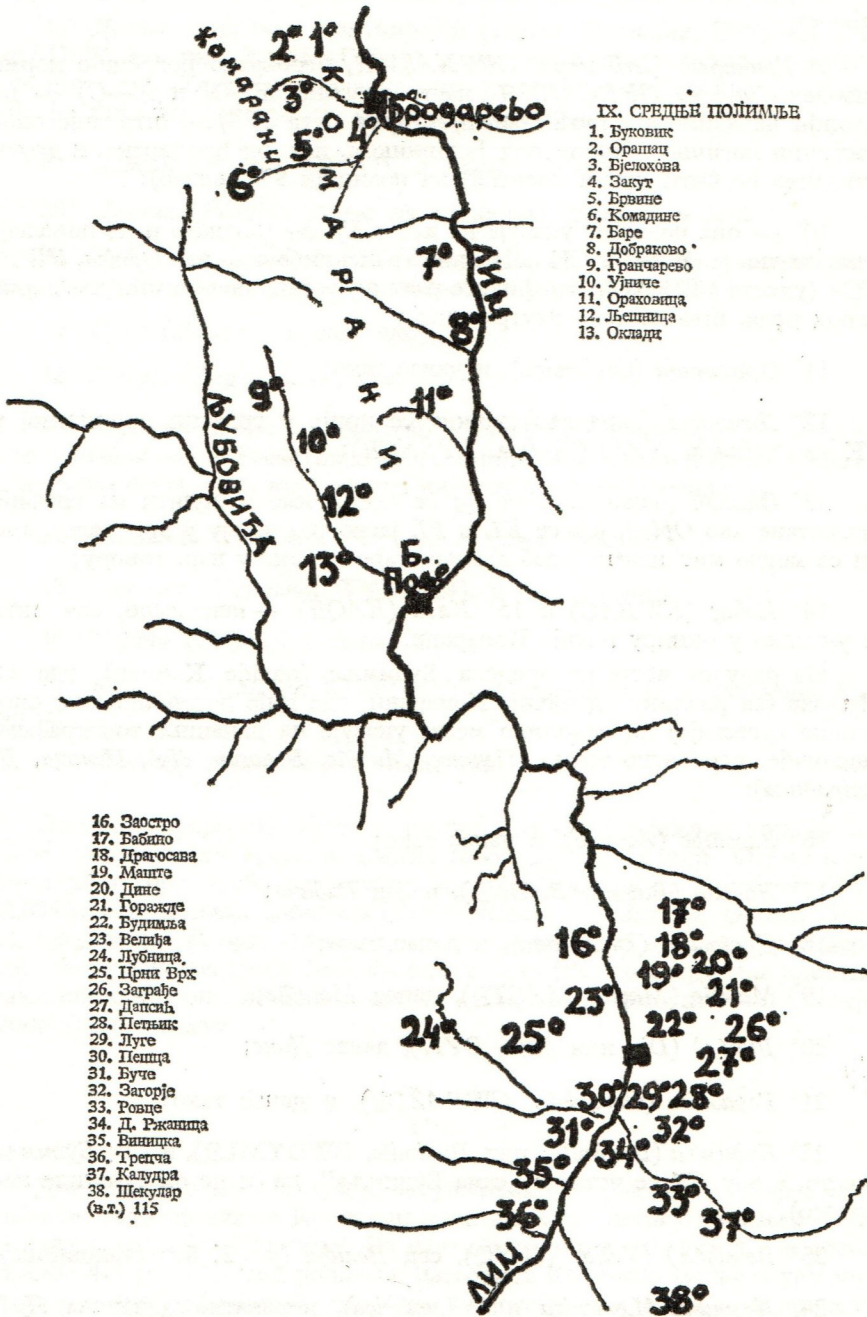
Друга нахија, са 14 насебина (стр. 261—265), назива се у СК *Комарани*. Ово име не треба мешати са плавским селом *Комарани*, познатим из ДХ, него у њему треба видети назив предела који налазимо далеко ка северу. На секцији се види двојако значење овог предеоног имена, уже и шире: западно од Бродарева су *Комарани* у ужем смислу, док се у ширем смислу они протежу далеко на југ, све до Бијелог Поља (примена овога топонима на секцији показана је и на нашој карти IX). Турска нахија сигурно је обухватала *Комаране* у ужем смислу, јер се овде низ места поуздано идентификује, а по свој прилици и шире *Комаране*, иако је идентификација места добрим делом хипотетична, како ће се ниже видети.

115.

Преглед места пописаних у овим нахијама дајем не по редоследу у СК него идући од севера ка југу, колико се то за поједина места може одредити (нумерација омогућава да се на карти IX нађе позиција места). Тако ће бити прва на реду нахија *Комарани*:

- 1° *Буковик* (*Buković* у СК), и данас тако;
- 2° *Орашац* (*Orashaç*), и данас тако;
- 3° *Бџлохова* (*Belohova*, *BLWXWÆ*), данашња *Бјелохова*;
- 4° *Закуји* (*Zakot*), и данас *Закуји*;
- 5° *Брвине* (*Brovina*, *BRWYNÆ*), и данас тако;
- 6° *Комадин(е)* (*Komadín*), и данас *Комадине*;

7° *Јара*, *YARE* — с обзиром на лаку могућност забуне *Y—B*, могли бисмо у тој графици видети данашње *Баре* (позиција 7° на карти), али се у повељи у међама *Кичаве* помиње ороним *Јарски*, што би могло значити да је Пуљахина транскрипција погођена (*Кичава* је западније од поз. 7°);

8° *Добраково* или *Добракова* (*Dobrokoova, DWBRЯKWЯ*), данас *Добраково*;

9° *Грнчарево* (*Griharova, GRYXARWЯ*, вероватно погрешно нормализовано уместо *GRNÇARWЯ*, наутрализација Y—N и X—Ç) — на секцији налазимо два пута *Грнчарево* (оба пута са -ра-, што није ономастички логично): једном под Јадовником, ист. од Бродарева, и други пут (што ће бити прави смештај) на позицији 9° (предео);

10° — ова позиција указује на место *Ујниче* (познато и из повеља), а вероватно је то име у СК погрешно транскрибовано као *Орпица, ЅWP-NCЯ* (уместо *ЅWYNÇЯ*, графије се разликују само по три или две тачке испод реда, што се лако неутралише);

11° *Ораховица* (*Orahoviça*), и данас тако;

12° *Љешница* (данашња) можда се крије у графији прочитаној у СК као *Nišniça, NYSNÇЯ* (ум. *LYŠNÇЯ*);

13° *Оклади* (данашњи), не би се могло име изводити из графије прочитане као *Opład*, јер се *KL* и *PL* јасно разликују у ар. писму, али би се могло мислити на изобличење старог имена у нар. говору;

14° *Ковац* (*KWBAÇ*) и 15° *Каца* (*KAQЯ*) — неизвесно, сем што је уписано у оквиру нахије Комарани.

На реду су места из предела Будимље (нахије Комнен), где С. Пуљаха (за разлику од нахије Комарани, где није давао никакве смештајне сугестије) на неколико места указује на данашње топографске аналогije, вероватно тачно (*Пекник, Мачије, Боровци, Луї, Печаца, Д. Заїрадина*):

16° *Заостро* (*Zaostro*), и данас тако;

17° *Бабино* (*Babina, BABNЯ*), и сад *Бабино*;

18° *Драјосава* (*Dragosava*), и данас тако;

19° *Мачије* (*Maçta, MACTЯ*), данас *Машије*;

20° *Дин(е)* (*Din* или *Dejn, DYN*), данас *Дине*;

21° *Горажде* (*Gorazhda, GWRAŽDЯ*), и данас тако;

22° *Будимља* (*Budimlja* или *Budimile, BWDYMLЯ*), и сад *Будимља* (место, а и у СК се истиче: „сама Будимља”, да се не би схватила као предео);

23° *Велић(а)* (*Veliq, WLYQ*), сад *Велића* (у СК без становника);

24° *Лумница* (*Lomeniça* или *Lumeniça*), вероватно данашња *Лубница* (могућна је и графичка забуна М—В у нечитком писму);

- 25° *Црни Врх* (*Černavirh*, ÇRNË WYRX), и сад тако;
- 26° *Долња Заградина* или *Заград'је* (*Dolina Zagradina*, DWLNË ZAGRADNË, ако није ZAGRADYË?), данас *Заграђе* (вероватно и посебно уписани *Gorni Zagrad* упућује на ову локацију, а не на место *Заград*, које је даље на северу, сз. од места *Заосиџо*).
- 27° *Дајсић* (*Dapsiq*, DPSQ), и данас *Дајсић*;
- 28° *Пекник* (*Peknik*), данас на секцијама *Пејњик* и *Пејник*;
- 29° *Луј* (*Lluk*, LWK) и 30° *Печаца* (*Veçaç*, ВЏАЏË), заједно уписани локалитети, које данас налазимо као *Лује* и *Пешица*;
- 31° *Буче* (*Виçe*), и данас тако;
- 32° *Загорје* (*Zagorja*), и данас тако;
- 33° *Боровци* (*Borofci*), вероватно је тачна Пуљахина претпоставка да је то данашње место *Ровце* (на другој секцији *Ровца*), иако је нејасно зашто се изгубио први слог, који можда није ни прочитан прецизно;
- 34° *Ржаница* (*Ržhaniça*), садашња *Доња Ржаница*;
- 35° *Виница* (*Vojnicka*, WYNÇKË), и сад *Виница*;
- 36° *Трејча* (*Treç*), и данас тако;
- 37° *Калудри* (*Kaludri*, KLWDRY), средњовековна и данашња *Калудра*;
- 38° *Шекулар* (*Shekullar*), и данас тако.

Овим су побројана места у нахији Комнен (Будимља) која су се могла локализовати према подацима топографских секција. Остају још: *Papranishita* (пре треба прочитати као *Пајраишиије*), *Zabarana* (ZABARNË, што Пуљаха доводи у везу са *Беране*), *Podstrana*, *Goshin*, *Tihodol*, *Sërglavina*, *Pariça*. Аналогије овим именима не налазим ни северније, око средњовековног *Зайона*, где се — судећи по извршеној идентификацији средњополимских места — прекидао континуитет територије Скадарског санџака.

Две нахије о којима говоримо упадљиво се разликују бројем становника, тако да нахија Комарани нема ни једну петину обвезника пописаних у средњем Полимљу. За наш статистички узорак од 534 особе (прилог 41) узете су све пописане насебине Комарана (укључујући посебно уписано Добраково), што чини 171 особу, док је грађа из предела Будимље узета само делимично, 363 особе, и то из насеља бр. 16°—22°

и 34°—38° (то значи сама Будимља и по једна група сигурно одређених насеља северно и јужно од Будимље). У прилогу је дата укупна статистика, за обе зоне, а посебно у загради стање у самој нахији Комарани.

Тешкоће транскрипције сличне су као и оне које смо видели радније при употреби грађе из СК (уп. т. 105). Тежећи бољој ономастичкој вероватноћи, нисам задржао ова читања С. Пуљахе: -oi (преносим као -оје), Bogot (Боџуџи), Војса (Бојица), Bradoi (Брајоје), Eflah (Влах), Vodojin (Видојин), Vekadin (Вукадин), Ulku (Влко), Vuçla (Вучеља), Dabzhiv (Дабжив), Dobravoça (Добравча), Dubko (Дојко), Gjuraq (Ђурађ), Gjorgj (Ђурђ, у статистици обједињено са претходним, а може се још мислити на варијанту Ђурђе), Ivanesh (Иванши), Uku VVKW (Ивко, тј. нормализација VYWKW), Milot (Милуџи), Миџаџ (Михаџ), Olivir (Оливер), Javko (Јавко), Pashkash (Пашкаш), Pјак (Пејак, а без дијакритика могло би се прочитати и као Нејак, Ненак), Radosna (Радохна, с обзиром на продуктивност овога наставка, а могло би се мислити и на Радосџа), Slak (Селак), а има и још неких ситнијих корекција.

117.

Најчешће су имена у узорку из средњег Полимља Радич 44 (преко 8%), Радосав 33, Вук 23, Радоња 21, Вукашин и Оливер по 18, Сџџџан 17, Радохна 15, Вуксан 14, Божидар 13 (остала испод 2% особа).

Најчешћа је основа Рад- (са Рај-, Рак, Рах-, Раи-), трећина уписаних, док на основу Вук-/Вуч- пада око 18% особа.

Око 75% уписаних носи имена од словенских основа, док су остало несловенске или нејасне основе. За нека имена која сам оставио без транскрипције као нејасна нису искључена читања која би их уврстила у деривате од словенских основа („Brusha” је можда Бџоша, „Dgorјак” — Дџоњак, „Rabon” — Рајун).

Посебно посматрање имена из двеју нахија није открило неке битније разлике, сем што можда ипак треба обратити пажњу на одсуство имена Јован и Ђур(а)ђ у Комаранима, као и на нешто увећану фреквенцију имена од основе Вук-/Вуч- (око 20%, према 17% у узорку из Будимље).

ПРИЛОГ 41

Имена из средњеј Полиња 1485. године
(у зајради су имена из нахије Комарани)

Бѣжан	1	Доброје	1	Павл	2 (1)
Богдан	6 (4)	Дојак	1 (1)	Паскаш	1 (1)
Богоје	1	Дојко	1 (1)	Пејак	2 (2)
Богут	1	Драгаша	1 (1)	Пет(а)р	4
Божидар	13 (1)	Дрорјак	1	Петко	2
Бојан	1 (1)	Ђура	1	Петродан	1
Бојица	1 (1)	Ђура(а)ђ	10	Покрајац	1
Бојко	3 (1)	Ђураш	1 (1)	Rabon	1
Брајан	1	Ђураштин	2	Радан	1 (1)
Брајич	1 (1)	Ђурман	1 (1)	Радац	1 (1)
Бранко	2 (1)	Живко	3	Радаштин	11 (3)
Брата	1	Иван	6 (2)	Раденко	9 (3)
Братоје	1 (1)	Иваниш	2 (2)	Радеш	1
Брагул	2 (1)	Ивко	4 (1)	Радивој	6 (4)
Bruha	1	Илија	1	Radila	1 (1)
Видац	1	Илијаш	1 (1)	Радич	44 (11)
Видојин	1	Јован	7	Радман	6 (3)
Владисав	6 (1)	Којадин	1 (1)	Радован	3 (1)
Влах	1 (1)	Марко	6 (1)	Радовац	6 (1)
Влко	1 (1)	Мијат	1	Радодав	1
Војнан	1	Миладин	1	Радоје	2 (1)
Вук	23 (6)	Милан	2	Радоња	21 (9)
Вукадин	1	Милаштин	4 (1)	Radosa	2 (1)
Вукан	3	Милен	1	Радосав	33 (6)
Вукац	9 (4)	Милко	2	Радохна	15 (2)
Вукаш	3 (2)	Миловац	1	Радул	1 (1)
Вукашин	18 (7)	Милован	3	Рајин	1
Вукић	2 (2)	Милоје	2 (1)	Рајко	7 (2)
Вукман	6 (2)	Милут	1 (1)	Рајо	1
Вукмир	4 (2)	Милчин	1	Ракоња	1
Вукосав	3 (1)	Миоко	2 (1)	Рахац	2
Вуксан	14 (5)	Миоча	1	Рапа	1
Вукча	4 (3)	Миоша	1 (1)	Roјko	1 (1)
Вукша	3 (1)	Мирак	3 (2)	Селак	1
Вучеља	1	Мирак	3 (2)	Sirilin	1 (1)
Вучерин	1	Мирко	1 (1)	Стајко	1 (1)
Вучета	3	Миросав	1	Стајмир	1
Вучић	1	Михац	3 (2)	Стѣпан	17 (5)
Вучихна	1 (1)	Младен	1 (1)	Стоја	1 (1)
Вучко	1	Ненада	4	Стојан	3 (1)
Gorin	1	Никола	9 (2)	Стрезман	1
Грубац	1 (1)	Новак	10 (3)	Строја	1 (1)
Дабижив	2 (1)	Обрад	1 (1)	Тодор	9 (5)
Дабко	2	Оливер	18 (7)	Томаш	1
Давид	1 (1)	Огајас	1 (1)	Угљеша	1 (1)
Данчул	2 (1)	Пава	1	Угрин	1
Дејан	1 (1)	Павко	1 (1)	особа 534 (171) (око 144 имена)	
Dejep	1				
Димитриј	10 (1)				
Dilak	1 (1)				
Добравча	1				
Добраш	1 (1)				
Добраштин	6 (1)				

G. ГОРЊЕ ПОЛИМЉЕ

118.

Област горњег Полимља била је у средњем веку прекривена метосима великих манастира. Бањској су припаделе насеобине *Гусино* (Гусиње), *Крушево* и *Смудирози* (катун, данас Смутироге у алб. делу горњег Полимља), Дечанима *Врмоша* (у Албанији, зап. од Гусиња), *Грнчарево* (сусед Гусиња и Досуђа), *Трбб'ча* (између Досуђа и Плавског језера), *Град* и *Рибари* у Плаву, *Комарани*, *Велика* и *Добра р'ка* (данас Коњухе), а Бањски и дечански поседи додиривали су се са поседима Градачког манастира, чија је хрисовуља изгубљена.

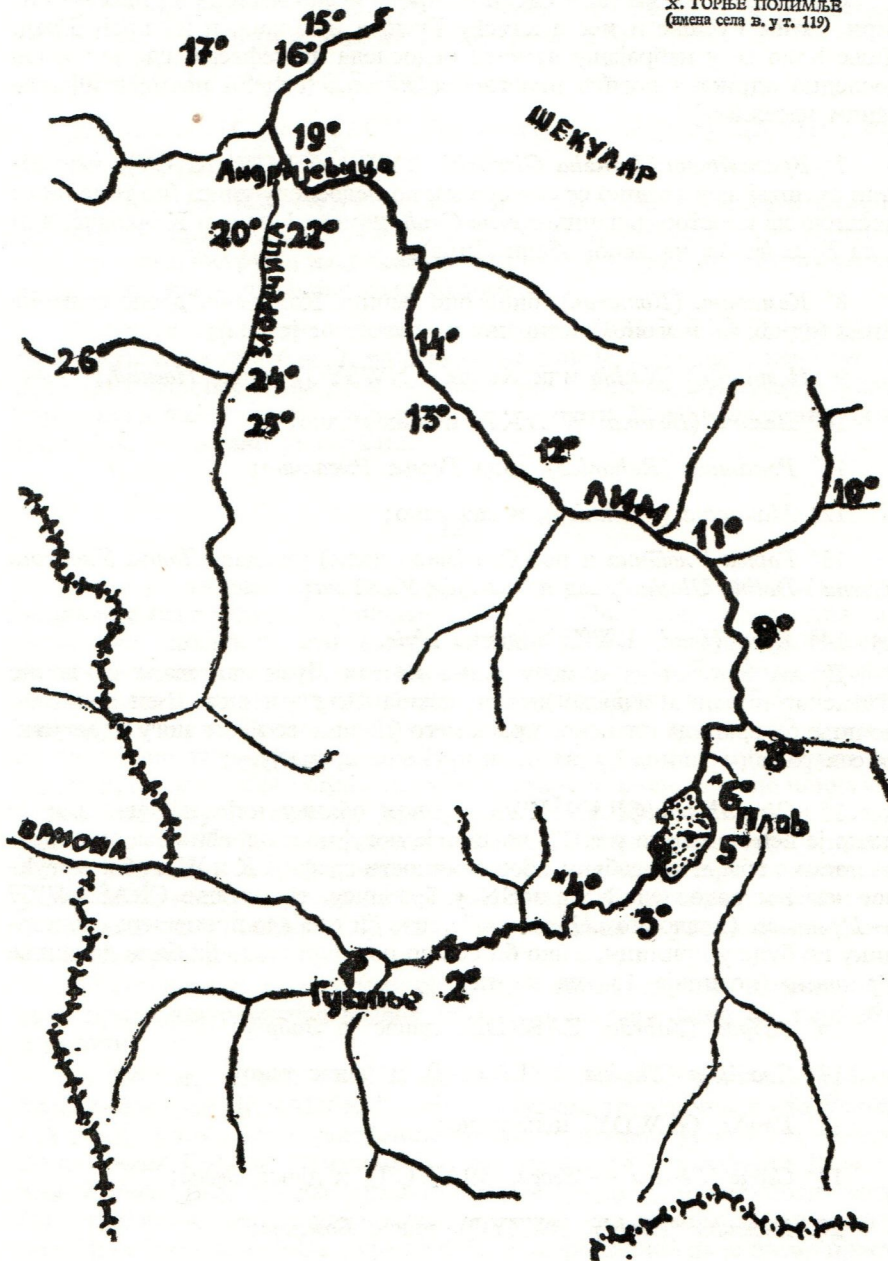
У турско доба ова област се делила, према подацима СК, на вилајет Плав и нахију Зла ријека. Граница им је била планински венац између плавско-гусињске долине и предела који пада к Андријевици; на самом Лиму граница је била на месту где се речна долина стешњује, откуда и назив локалитета *Суијеска*.

119.

У оквиру Плавског вилајета у СК су пописана насеља (идући географским редом):

- 1° *Гусиње* (и у СК *Gusinje*), и данас тако;
- 2° *Крушево* (*Kirushova*, КΥRWSWЭ), и сад *Крушево* на секцији;
- 3° *Војихнино* (*Vojihino*, WWYHNNW), данас *Војно село*;
- 4° *Трейча* (*Trepç*, TRPÇ), нема је на секцији, али се по ДХ види да јој је земљиште избијало на језеро, а с друге стране се граничило с Досуђем;
- 5° *Град* (*Grad*), данас се тако зове једна узвишица изнад самог места Плава, што се слаже и са подацима ДХ, где су му суседи *Трбб'ча* и *Комарани*;

Х. ГОРЊЕ ПОЛИМЉЕ
(имена села в. у т. 119)

6° *Рибари* (*Ribar*, RYBAR), такође крај језера (у ДХ се помињу као суседи *Комарана*).

Од побројених места, у СК је најпре уписано највеће од њих — Рибари, затим Гусиње и места између Гусиња и Плава, и на крају Град. Даље ћемо се у набрајању држати редоследа из тефтера, где је готово доследно одржана логика просторног низања (судећи по идентификованим насељима):

7° *Вразејрнци* (*Ivrazha Giranxhi*, VYWRAŽE GYRANCY), неизвештан смештај, сем колико се сме судити по редоследу уписа (по томе би се мислило на простор данашњег села *Скић*, између Плава и Комараче, или села *Брезејевихе*, на левој обали Лима);

8° *Комарани* (*Komaran*), биће око речице Комараче, десне притоке Лима (одмах по његовом истицању из Плавског језера);

9° *Новшић(и)* (*Noshiq* или *Novshiq*, NWŠYQ), данас *Новшић*;

10° *Велика* (*Велика*, WLYKЭ), и данас тако;

11° *Ржаница* (*Rzhanica*), сада *Горња Ржаница*;

12° *Машиница* (*Mashnica*), и сад тако;

13° *Горња Улојина* и посебно (мало даље) уписана *Долња Улојина* (*Gorna i Dolina Ulutina*), сад на секцији *Улојина*;

14° *Лузи* (*Luzi*, LWZY), данас *Лује*.

Двема Улотинама и међу њима местом Лузи завршава се попис Плавског вилајета, а даље долази нахија Зла ријека. Њен попис не почиње од граница плавског краја, него (колико се места могу одредити) са севера, од граница Будимље, и креће се према југу;

15° *Џеранскова*, ĆRANŠKWЭ, у овом облику није нађено, али се (како је већ поменуто у т. 37) појављује могућност одређивања ако претпоставимо графичку забуну, због сличности графија К и W и због могућног нејасног редоследа NŠ или ŠN у брзопису, тј. читање ĆRAŠNWWЭ — *Трешњево* (дословно „*Црашиново*“), што би требало проверити у изворнику ко буде у прилици, а ако би се ово потврдило, то би било данашње *Трешњево* (позиција 15° на карти);

16° *Забрда* (*Zabrda*, ZABRDЭ), данас је *Забрђе*;

17° *Слатина* (*Slatina*, VSLATNЭ), и данас тако;

18° *Глуди*, GLWDY, неизвесно;

19° *Сеоце* (*Sëvaça* — *Seoça*, SĖAWÇE), и данас *Сеоце*;

20° *Божихи* (*Bozhiq*, BWZYQ), данас *Божихе*;

21° *Поди*, PWDY, неутврђено;

22° *Анцелайи*(и) (*Inxhilat*, ANCLAT), на секцији *Анцелайи* и (на другој) *Анђелайи*;

23° *Бровишова*, BRWWŠWW, неизван смештај, а и читање (могло би се мислити и нпр. на облик *Првошево*);

24° *Ђулићи* (*Gjoliq*, QWLYQ), и сад *Ђулићи*;

25° *Цецуни* (*Çaçuni*, ÇAÇWNY), данас *Цецуне* (уп. у ДХ III: „приложи . . . Богоја *Цецуна*“);

26° *Коњуси*, KWNWSY — биће да тако треба прочитати графију транскрибовану у СК као *Kotosi*, KWTWSY (разлика је само у једнострукој или двострукој надредној тачки, што је у брзопису често неизрзито), а то значи данашње село *Коњухе*.

Овим се закључује и нахија *Зла ријека* (VZLA RYKĚ), чије име продужује лева притока Лима *Злоречица*, док је у средњем веку (према ДХ) постојао пар *Зла рѣка* — *Добра рѣка* (предео Коњуха). Помоћу горе употребљене нумерације може се на карти X наћи позиција одговарајућих места ако је позната.

120.

Биће оправдано да се лична имена из горњег Полимља покажу исцрпније него што је то учињено за средње Полимље, и то из два разлога: због блискости етнојезичке границе и због могућности упоређивања са старијим стањем, познатим из хрисовуља. Из Плавског вилајета имамо грађе за два корпуса типичне величине. Први, од 547 особа, чине насеља 1°—6°, од Гусиња до Плава, а приказан је у прилогу 42; повише од половине уписаних пада на *Рибаре*, чије име има и информативни садржај, па су — због социјалне посебности — и имена одавде приказана у посебној (другој) колони. Други корпус, од 544 особе, чине насеља око Лима (7°—14°), у североисточном делу Плавског вилајета, а приказан је у прилогу 43. Из нахије *Зла ријека* има грађе само за половину уобичајеног корпуса (свега 265 особа), али се — потпуности ради — и она приказује (у прилогу 44), иако није довољна за равноправна статистичка упоређивања.

Транскрипциони проблеми су слични онима које смо и раније срели приликом служења грађом из СК, а на неке ћемо се и посебно осврнути:

— Обично се име *Радосав* пише у СК RADWSAW, али почесто налазимо и графију RADSAW, коју С. Пуљаха транскрибује као *Radsav*, а ја у њој видим само упрошћеније писање и примере укључујем у статистику имена *Радосав*. У нахији *Зла ријека* чешћа је варијанта *Радослав* него *Радосав* (има и један пример *Вукослав*), али ће то пре бити утицај неке традиције него чување архаичнијег облика имена. Забележено је по једном *Radlosa* и *Vukosa*, где ће бити највероватније да је писар просто пропустио да напише крајње -в.

— *Пејак*, *Бџлак* и *Бџљак* у прилозима стоје на месту Пуљахиног *Pjak*, *Plak* и *Pljak*, у чему он види одраз алб. придева *plak* 'стар'. То је тешко прихватити, једно зато што у горњем Полимљу налазимо врло мало албанске ономастике, а друго зато што би се ова лексема могла очекивати као придевак, допуна личног имена, али не и као само лично име; за ову другу службу у СК у ствари нема правих доказа ни у другим зонама, укључујући и чисто албанске крајеве. Уосталом, за име „*Pljak*” (наше *Бџљак*) у оригиналу СК налазе се само графије без дијакритика: *oļvak* (в. напомену 34 у СК).

— Име које преносимо као *Димийџ(и)* несумњиво је као ономастичка лексема, али не и као гласовна реализација. Судаћи по новијем *Мишар* (па и по облику *Bitri* у СЗ), иза *Д-* је био полугласник, подложен губљењу, а у Даничићевом речнику потврђено су варијанте *Д мийџ* и *Димийџ*, исто тако *Д мийџије* и *Димийџије*.

У прилозима су кориговане ове Пуљахине транскрипције: *Vlad* (пренесено као *Бвлад*), *Plak* (*Бвлак*), *Pljak* (*Бвљак*), *Brisav* (*Берисав*), *Brajca* (*Брајца*), *Brajot* (*Брајот*), *Bransav* и *Brensav* (*Бранисав*), *Vojnas* (*Војнаш*), *Vjuko* (*V[o]juko*), *Visha* (*Војша*), *Volja* (*Вулија*, тур. графија *WLYЧ*, али ако изостане дијакритик за *У*, онда једнако може бити *Вулеша*), *Volo* (*Вуло*), *Vučrin* (*Вучерин*), *Dabzhiv* (*Дабижив*), *Daјca* (*Дајца*), *Dujcin*, (*Дојчин*), *Gjuraq* (*Ђураћ*), *Gjorgj* (*Ђурђ*), *Zagraç* (*Зајорац*, веров. надимак) *Ivanesh* (*Иванши*), *Kragoi* (*Крајот*), *Marku* (*Марко*), *Melko* (*Милко*), *Milobran* (*Милобран*), *Miçat* (*Михај*), *Nokaç* (*Нокан*), *Vdolja* (*Одоља*), *Olivir* (*Оливер*), *Pjak* (*Пејак*), *Pjaç* (*Пејан*), *Prajak* (*Прејак*, од *Прџ-* и даље од *Прџд-*), *Prerjaç* (*Прибац*), *Prebil* (*Прибил*), *Radla* (*Радеља*), *Radsh* (*Радеш*), *Radona* — само једном тако написано (*Радоња*), *Radosna* (*Радохна*), *Radonko* (*Радунко*), *Raça* (*Раха*), *Rahona* (*Рахоња*), *Shllak* (*Селак*), *Ster-* (*Стеј-*), *Stosav* (*Стојисав*), *Tomas* (*Томаш*), *Stilan* (*Штиљан*).

И овде део неизвеснијих Пуљахиних транскрипција остављам какве јесу у (алб. латиници), иако би се у неким случајевима могле предлагати хипотетичне поправке, нпр. за „*Raposh*” — *Рајош*, за „*Onsh*” — *Ушш*.

121.

У пределу Гусиње—Плав (прил. 42) најчешћа су имена: *Радич* 35 особа, *Вук* 30, *Сидџан* 27, *Никола* и *Радос(л)ав* по 24, *Радоња* 20, *Вукашин* 18, *Вуксан* 17, *Радохна* 16, *Божидар* и *Вукосав* по 15, *Ђура* 12, *Новак* 11 (остала испод 2%).

Најчешћа је основа *Рад-* са дериватима, близу 24% особа, а висок је удео и основе *Вук-/Вуч-/Вул-*, око 20%, а у насељима 1° до 5° (прва колона у прилогу 42) она избија на прво место (испред основе *Рад-*), достижући близу 23%.

Око 72% пописаних становника овог предела носе имена од словенских основа.

На североистоку Плавског вилајета (прилог 43) изнад 2% особа пада на имена: *Радич* и *Радоња* по 37 особа, *Вук* 27, *Радосав* 23, *Сийџан* 22, *Вукашин* 21, *Радохна* 19, *Никола* 18, *Вукосав* 17, *Божидар* и *Вукча* по 15, *Годор* 13, *Вуксан* 12, *Вучерин* 11.

И овде је најчешћа основа *Рад-* и сл., близу 30% особа, а веома је честа и *Вук-* и сл., близу 25%.

Имена од словенских основа носе око 81% особа.

У нахији Зла ријека (прил. 44) имена од основе *Рад-* и сл. носе око 24% особа, од основе *Вук-* и сл. близу 19%, а уопште од словенских основа око 75%. Пада у очи да су овде нешто заступљенија него у Плавском вилајету скраћена имена на *-о*: *Бојо*, *Вуло*, *Ђуро* 2, *Живо*, *Сийџо*.

У корпусима из горњег Полимља налазимо и неколико специфичних албанских имена: *Бин*, *Бон* 2, *Кал*, *Лека*, *Лекац* 3, *Леш*, *Марђин* 2, *Пројон*, биће и још које у условно прочитаним графицима (*Рера*, *Преки*, *Преки*), али се ниједно насеље не може оценити као мешовито по етничком саставу. Треба додати да немамо утврђених података из албанског дела Полимља, где је било дечанско село Врмоша и бањски катун Смудирози (обоје са изразито словенском ономастиком), сем ако је нешто житеља овога краја у попису прибројено Гусињу.

122.

Како смо управо са простора горњег Полимља узели старији узорак имена из ДХ, од интереса је упоредити тај узорак (прилог 8) са век и по каснијим стањем, о којему сведочи СК.

Знатно се смањила разноврсност имена, тј. имена се у СК чешће понављају него у ДХ: за 545 особа у ДХ је требало 250 имена, а у практично једнаким плавским корпусима у СК између 140 и 150 имена.

Удео словенских основа остао је врло висок, иако се нешто смањило: од 87% у ДХ на 77% у СК.

Упоређење учесталости основа или група основа у узорку из ДХ са стањем у два плавска корпуса и трећим непотпуним из нахије Зла ријека открива неједнако одржавање најчешћих основа из ДХ:

<i>Ра-</i> :	у ДХ 81 (15%)	— у СК 129+163+65 (26%)
<i>Мил-</i> :	у ДХ 55 (10%)	— у СК 11+14+14 (3%)
<i>Бој-</i> :	у ДХ 49 (9%)	— у СК 29+23+7 (4%)
<i>Драј-</i> :	у ДХ 39 (7%)	— у СК 1+0+1 (једва засведочена)
<i>Добр-</i> :	у ДХ 32 (6%)	— у СК 6+5+3 (1%)
<i>Хран-</i> :	у ДХ 22 (4%)	— у СК без потврда

Од ових шест основа најзаступљенијих у ДХ пораст фреквенције, и то велики, показује једино основа *Рад-* са дериватима, а остале су све

ПРИЛОГ 42

Имена из њредела Гусиње-Плав и њлавских Рибара 1485. г.

Андрија	4+ 2= 6	Дабижив	4 = 4	Новак	1+10=11
Бѣлад	1 = 1	Дајица	1= 1	Новкац	1= 1
Бѣладин	2= 2	Деја	1= 1	Нока	1= 1
Бѣлак	1= 1	Дејан	1+ 1= 2	Оливер	1+ 3= 4
Бѣљак	1+ 1= 2	Димитраш	1+ 1= 2	Пава	2= 2
Берисав	1= 1	Димитр(иј)	2+ 3= 5	Пејак	1 = 1
Богдан	1+ 4= 5	Добран	1+ 1= 2	Петко	3 = 3
Боговац	1= 1	Добрацин	1+ 1= 2	Petri	5+ 2= 7
Богосав	1+ 1= 2	Добросав	1= 1	Петричко	1= 1
Божидар	6+ 9=15	Дојчин	1= 1	Покрајац	2 = 2
Бојица	1+ 1= 2	Ђон	1+ 1= 2	Preku	1= 1
Бојко	5+ 3= 8	Ђура	11+ 1=12	Prenku	1= 1
Боља	1= 1	Ђурађ	2+ 3= 5	Прибил	1 = 1
Бољашин	2= 2	Ђурацин	4+ 3= 7	Прибо	2 = 2
Боро	1 = 1	Ђурица	1+ 1= 2	Радак	2+ 2= 4
Воза	1= 1	Живко	1+ 2= 3	Радаш	1 = 1
Бранислав	1+ 4= 5	Загорац	1 = 1	Радашин	1+ 1= 2
Бранко	1+ 2= 3	Иван	3+ 3= 6	Радеља	1 = 1
Брата	1= 1	Ивац	1= 1	Раденко	1+ 1= 2
Вгац	1 = 1	Ивко	1 = 1	Радеш	1= 1
Брсан	1= 1	Илија	1= 1	Радивој	2+ 5= 7
Буда	1 = 1	Јован	4+ 5= 9	Радица	1 = 1
Васил	1= 1	Крагуј	1= 1	Радич	16+19=35
Видак	2 = 2	Лазор	1= 1	Радован	1= 1
Владисав	4+ 2= 6	Лека	1 = 1	Радоња	9+11=20
Влајко	3+ 4= 7	Лекац	2+ 1= 3	Радосав	11+12=23
Voјat	1 = 1	Марђин	1 = 1	Радослав	1= 1
Војихна	1 = 1	Марин	1= 1	Радохна	4+12=16
Војица	1= 1	Марко	1= 1	Радулко	1 = 1
Војноје	1= 1	Миладин	1+ 1= 2	Радунко	1 = 1
Voјnuko	1 = 1	Милаш	2 = 2	Рајан	1= 1
Војша	1= 1	Миле	1 = 1	Рајко	1+ 3= 4
Вуја	1 = 1	Милобрат	1 = 1	Рако	1= 1
Вук	18+12=30	Милоје	1 = 1	Raposh	1 = 1
Вука	1= 1	Милош	1 = 1	Рахоје	1= 1
Вукац	1= 1	Мико	1+ 1= 2	Раша	2+ 1= 3
Вукашин	5+13=18	Миоман	1= 1	Рашко	1+ 1= 2
Вукић	1= 1	Мирак	1= 1	Стефан	1 = 1
Vukosa	1= 1	Мирасав	1+ 1= 2	Стѣпа	2 = 2
Вукосав	8+ 7=15	Мирча	1 = 1	Стѣпан	9+18=27
Вукота	5+ 2= 7	Михајло	1= 1	Степко	1= 1
Вуксан	9+ 8=17	Младен	2+ 1= 3	Стоја	3= 3
Вукча	6+ 2= 8	Никавац	1+ 1= 2	Стојко	1 = 1
Вулија	1 = 1	Никац	2 = 2	Тодор	1+ 4= 5
Вуча	1 = 1	Никола	15+ 9=24	Томац	1 = 1
Вучерин	2+ 5= 7	Нина	1 = 1	Трбац	1= 1
Вучета	1+ 1= 2	Нова	3 = 3	Угљеша	2= 2
Вучић	1 = 1				
Вучко	2 = 2				
Годац	1 = 1				
Горајин	1 = 1				
Грубац	3= 3				

547 особа (око 146 имена)

ПРИЛОГ 43

Имена из си. њредела вилајета Плав 1485. године

Андрија	2	Грубац	1	Милан	5	Радич	37
				Милац	1	Радмил	2
Бѣловац	3	Дабко	2	Милаш	1	Радован	3
Бѣљак	3	Димитраш	1	Милета	1	Радовац	2
Бога	1	Димитрашин	2	Милко	1	Радоје	1
Богдан	7	Димитриј	1	Милован	3	Радоња	37
Богил	1	Добрашин	2	Милош	1	Радосав	23
Богих	1	Добрило	2	Мишин	1	Радохна	19
Богоје	1	Доброје	1	Мишин	1	Радунко	1
Богосав	2	Доброш	1	Мирко	1	Рајак	1
Божидар	15	Дојчин	1	Миросав	2	Рајан	1
Божих	1	Драгош	1	Михат	1	Рајин	1
Бојко	5					Рајко	6
Bosa	1					Raposh	1
Бранисав	1	Ђура	5	Никола	18	Раха	1
Бранисав	1	Ђурађ	1	Новак	9	Рахоња	1
Бранко	2	Ђураш	1			Рапа	2
Братош	1	Ђурашин	3			Ribaç	1
		Ђуриша	1	Одоља	1		
		Ђуро	1	Оливер	6		
Видак	1	Живко	8	Onsh	1	Стајко	1
Владислав	9			Остоја	1	Стѣпа	1
Војноје	1	Загорац	3			Стѣпан	22
V[o]juko	1			Пејац	1	Стѣпко	2
Вук	27	Иван	8	Петко	4	Стѣпо	1
Вукан	2	Иваниш	1	Прибац	1	Стоја	1
Вукнан	2	Иванко	1	Прибил	1	Стојан	3
Вукац	3			Прибо	1	Стојисав	1
Вукашин	21	Јован	3	Прибоје	1	Стојко	1
Vukija	1	Јунак	1	Продан	1	Стојмил	1
Вукић	4					Strana	1
Вукман	4	Кал	1				
Вукмир	2			Радак	7	Тодор	13
Вукосав	17	Лазар	2	Радан	1	Толе	1
Вукота	5	Лаја	2	Радац	2		
Вуксан	12	Лала	1	Радаш	2	Цветко	1
Вукча	15	Лиџер	1	Радашин	5	Џера	1
Вукца	2	Лукац	2	Рада	1		
Вулија	2			Раденко	1	Штиљан	1
Вучерин	11	Малчин	1	Радеш	1		
Вучета	2	Мараш	1	Радивој	2		
Вучић	2	Марко	5	Радиман	1		
Вучко	2	Мартин	1	Радић	2		
		Милајин	1				

544 особе

(око 142 имена)

ПРИЛОГ 44

Имена из нахије Зла ријека 1485. године

Андрија	2	Вукша	2	Малчин	2	Радак	2
Бѣлак	1	Вуло	1	Марђин	1	Радашин	1
Вовиџа	1	Вучерин	4	Марко	7	Радеља	2
Богавец	1	Вучета	2	Милан	2	Раденко	1
Богдан	3	Вучић	7	Милаштин	2	Радивој	3
Божидар	2	Гојан	1	Милен	1	Радич	15
Vozhiqkoz	1	Graku	1	Милија	1	Радман	1
Бојко	2	Дабижив	1	Милица	1	Радован	2
Бојо	1	Дабко	1	Милко	2	Радоња	13
Брајан	2	Дамјан	1	Милобрат	1	Радосав	5
Брајица	1	Димитр(иј)	4	Милован	1	Radosla	1
Брајут	1	Добрашин	2	Миловац	2	Радослав	8
Брајчин	1	Доброје	1	Миоко	1	Радохна	2
Бранисав	2	Драгаш	1	Михаил	1	Радош	1
Бранко	2	Ђин	1	Младен	1	Радоша	1
Брата	2	Ђон	1	Ненада	1	Рајан	1
Влад	1	Ђура	1	Никола	9	Рајко	6
Владисав	4	Ђурашин	1	Новак	8	Селак	1
Влајко	1	Ђурђ	2	Новко	3	Стѣпан	7
Влатко	1	Ђурко	1	Обрад	1	Стѣпко	1
Војнаш	1	Ђуро	2	Оливер	3	Стѣпо	1
V[o]juko	1	Живко	3	Остоја	1	Стоја	1
Вук	7	Живо	1	Пава	1	Стојан	5
Вукадин	1	Иван	3	Павл	2	Susha	1
Вукашин	9	Иваниш	1	Рера	1	Тодор	1
Вукосав	2	Јован	1	Пет(а)р	1	Treksha	1
Вукослав	1	Kisha	1	Петко	1	Угљеша	1
Вукота	6	Лајич	1	Прејак	1		
Вуксан	8	Лѣш	1	Прогон	1		
				Продан	2		

265 особа

постале знатно ређе, нарочито *Драј-* и *Хран-* (ова друга није ни потврђена у СК ни у једном горњополимском насељу).

С друге стране, нагао развој и увећање фреквенције показује основа *Вук-*. Док је у узорку из ДХ заступљена са само пет потврда (*Влкослав* 3 и *Влкоје* 2), дотле се у узорцима из СК сам основни облик *Вук* јавља 64 пута (30+27+7), а заједно са бројним изведеницама достиже око 22% пописаних. Видели смо и у другим зонама да је ова основа веома заступљена, па се намеће мисао да је то условљено ширењем неког народног веровања, ваљда у заштитну моћ имена.

И међу појединачним именима има битних разлика у заступљености. Тако најфреквентније име из узорка ДХ — *Бојоје* (24 потврде) — налазимо само једном у узорцима из 1485. године, а и сам суфикс *-оје* више уопште нема онакву учесталост какву показује узорак из ДХ, док су се нагло проширила имена *Радич* и *Радоња*; од несловенских имена фреквенцију упадљиво повећава *Никола* и још изразитије *Сибјан*.

Упркос овим и другим разликама, може се рећи да се ономастички континуитет добро чува. То се огледа не само у конкретним лексичким појавама него и у типолошким; и даље су, наиме, доста заступљена дводелна словенска имена, а основни начин прераде остаје суфиксација, док скраћени типови још не узимају знатнијег маха.

N. ГОРЊА МЕТОХИЈА (СТАРО ХВОСНО)

123.

Прелазећи из Полимља у Подримље залазимо у најмногољуднију област Скадарског санџака, којој је управно средиште било град Пећ, а обухватала је највећи (углавном горњи) део слива Белог Дрима и слив Валбоне у Албанији (албански део старог Алтина). Иако је пећка област била само једна од четири „казе“ Скадарског санџака, приближно сабирање показује да је у њој живело не мање од половине обвезника пописаних у целом санџаку, тј. преко седам хиљада што ожењених домаћина што самаца.

Како у обради имена идемо за просторном логиком а не за административном поделом, ни овде се нећемо држати граница турских каза и санџака. У овом поглављу биће праћена имена из севернијег дела метохијске котлине, и то северно од Дечанске Бистрице и — на другој (левој) страни Белог Дрима — северно од његове притоке Мируше (средњовековне Љубиџње); при томе се не обухвата цело поречје реке Клине него углавном до великог лакта који она прави скрећући у свом доњем току на запад. То је управо подручје за које је у сачуваним повељама засведочено име *Хвос(и)но* (в. Ономат. прилози II, стр. 60).

За западни део старог Хвосна, десно од Дрима, исприну ономастичку грађу садржи већ обилно коришћени тефтер из 1485. године (СК). Источни пак део Хвосна (лево од Дрима) није припадао Скадарском санџаку сав, него само нахија Сухогрло, у коју се — дуж реке Клине — укљичивала нахија Долци, а она је припадала Вучитрнском санџаку (области Бранковића). То значи да за овај предео поред СК имамо и други извор имена: попис области Бранковића из 1455. године (ОБ). На досег двају извора (и на приближну границу двају санџака) указује тачкаста линија на карти XI, с тим што су обе Јошанице (Доња и Горња) биле уписане и у један и у други тефтер.

124.

У Ономатолошким прилозима II анализирао сам историјску топонимију овога краја, у оквиру ње и грађу из оба наша тефтера (стр. 63—92). Сада бих додао неколике корекционе напомене:

— Двоумицу *Ројово* или *Рујова* за RWGWѢ у СК (стр. 414) треба решити у корист топонима *Рујова* или *Рујово*. На то упућује одсуство виноградарских дажбина у овом месту, што је логично за планинску област изнад Пећи, док би се испод Таковице таква дажбина очекивала. Рогово је, сем тога, изван предела који се исцрпно пописује у СК, а Ругова није.

— Графију у СК (стр. 22) прочитану као *Fshajani* (*Фшајани*) није сигурно повезивати са *Фшај — Швање*. Овај посед чини један спахилук са сухогрлским местом *Кош*, па је могуће да та графија указује на место *Осојане* (такође у пределу Сухогрла, на реци Кујавчи), које је познато још из средњег века, а не налази се уписано другде у СК.

— За графију у СК (стр. 467) прочитану као LWBŠTЯ *Lubishta* биће да је ипак исправно Пуљахино повезивање са топонимом *Љубуша* код Дечана, упркос томе што има других топонима чији је облик сагласнији са ликом у СК. На ово упућује дажбина за кестене, што је карактеристично за околину Дечана.

За осталу топонимију можемо остати на резултатима анализе у ОП II, коју овде нећу понављати, него ћу се ограничити на набрајање хвостанских места пописаних у тефтерима, ако су се могла одређено или алтернативно убицирати. За свако место даје се нумерација помоћу које се положај места проналази на карти XI, затим моје читање и читање приређивача СК одн. ОБ, најзад страница извора на којој је уписано дато место:

1° *Рујова* (или *Рујово*, оба облика [се чују у данашњим говорима), у СК *Rugova*, стр. 414;

2° *Штупељ*, у СК *Shtupel*, стр. 7 (место без виноградарских намета, што упућује на Штупељ изнад Пећи, а не на истоимено место под 83°);

3° *Б(ј)еловавић*, у СК *Bjelovavliq*, стр. 45;

4° *Либа*, у СК *Liba*, стр. 223;

5° и 34° данашња места под именом *Ново Село* (поред још једног северно од Таковице), могуће позиције места уписаних у СК као *Novosela*, стр. 96, 103, 112, 220;

6° *Радавце*, у СК *Radavca*, стр. 218;

7° *Црноврх(е)*, у СК *Černovirha*, стр. 466;

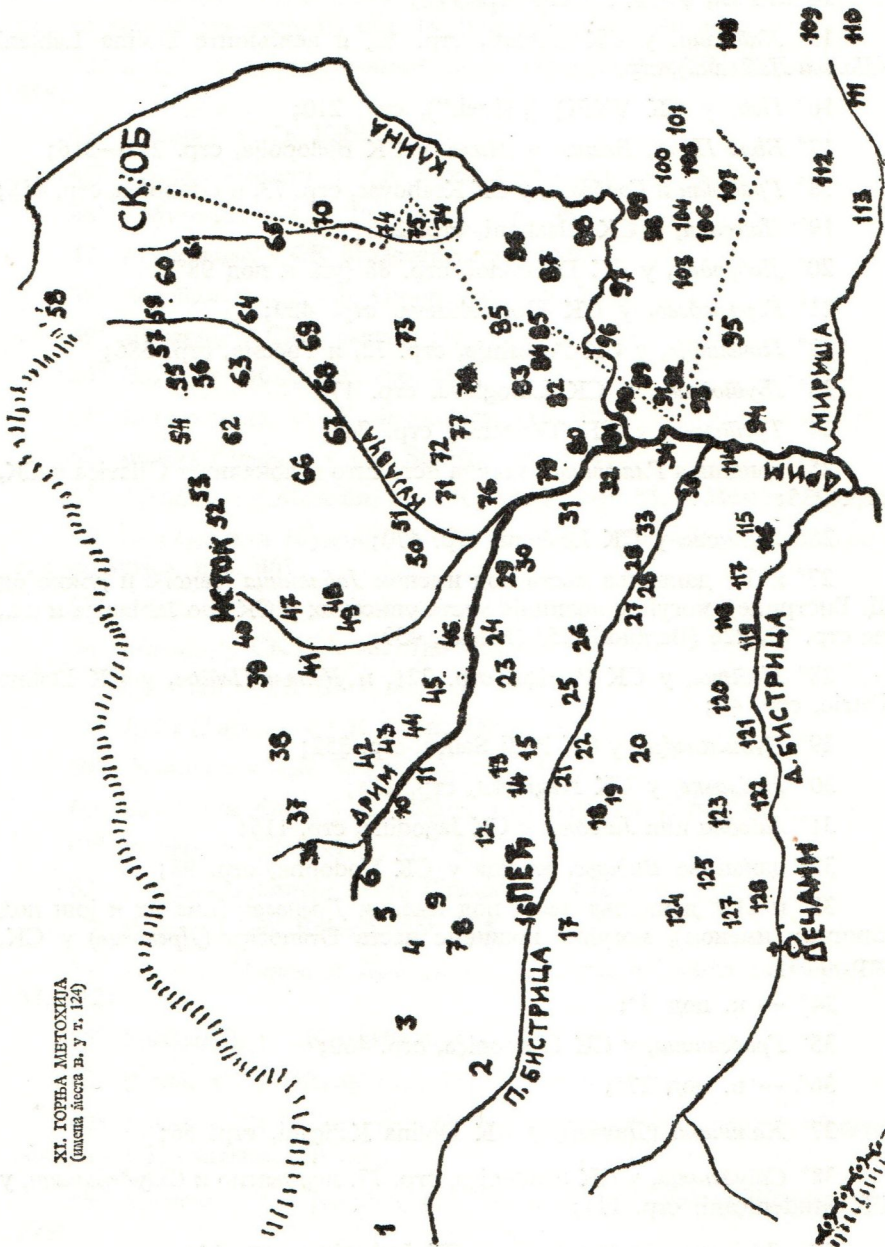
8° *Кривојаве* или *Кривојава*, у СК *Krivogllava*, стр. 219;

9° *Бресџовик*, у СК *Brestoviq*, стр. 351;

10° *Дубово*, у СК *Dubova*, стр. 26;

11° и 73° могуће позиције места *Озрин*, у СК *Ozrin*, стр. 11;

12° *Требовић*, *Долњи* и (опустели) *Горњи*, у СК *Dolina* и *Gorna Treboviq*, стр. 434—435;

XI. ГОРЊА МЕТОХИЈА
(по карта Јосифа В. у г. 124)

- 13° *Накл*, у СК Nakil, стр. 80;
- 14° *Захаћ*, у СК Zahaq, стр. 112;
- 15° *Лабљани*, у СК Lablati, стр. 42, и земљиште Dolina Lablani (*Долњи Лабљани*), стр. 78;
- 16° *Пећ*, у СК VYPQ („Ипећ”), стр. 210;
- 17° *Бъло Поље*, *Велико* и *Мало*, у СК Bjelopolja, стр. 215—216;
- 18° *Грабоваци* и *Грабовце*, у СК Krabovac, стр. 73, и Grabofca, стр. 456;
- 19° *Лажани*, у СК Llazhani, стр. 236;
- 20° *Добродол*, у СК Dobrodol, стр. 88 (уп. и под 98°);
- 21° *Гораждево*, у СК Gorrazhdeva, стр. 420;
- 22° *Почештје*, у СК Poçeshtja, стр. 72, и Poçesta, стр. 386;
- 23° *Љутоглаве*, у СК Lutoglava, стр. 17;
- 24° *Трстеник*, у СК Tërstenik, стр. 74;
- 25° данашња *Главичица*, можда исто што и локалитет Gllaviça у СК, стр. 235;
- 26° *Љешани*, у СК Leshani, стр. 470;
- 27° и 36° данашња места под именом *Јабланица* (такође и јужно од Д. Бистрице), могуће позиције места уписаних у СК као Jablaniça и сл., на стр. 77, 226 (Велика), 353 (Мала), 459;
- 28° *Петрче*, у СК Petriça, стр. 221, и *Долњи Петрч*, у СК Dolina Petriç, стр. 44;
- 29° *Будисаљци*(и), у СК Podi Saliça, стр. 352;
- 30° *Наглавке*, у СК Naglavka, стр. 114;
- 31° *Јајодна* или *Јајодно*, у СК Jagodina, стр. 115;
- 32° данашње *Видање*, можда у СК Vodojina, стр. 98;
- 33° и 112° данашња места под именом *Дреновац* (има их и још под сличним именом), могуће позиције места Dranofiça (*Дреновце*) у СК, стр. 114;
- 34° — в. под 5°;
- 35° *Грабовница*, у СК Graboniça, стр. 460;
- 36° — в. под 27°;
- 37° *Каличани* (*Долњи*), у СК Dolina Kaliçani, стр. 56;
- 38° *Студеница*, у СК Studeniça, стр. 77, вероватно и *Студеничани*, у СК Studeniçani, стр. 111;
- 39° *Љубожда* (локалитет), у СК Luboshta, стр. 14;
- 40° *Црнице*, у СК Çerņiça, стр. 453;

- 41° *Приода*, у СК Prikoda, стр. 454;
- 42° данашња *Пећка Бања*, вероватно је то у СК Вапа на стр. 26, док за истоимено место на стр. 14. није сигурно је ли овде;
- 43° и 111° могуће позиције места *Црни Луї*, у СК Çirnalug, стр. 458;
- 44° *Кашица*, у СК Kshica, стр. 27;
- 45° *Сџари Дворани*, у СК Stara Andovrani, стр. 101;
- 46° *Трбуховци*, у СК Trbuhovci, стр. 36;
- 47° *Мужевање*, у СК Muzevanja, стр. 454;
- 48° *А(л)шоманице*, у СК Otomaniça, стр. 354;
- 49° *Лукавац*, у СК Lukavaç, стр. 9, 47;
- 50° *Жалч*, у СК Zhaleç, стр. 468;
- 51° *Шалџиновица*, у СК Shalnoviça, стр. 59;
- 52° можда *Сунаџце*, у СК Suniça, стр. 178;
- 53° *Мосџир* (од *Молсџир*), у СК Mostir, стр. 54, и Moster, стр. 227;
- 54° *Сушица* или *Шушица*, у СК Shushiça, стр. 407, а неизвесно је где је Susiça, стр. 461;
- 55° можда *Укшић*, у СК Vokshiq, стр. 99;
- 56° *Жакова*, у СК Zakova, стр. 426;
- 57° *Црколез*, у СК Cërkolaz, стр. 405;
- 58° *Дрџн (Горњи)*, у СК Gorna Dren, стр. 97;
- 59° *Сухоџрло*, у СК Suhogërla, стр. 402;
- 60° *Бања* или *Бање*, у СК Ванја, стр. 410 (уп. и под 42°);
- 61° *Рудник*, у СК Rudnik, стр. 411;
- 62° могућна позиција места *Вјелополја* у СК, стр. 65;
- 63° *Ракош*, у СК Rakosh, стр. 455;
- 64° *Леочина (Горња и Долња)*, у СК Gorna и Dolina Leoçina, стр. 53, 412;
- 65° *Косџри(е)*, у СК Kostriça, 412;
- 66° *Верић*, у СК Veriq, стр. 71;
- 67° *Тучеј*, у СК Туџер, стр. 427 (југозападно од Тучепа су *Осојани*, можда у СК Fshajani, стр. 33);
- 68° *Крњина*, у СК Kërnina, стр. 86, и Dolina (*Долња*) Kîrnina, стр. 399;
- 69° *Бџлица*, *Горња*, у СК Gorna Beliça, стр. 422, и *Долња*, у СК Dolina Вјелиџа, стр. 87, а можда је ту и Вјелиџа, стр. 52;

- 70° *Кладорудница* (уместо старијег *Кладорубница*), у ОБ Кладорудница, стр. 44г;
- 71° *Ойрашке*, у СК Oprashka, стр. 48;
- 72° *Кош*, у СК Kush или Kosh, стр. 34;
- 73° — в. под 11°;
- 74° *Койлић*, *Горњи* и *Долњи*, и у ОБ тако, стр. 32v, 76v;
- 75° *Тудоричевци*, у СК Todurihoçi, стр. 23;
- 76° *Берково*, у СК Berkova, стр. 442;
- 77° *Лѣсковац*, у СК Leskovac, стр. 78;
- 78° *Шикоња*, у СК Shikona или Shikuna, стр. 56;
- 79° *Радуловац*, у СК Radulovac, стр. 97;
- 80° *Крушево*, у СК Krushova, стр. 91, и Dolina (*Долње*) Krusheva, стр. 109;
- 81° *Клина*, у СК Klina, стр. 105;
- 82° и 97° *Ђурђевић*, у СК Gjorgjovik, стр. 69, и Gjorgjović, стр. 116 (неизвесно је где је пописан један а где други Ђурђевић);
- 83° *Шћупуљ*, у СК Shtupal, стр. 52, и Shtupal, стр. 121 (на оба места винска дажбина, уп. под 2°);
- 84° *Крњице*, у СК Krniça, стр. 68;
- 85° *Јошаница* (и данас *Горња* и *Доња*), у СК Gorna, Dolina и Pustina Joshaniça, стр. 423—425; у ОБ Долња и Горња Јошаница, стр. 16v и 18г;
- 86° *Ресник*, и у ОБ тако, стр. 17г;
- 87° *Јеловце* или сл., у ОБ Јелавица, стр. 18v;
- 88° *Сићевац*, и у ОБ тако, стр. 15v, и (приближна локација) *Шћипиарица*, и у ОБ тако, стр. 16г;
- 89° *Дрсџник*, и у ОБ тако, стр. 12г;
- 90° *Клинац*, у СК Klinaç, стр. 90;
- 91° *Доље* или *Дољци*, у ОБ Долче, стр. 11v;
- 92° *Хвач(е)* (од *Хвалче*), у ОБ Аховац, стр. 12г;
- 93° *Гребник*, у СК Grebeniq, стр. 41, а крај Гребника је био и *Сџраниш*, можда у СК Istranmesh, стр. 49;
- 94° *Џујојево*, у СК Çurojova, стр. 50;
- 95° *Прчево*, у СК Prçeva, стр. 103;
- 96° *Подџрад'је*, и у ОБ тако, стр. 13г;
- 97° — в. под 82°
- 98° *Добродол*, и у ОБ тако, стр. 16г;

- 99° Уњемир или Уњамир, у ОБ Онамир, стр. 76г;
- 100° Чабић, и у ОБ тако, стр. 13v;
- 101° Плочица, у СК Plevçica, стр. 84 (могућна позиција);
- 102° Мучивар, у ОБ Мочивар, стр. 40v;
- 103° Иларево, и у ОБ тако, стр. 15г;
- 104° Забрде (уместо Забрд'је?), и у ОБ тако, стр. 15v;
- 105° Церовик, у ОБ Чиравик, стр. 14v;
- 106° Рићево, у СК Reкова, стр. 446;
- 107° Кијево, и у ОБ тако, стр. 15г;
- 108° Неїровац (Долњи и Горњи), у СК Dolina и Gorna Nekrovaç, стр. 81, 97;
- 109° Орлај, у СК Orlat или Urlat, стр. 92;
- 110° Трїеза, у СК Trepza, стр. 106;
- 111° — в. под 43°;
- 112° — в. под 33°;
- 113° данашња Љубижда, уп. 127°;
- 114° Долово, у СК Dolova, стр. 48;
- 115° Чешково или Чешкова, у СК Çeshkova, стр. 17;
- 116° Днейоље, у СК Ajdina Pole, стр. 79;
- 117° Глођани (Горњи), у СК Gorna Glogjani, стр. 37 (данас постоје Глођани и овде и ји. од Рзניה, али би уз њих ваљда теже ишао атрибут „Горњи”);
- 118° Ко(р)сорих, у СК Korsuriq, стр. 118;
- 119° Бођани или Буђани (Горњи и Долњи), у СК Gorna Bugjani, стр. 21, и Dolini Buqani, стр. 383;
- 120° Барани (Горњи и Долњи), у СК Gorna и Dolini Barani, стр. 19, 27;
- 121° Коїрадић, у СК Kotradiq, стр. 42;
- 122° Броднић(и), у СК Brodiniq, стр. 12;
- 123° Крушевце или Крушевица, у СК Kursheviça, стр. 451;
- 124° Љуболић, у СК Luboliq, стр. 67;
- 125° Сїрѣлц(и), у СК Streleç, стр. 58, и Бохорић, у СК Buço(v)riç, стр. 447;
- 126° Пайрађани, у СК Papragjani, стр. 108;
- 127° данашња и средњовековна Љубуша, што ће у СК (с обзиром на кестенарску дажбину) бити LWBŠTЯ Lubishta, стр. 467;
- 128° Исїинић, у СК Isniq, стр. 29. и 108, и Isteniq, стр. 443.

У овом прегледу курзивом је предочено како мислим да треба читати графије из тефтера, што у доста случајева представља поправке читања које су предложили приређивачи издања тефтера, нарочито у односу на СК. Средњовековна (из повеља) и данашња имена побројених насеобина, на основу којих су и одређене позиције на карти, могу се видети на поменутом месту у ОП II.

125.

Већ сам поглед на карту XI, са нумеричким ознакама смештаја пописаних места, показује велику густину података и богату засведоченост антропонимије овога краја из друге половине XV века. У ОБ је у границама старог Хвосна пописано преко 700 мушких обвезника, а у СК далеко више; и кад се изузму насеобине за чији смештај у ову зону има места некој сумњи, остаје не мање од четири и по хиљаде пописаних горњометохијских обвезника у оба тефтера.

Пошто се у горњој Метохији још не сретамо са српско-албанском етнојезичком границом или мешовитим етнојезичким зонама, нема потребе да сва та имена подвргавамо статистичкој обради, него ће бити довољна отприлике половина тога фонда, распоређена у четири узорка:

— у прилогу 45 су имена из околине Пећи (али без самога града Пећи са његових шест махала), и то из места под бр. 1°, 4°, 6°—10°, 12°—15°, 17°, 18°, 21°—23°;

— у прилогу 46 су имена из околине Сухогрла (одн. из севернијег дела истоимене нахије), и то из места под бр. 54°, 56°, 57°, 59°—61°, 64°, 65°, 67°, 72°, 77°;

— прилог 47 је комбинован: под *a* су имена из нахије Долци (што значи из ОБ, док су сви остали корпуси према грађи СК), и то из места под бр. 89°, 91°, 92°, 96°, 100°, а под *b* имена из суседних делова нахије Сухогрло, и то из места под бр. 81°, 84°, 85°, 95°, 108°, 109°.

— најзад, у прилогу 48 приказана су имена из предела дуж Дечанске Бистрице (с њене леве стране), тј. дуж јужне границе области која се у овом поглављу обрађује, и то из места под бр. 115°—126° и 128°.

Из статистике је намерно изостављена сама Пећ, јер је као познато средиште ова варош могла бити изложенија флукуацијама, те тиме и мање репрезентативна у смислу лингвистичке географије. Ипак се може узети да се и овде становништво доста постојано одржавало, јер је мало оних који се именују као дошљаци (*Рајко Пришлац, Цвейко Пришлац, Јунакаш Пришлац, Буђаш Дошлац, Драјмић Дошлац, Сибџан Пришлац*), а и сама чињеница да се тако маркирају значи да су у питању изузеци. На порекло са стране указују и други придевци, као *Вук, Вукослав, Сибџан* и *Уљеша Зећанин*, или *Павл* и *Никола Арбанас*. Особеност је варошке средине што се поједини становници маркирају занимањима, као *Тодор Ма(ј)стићор, Јован Налбан, Рајмил Касай*, а тога има и код муслимана, којих је у Пећи било 33 (према 124 хришћанина).

126.

Проблеми тачнога читања имена из СК слични су онима с којима смо се већ сретали. Кориговао сам ова Пуљахина читања: Arsenja (преносим као *Арсеније*), Brisav (*Берисав*), Bubq (*Бојић*), Војџа (*Бојица*), Broja (*Бероје*), Brajca (*Брајица*), Brajot (*Брајућ*), Bransav (*Бранисав*), Brezan (*Брзан*), Vladoja (*Владоје*), Vuџr (*Вучер*, ако није *Вучур?*), Vuџrin (*Вучерин*), Gropan (*Грубан*), Dabzhiv и једном Dabro (*Дабижив*, што се најчешће у тефтерима пише dawgow, а онда је dawgw прочитано као „Dabro”), Dajca (*Дајца*), Dubko (*Дојко*), Gjuraq и Gjorgj (*Ђур[a]ћ*), Zhorko (*Зорко*), Ivanesh (*Иваниш*), Jaku (*Јаков*), Janku (*Јанко*), Marku (*Марко*), Mladin (*Миладин*), Melko (*Милко*), Olivir (*Оливер*), Prebil (*Прибил*), Prejezda (*Пријезда*), Radsav (*Радосав*), Radla (*Радеља*), Radsha (*Радиша*), Radonko (*Радушко*), Radosna (*Радохна*), Rajc (*Рајич*), Rajca (*Рајица*), Rala (*Рале*), Rahon (*Рахун*), Rasmio (*Рашио*).

На неким местима сам, на основу изворне граfiје, друкчије прочитао и нека имена из ОБ (можда су понегде у питању штампарске грешке), те су у прилогу 47а замењени ови ликови из ОБ (по једанпут, а само 'Букас' двапут): Биле (дајем *Бѣла*, byle), Трајан (*Брајан*, oгаван), Влкас (*Влкаш*), Данче (*Дајич*, daox), Дапчо (*Данчо*, daoxw), Ђуро (*Ђура*, qwtg, стр. 13г), Лујић (*Љубић*, lwџq), Љубош (*Љубаш*, lwџas), Милан (*Милеџа*, mlaџz, где је ваљда *ла* уместо *ле* написано зато што за прву секвенцу постоји обична лигатура), Миленко (*Миланко*, mlaџkw), Пријо (*Прибо*, oгџow), Растко (*Рашко*, raskw?), Рашин (*Раџан*, гаџан). — Најбитнија је корекција што сам лик 'Радица' заменио са *Радич* (на основу граfiје коју читам као radox) и 'Радислав' (radslaw) са *Радослав*.

Како фотоиздање ОБ омогућује егзактнији третман ономастичке материје, дајем у прилогу 47а, поред транскрибованих ликова, и ненормализовани препис, у лат. транслитерацији, да би се могло пратити шта је стварно сведочанство споменика а шта интерпретација приликом транскрибовања. Међутим, и у тим ликовима има условности, због неизразитих, брзописних граfiја, а можда делом и због мог недовољног искуства у овој палеографској материји; тако не могу са сигурношћу рећи пише ли у споменику brslaw или brslaw (*Берислав*), wlkasn или wlkasn (*Влкашин*), esџan или (упрошћено) esџan (*Сџџан*) и сл. Ипак ће транслитерација помоћи да се оцени колико је сигурног а колико хипотетичног у читању имена из тефтера.

И овде, из оба споменика, остављам нека неизвеснија имена не преносећи их у ћирилицу. Некад су то склопови непознати у ономастици, а некад само двосмислени: 'Којџин' може бити и *Којчин* и *Гојчин*, за 'Radona' долази у обзир и *Радиша* и *Радоња*, а и *Радоје* — итд.

127.

Прегледности ради, праћене одлике имена показујем напореда за сва четири горњометохијска узорка (прил. 45—48). Ево најпре најчешћих имена:

прил. 45:		прил. 46:		прил. 47аb		прил. 48:	
Радосав	50	Јован	55	Јован	11+31	Никола	38
Радич	45	Радосав	44	Радо-		Јован	32
Јован	32	Стѣпан	40	с(л)ав	22+20	Радосав	30
Стѣпан	31	Никола	35	Никола	10+25	Бождар	25
Бождар	29	Радич	34	Бождар	16+11	Стѣпан	25
Никола	27	Димитр(иј)	28	Стѣпан	7+20	Радич	24
Богдан	24	Вук	25	Дими-		Богдан	22
Радоња	20	Ђура	24	тр(иј)	8+10	Димитр(иј)	21
Вук	18	Тодор	13	Богдан	6+11	Вук	19
Радохна	15	Радован	12	Радоња	4+10	Ђура	15
Вукоасв	12			Дабижвив	6+8	Радован	14
				Ђур(а)ђ	8+5	Дабижвив	12
				Тодор	5+8	Радоња	12
						Тодор	12

Остала имена остају испод границе од 2% уписаних.

Приближни удео основа *Рад-*, *Вук-* (са дериватима) и уопште имена од словенских основа:

	прил. 45:	прил. 46:	прил. 47: (47а: 47б):	прил. 48:
Рад-:	31%	26%	25% (29%: 22%)	22%
Вук-:	12%	6%	5% (5%: 4%)	10%
слов.-:	68%	52%	59% (67%: 50%)	64%

Пада у очи смањен удео основе *Вук-* на истоку области, где се она не одржава на другом месту по учесталости, него је престижу поједина несловенска имена — *Јован*, *Никола*, *Сибџан*. Такође је карактеристичан веома високи удео имена *Јован* у целој овој зони.

Специфичне албанске ономастике има веома мало у нашим узорцима. Од 14 најтипичнијих албанских имена побројених у т. 24 овде налазимо само *Doteniki 2*, *Ђерђ 2*, *Бон 2*, *Проион 1* и изведеницу *Лекашин 1*. Ни у једном горњометохијском насељу није запажен неки приметнији удео албанске ономастике, који би оправдавао да се говори о мешовитом становништву.

128.

Разлика од тридесет година, колико дели наша два тефтера, сасвим је малена за неке битније лингвистичке промене, али у животу личних имена може бити и наглих промена, са сменом једнога поколења, те је оправдано погледати има ли каквих разлика између грађе ОБ и СК у пределу око доњег тока Криве, одакле су узети узорци за прилог 47. Разлике могу бити и случајне, али ипак пада у очи осетно смањење удела словенских основа (од 67% на 50%), као и нагло ширење неких хришћанских имена — *Јован* (11 : 31), *Никола* (10 : 25), *Сибџан* (7 : 20).

Како је Јошаница пописана у оба тефтера, и то практично са истим бројем обвезника (114 одн. 113), занимљиво је погледати хоће ли се уочене разлике потврдити и у истим насељима. — И овде видимо пад удела имена од словенских основа, од 61% на 45%. Поменути имена и овде се шире — *Јован* 7 : 15, *Никола* 8 : 12, *Сибџан* 5 : 11, а највећи пад учесталости показује име *Радос(л)ав* — 12 : 3. Може се, дакле, закључити да су се у другој половини XV века нагло ширила хришћанска имена у овом крају.

ПРИЛОГ 45

Имена из околине Пећи 1485. године

Бёжан	1	Даба	1	Malozan	1	Раденко	3
Бёљан	1	Дабижив	6	Марко	7	Радивој	4
Берислав	2	Дабко	1	Menku	2	Радич	45
Бога	1	Дамјан	2	Mila	1	Радко	1
Богавац	2	Дарко	1	Миладин	2	Радован	2
Богдан	24	Дејан	1	Милан	1	Радовац	2
Боговац	3	Димитр(иј)	8	Миланко	1	Радоје	1
Богосав	5	Димитраш	1	Милен	1	Радомња	2
Божидар	29	Dinak	1	Милко	2	Radona	2
Божко	1	Доброје	1	Миловац	2	Радоња	20
Боја	1	Domenuku	1	Милош	2	Radosa	4
Бојић	1			Миоко	1	Радосав	50
Бојица	1			Михаило	7	Радохна	15
Бојко	4	Ђура	2	Михал	1	Радош	1
Бојчин	1	Ђур(а)ђ	5			Рајак	1
Воша	1	Ђураш	2			Рајица	1
Вгабаг	1	Ђурашин	3	Ненада	1	Рајко	3
Брајан	1	Ђуфо	3	Ненко	4	Ramjona	1
Брајовац	1			Никацин	1	Рахун	1
Брајут	1	Живко	1	Никола	27	Раца	6
Бранко	7			Новак	1	Рашко	2
Брзан	1					Рашмио	1
		Зорко	1				
Владисав	2			Обрад	1		
Влатко	1	Иван	7	Оливер	7	Стёпан	31
Војнан	1	Иваниш	1			Стёпко	2
Вук	18	Иванко	2			Стојко	1
Вукац	7	Ивко	1	Пава	1		
Вукаш	4			Павло	1		
Вукашин	9	Јакі	1	Река	1	Тодор	4
Вукман	1	Јаков	1	Пет(а)р	4		
Вукосав	12	Јован	32	Петко	4		
Вукослав	1	Којџин	1	Ренки	4	Цвётко	1
Вукота	2			Прибил	2		
Вуксан	5	Коста	1	Прибоје	1		
Вукча	3			Пријезда	1	Shashin	1
Вуча	1						
Вучер	1	Лаја	1	Радак	3		
Вучерин	3	Лукац	2	Радацин	3		
Вучета	1	Љубко	1	Радеља	1		
Вучко	1						

559 особа
(око 130 имена)

ПРИЛОГ 46

Имена из северној њредела нахије Сухојрло 1485. године

Бѣжан	1	Грубан	1	Милош	4	Радмил	3
Bedleka	1			Миља	1	Радован	12
Бероје	1	Даба	1	Михаил	4	Радомња	2
Бога	2	Дабижив	2	Михаило	3	Radona	5
Богдан	10	Давид	1	Михац	1	Радоња	6
Богосав	6	Дага	3	Младен	1	Радунко	1
Божидар	8	Дајица	1	Мрка	1	Радосав	44
Божих	4	Димитр(иј)	28	Muzhezh	1	Радохна	2
Vozhja	1	Димитрашин	1			Раја	1
Боја	1	Dobroi	1	Ненко	7	Рајан	1
Вопс	1	Дојко	2	Nenkoс	1	Рајица	1
Вогја	1			Никавац	1	Рајич	1
Боро	1	Бон	1	Никола	35	Рајко	4
Vosa	8	Бура	24	Никша	1	Рајчин	1
Бошко	2	Бур(а)ђ	2	Новак	4	Рале	1
Брајан	3	Бурин	1			Rasputin	1
Бранисав	2	Бурич	1	Обрад	1	Рахац	1
Бранко	3	Бурко	1	Оливер	6	Раца	11
Брата	1					Рацмио	1
Будин	1	Иван	1			Rok	1
		Ивац	1	Павл	2		
Varenko	2	Јаков	4	Пет(ар)	2	Savor	1
Васил	1	Јанко	2	Петко	1	Sara	1
Видац	2	Јован	55	Пријезда	1	Симон	3
Видосав	1	Јосиф	1	Продан	4	Станмир	1
Владимир	2			Ruz	1	Стѣпан	40
Владисав	2	Костадин	2			Стѣпић	1
Влајко	2			Рада	1	Стѣпко	2
Влатко	4	Лазар	1	Радашин	1	Стојан	1
Вук	25	Лалин	1	Радеља	2		
Вукац	1	Лекашин	1	Раденко	1		
Вукашин	4			Радивој	6	Тодор	13
Вукосав	2	Маго	1	Радин	1		
Вуксан	2	Mamza	1	Радич	34		
Вукча	1	Марко	9	Радица	1		
Вукаца	1	Mila	1	Радко	1		
Вучих	1	Милан	1				
		Милен	1				

559 особа
(око 128 имена)

ПРИЛОГ 47

а. Имена из њредела око доње Клине 1455. године (ОБ)

Берислав br̥slaw	1	Боја ɔwɔɔ	1	Витомир wɔɔw̥mɔr	1
Берислав ɔr̥slaw	1	Бојко ɔwɔkw	2	Владислав ɔwladslaw	4
Бела bylɔ	1	Бојчин ɔwɔxɔn	2	Влајко ɔwlaɔkw	2
Богдан ɔgdan	6	Бољан ɔwlan	1	Влк wlk	2
Богослав ɔgwslaw	4	Брајан ɔraɔan	2	Влкац wlkas	2
Божидар ɔwr̥dar	9	Брајич ɔraɔx	1	Влкашин wlkasɔn	2
Божидар ɔwzdar	7	Бранко ɔraɔkw	2	Влкослав wlkwslaw	1
Божих ɔwrtɔq	2	Businjan ɔwsɔaɔe	1	Влкота wlkwɔɔ	2

Војин wуn	1	Лазар lаgar	2	Радашин radasøn	1
Војислав wøslaw	1	Лала lalə	1	Раденко radøkᵛ	1
Vuzina wzøøe	1	Лукашин lkasn	1	Радивој radwy	1
		Љубаш lwøas	1	Радин radøn	1
Gile qylə	1	Љубић lwøq	1	Радихна radxøə	1
Гојак kwyak	1			Радич radøx	13
Грубац grwøax	1	Матијаš matøš	1	Радован radwan	7
		Миладин mladøn	1	Радоје radwøə	4
Дабижив daøtwø	6	Милан mlān	1	Радоња radwøøə	4
Давид dawød	1	Миланко mlāøkᵛ	1	Радослав radwslaw	5
Дажич daøx	1	Милета mlāøə	1	Радослав radslaw	17
Данчо daøxw	1	Миливој mlwy	1	Радохна radwxnə	4
Димитраш dømøras	2	Милош mlws	1	Радош radws	1
Димитриј dømøry	8	Миркан mørkan	1	Раја raəe	5
Добрачин døraxøn	1	Мирослав mørwslaw	1	Рајан raəan	1
Добрашин dørasn	1	Михаил møxəøl	1	Рајица raəøə	3
Дојчин dørøxøn	1	Михал møxal	2	Рајко raøkᵛ	4
Драго dragw	1	Momir mwmrə	1	Рајчин raəøxøn	2
				Рашан rasān	2
				Рашко raškw	1
Ђура qwrə	5	Нејак øøk	1	Рашко raskᵛ	1
Ђураћ qwrq	8	Ненада øøadə	1	Рапојин raswøn	1
Ђуран qwrān	1	Никола økwlə	10		
Ђураш qwrās	1	Новак øwak	8	Стајихна øšəøəhøə	1
Ђурашин qwrāsøn	1	Новак nwak	1	Стёпан øšøəan	6
Ђурбац qwrqas	1			Стёпан østəan	1
Ђурица qwrqəxə	1	Оливер øwløwør	4		
Ђурич qwrqəx	1	Остоја øšøwøə	1	Tijas øøas	1
				Тодор øwdr	5
Завида rawdə	1	Пава øawə	1	Угрин øwgrøn	1
		Паја øəə	1		
Иван øwan	3	Петко øøkᵛ	1	Хажан . . . an	1
Иваниш øwəøas	3	Петран øəgan	1	Džaleta caləə	1
Илијаш øløas	1	Прибил øgøøl	2		
		Прибина øgøøə	1		
Јован øwan	11	Прибо øgøøw	1		
					280 особа

b. Имена из њредела око доње Клине 1485. године (СК)

Андрија	1	Даба	1	Лаја	1	Радич	9
Берисав	1	Дабац	1	Марко	3	Радован	4
Богдан	11	Дабижив	8	Милан	1	Радоња	10
Богосав	3	Дабко	1	Милић	1	Радосав	20
Божидар	11	Давид	1	Милко	1	Радохна	1
Божко	1	Дамјан	2	Милош	2	Рајко	1
Бојица	1	Димитр(иј)	10	Михаил	1	Рақпа	1
Бојич	1			Михаило	5	Раца	10
Бошкo	1	Ђура	6			Рашич	2
Брајан	1	Ђур(а)ћ	5	Никола	25		
Брајин	1	Ђурац	1	Оливер	5	Стёпан	20
Брајица	1	Ђурко	1			Стоја	1
Бранко	2			Петко	3	Стојко	1
		Иван	4	Petri	1		
Владисав	1	Иваниш	2	Петро	1	Тодор	8
Вук	4	Јаков	1	Pransal	1	Хранисав	1
Вукацин	5	Јован	31				
Вуксан	1			Радана	1		
Vulško	1	Којчин	1	Радацин	1		
Вучета	1	Костадин	2	Радивој	1		
							278 особа

ПРИЛОГ 48

Имена са левој илобрезија Дечанске Бисџирице (јужно Хаосно) 1485. године

Андрија	4	Грубан	2	Мали	2	Радиша	1
Арсеније	1	Грубац	1	Марко	5	Радич	24
		Дабижив	12	Menksha	1	Радман	1
Вара	1	Дабко	1	Милан	1	Радмио	1
Бџан	2	Дамјан	5	Миланко	1	Радован	14
Бџлак	1	Дејан	2	Милија	1	Радовац	1
Берисав	2	Дерко	1	Милован	1	Radona	1
Богдан	22	Derush	1	Милош	1	Радоња	12
Богоје	1	Димитр(иј)	21	Миоца	1	Радосав	30
Богосав	1	Димитрашин	1	Миоман	1	Radsal	1
Vodigicko	1	Добрић	1	Мирац	1	Радохна	2
Бождар	25	Доброчин	1	Миросав	2	Радун	1
Божко	2	Добрчин	1	Mirshut	1	Рајко	8
Бошко	1	Доменіку	1	Михаил	2	Рале	2
Боја	1	Дука	1	Михаило	1	Ramiç	1
Бојко	6	Дукан	1	Михац	1	Раца	8
Борисав	1	Душан	1	Младен	1	Рашко	1
Bosa	3	Ђерђ	2	Ненада	1	Srap	1
Bosul	1	Ђон	1	Ненко	12	Стајко	1
Бранисав	1	Ђура	15	Ника	2	Станисав	1
Бранко	10	Ђур(а)ћ	8	Никола	38	Stahina	1
		Ђураш	1	Новак	2	Стџпан	25
		Ђураштин	1			Стџко	1
		Gjurca	1	Оливер	6	Стџпо	1
WYLO	1	Gjurshin	1	Остоја	1	Стоја	1
Владисав	2	Зорко	1			Стојан	1
Владоје	1			Пет(а)р	3	Тодор	12
Влакашин	2	Иван	4	Петко	4		
Војчин	1	Иваниш	4	Petri	1	Fransoja	1
Војша	1			Прибил	2		
Вуја	2	Јаков	1	Прибоје	1	Херак	1
Вук	19	Јован	32	Прогон	1		
Вукац	1			Продан	1	Цвџтко	2
Вукаш	2	Којчин	1				
Вукашин	10	Костадин	1	Радан	1	Çordan	1
Вукман	1	Крагуј	1	Радашин	4		
Вукосав	8	Крајисав	1	Раденко	1		
Вуксан	2	Лала	1	Radi	1		
Вукша	1	Лалош	1	Радивој	5		
Вучета	1	Liku	1				
Вучић	4						

555 особа

(око 143 имена)

I. ДОЊА МЕТОХИЈА И АЛТИН

129.

Овде се обухвата стара покрајина Алтин и међуречје Дечанске Бистрице и Белог Дрима — колико је пописано у СК, као једином извору грађе за ову зону. Фактички, подаци СК допиру на југ до доњег тока реке Рибнице (данашњег Ереника или Рибника) и до Баковице, залазећи и нешто југозападно од ове вароши, а онда је — на другој страни развођа и данашње државне границе — обухваћен албански део Алтина, исто значи предео у сливу реке Валбоне, десне притоке Дрима, нарочито око њене леве притоке Бистрице, где се насеља највише концентришу (о границама Алтина, а и уопште о топонимији ових крајева, расправљао сам у ОП II, стр. 1—96). Источна граница Алтина, на југословенској страни, у доба писања ДХ избијала је на реку Рибницу нешто узводно од Пуношевца и ишла низ њу (не прелазећи је) до речице Нерђстуше, али се из СК види да се у турско доба у Алтин укључивало нешто више простора, можда до реке Трнаве (изричито се у Алтин смештају *Смолица, Њивоказ, Јасич*).

За читање и одређивање имена места из СК од знатне је помоћи историјска топонимија из старосрпских повеља, пре свега из ДХ, где се од места уписаних у СК (било као дечански поседи било као суседна места) помињу *Дв(и)чани, Рзивићи, Храсиовица, Прилеји, Прѣки Луї, Дољаници, Трѣбойоље, Бабјане, Горане, Шийчане, Сошане, Рилковина, Вардишија, Добрчи Дол, Доброш, Чрмъњ, Сливљани, Дрѣводѣља*, а можда и још има аналогија из ове зоне. Такође је значајна једна повеља кнегиње Милице (Mon. serbica, 265), где се — као села дарована Дечанима, узастопно набрајају *Байиуша, Рибница, Доброш, Чрњејојно, Плањани, Појѣок* а помињу се као заселци *Брѣсѣовца* места *Смолице, Појѣовци* и *Плношевици*, такође као заселци *Плањана* места *Дѣбровине* и *Врѣло*.

Захваљујући овим подацима, могла су се приближно лоцирати и нека места којима име није сачувано. Сличну приближну оријентацију омогућавају и неке појаве просторне концентрације места која у СК улазе у исти феуд. То су најпре два велика зијамета са углавном алтинским селима (стр. 358—380. и 382—400. у СК), а онда и два већа тимара (стр. 437—442. и 462—465).

Што поузданији смештај пописаних села од посебног је значаја у овој зони јер у њој налазимо и насеља са типичном старосрпском ономастиком и насеља у којима владају имена староарбанаског типа, па је граница међу једним и другим насељима — која ћемо краткоће ради звати *српским* и *албанским* — по свој прилици значила и језичку границу. Немамо основа ни етничку границу да тражимо одвојено од оне на коју указују имена, иако — разуме се — треба рачунати са појединачним случајевима етничке припадности несагласне са одликама имена.

130.

Оцена о насељима заснива се у првом реду на односу имена од словенских основа и имена у специфичном албанском облику, а онда и на основу структуралних одлика, као што су склоност суфиксацији у српским срединама и албанска склоност скраћеним и упрошћеним именима. И овде у албанским насељима срећемо имена која су, како смо видели, карактерисала наш петришпанско-скадарски узорак (в. т. 24. и прил. 10), али и са неким разликама; тако у доњој Метохији и Алтину не долазе имена *Deda*, *Dimeniku* (*Д'минко*), *Premt(a)*, *Shirgj*. Још више се разлика уочава у односу на наш други, за један век млађи узорак, узет из предела јужно од Алтина (в. прил. 11), јер се не срећу нека имена која су веома заступљена у том узорку, као *Vac*, *Biba*, *Gac*, *Gika*, *Deja*, *Doda*, *Koka*, *Mark*, *Nina*, *Prend*.

Тако су се при процењивању доњометохијских и алтинских прилика као албанске ономастичке индикације могла узети ова имена: *Bard*, *Bardo*, *Boga*, *Bosa*, *Dod*, *Domeniko* (-ku), *Duka*, *Gega*, *Goga*, *Gogo*, *Gugaç*, *Gura*, *Gjec*, *Gjegja*, *Gjergj*, *Gjin*, *Gjon*, *Gjur*, *Kalac*, *Kalza*, *Kola*, *Lapko*, *Leka*, *Liko*, *Liu*, *Llesh*, *Lula*, *Lulo*, *Lusha*, *Mazakar*, *Mazarak*, *Mëksha*, *Menç*, *Mença*, *Menku*, *Nuja*, *Pal*, *Para*, *Peça*, *Pjeç*, *Prenush*, *Progon*, *Span*, *Spana*, *Shirgja*, *Tanush*, *Tole*, *Tomeniko* (-ku), *Ukça*, *Ulku*, *Vila*, *Vulkash*.

Замке нејасних графиција чине да је оперисање некима од ових имена условно, те да се може мислити и на транскрипцију друкчију од наведене (преузете из издања СК). Тако смо лик *Bosa* (углавном непрећен другим албанским именима) сретали и раније, нпр. као доста учестао у Сухогрлу, али су ту могућа и читања *Јов(и)ша* (нарочито с обзиром на учесталост имена *Јован*), *Нов(и)ша*; *Нуја* може бити и *Ноја* (од *Новак*); *Span* се лако може графички помешати са *Спан*, па и са *Сшепан*; у *Boga* и *Tole* (или пре *Тола*) можемо видети словенске основе, иако ће примена ових деривата пре бити албанска; о односу *Ulku*, *Vulkash*: *Влко*, *Влкаш* већ је било речи (т. 106).

Осим тога су, како је већ указивано, поједини ономастички елементи добијали примену и изван своје изворне средине. У овој зони уочава се да су словенска имена *Дејан* и *Ненко* (ако је тачно прочитано) примењивана и у албанским срединама, а сигурно је било и обрнутих појава.

131.

Неизвесности и двоумице у читању и интерпретацији имена никако нису толике да онемогуће објективну начелну оцену прилика, те са врло добром вероватноћом можемо разврставати насеља на српска и албанска, док је мешовитих мало. Нумерација у списку показује позиције на карти XII. То су, у ствари, позиције данашњих аналогних топонима, који су омогућили убикацију старих насебина (в. у ОП II, стр. 74—92), а кад је испред броја на карти звездаца, позиција је само приближно одређена (на основу података из повеља и из литературе, кад аналогни топоним нисам нашао на секцијама). Ако сам смештај сматрао поузданим, места су на карти означена кружићима (испуњеним за српска, неиспуњеним за албанска и делимично испуњеним за мешовита насеља), који својом величином указују и на број мушких обвезника.

Размештај насеља и прилике у њима 1485. године:

1° Јабланица данашња, евентуална позиција истоименог српског села са 40 обвезника (у СК Jablanića, стр. 459); уп. и у т. 124 (под бр. 27).

2° Сушица данашња (и у ДХ), евент. позиција истоимене српске насебине са 3 обвезника (у СК Susiça, стр. 461); уп. и у т. 124 (под бр. 54).

3° *Рилковина* (у СК Rilkovina, стр. 2), српско село са 16 обвезника, данас Раковина.

4° *Црмље* или сл. (у СК Cërmil, стр. 29), српско село са 85 обвезника, данас Црмљан.

5° *Рашковац* (у СК Rashkovaç, стр. 90), српско село са 16 обвезника, данас Рашкоц.

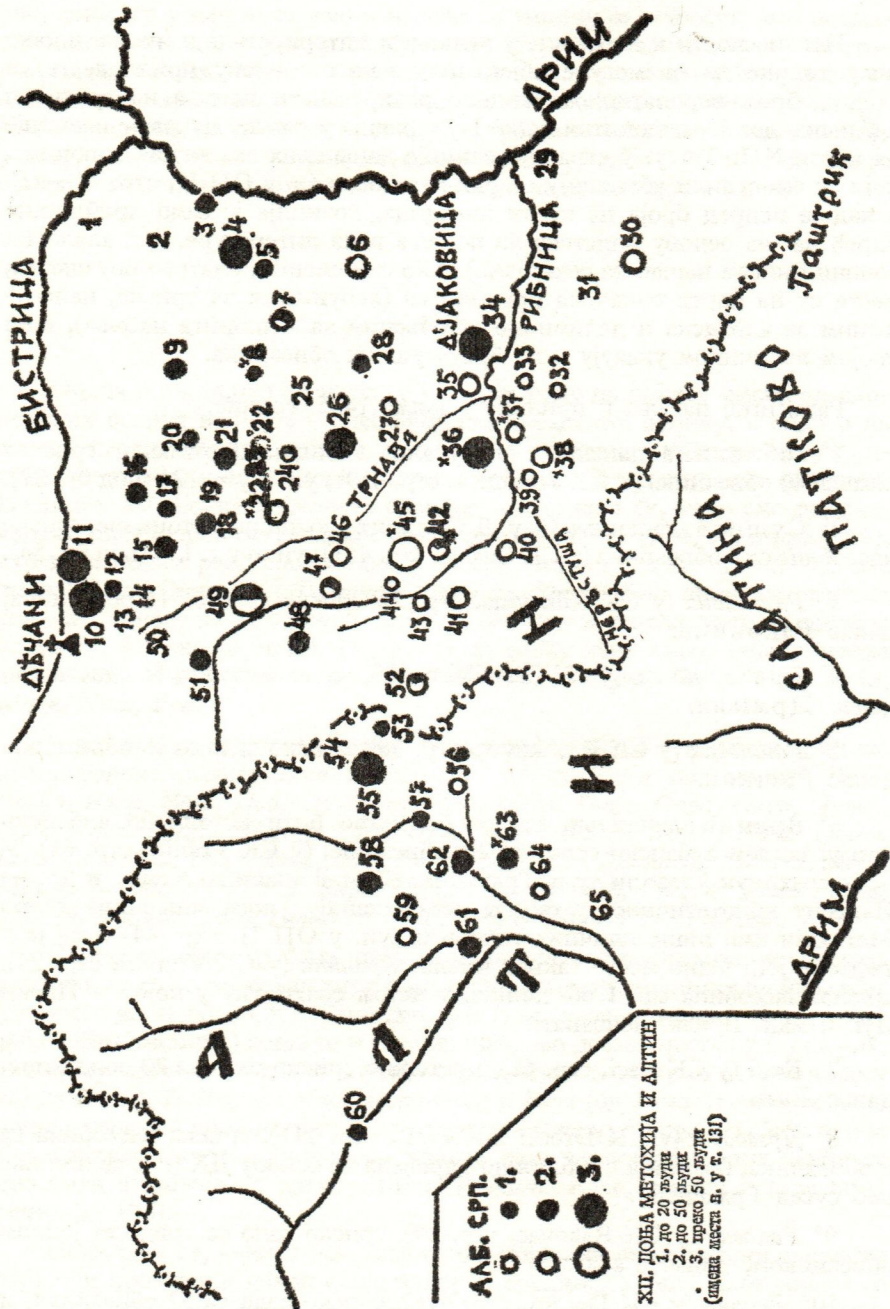
6° Вранић данашњи, најпре би могао бити истоимено албанско или углавном албанско село од 20 обвезника (у СК Vraniq, стр. 61). У исти спахилук улазили су и Траканић, Беци, Јошаница, Краџог и др. — Извесну хипотетичност у ову идентификацију уноси чињеница да по Метохији има више сличних топонима (уп. у ОП II, стр. 44) и да је у тефтеру још једно место таквог имена: *Вранићи* (у СК Vraniqi, стр. 24), српска насебина са 11 обвезника, у истом спахилуку у којем и Преки Луг и ман. Врела (непознат).

7° *Беци* (у СК Веџи, стр. 61), претежно српско село са 20 обвезника, данас Беџ.

8° *Древодељ* (у СК Drodil DRWDL, стр. 111), српска насебина са 6 обвезника, позиција приближно одређена на основу ДХ (где се помиње као сусед Грмочела).

9° *Раковац* (у СК Rakovac, стр. 89), српско село са тридесет једним обвезником, данас Ракоц.

10° *Дечани* (у СК Deçani, стр. 416), српско село са 57 обвезника, и данас под истим именом.

11° *Лука, Горња и Долња* (у СК Gorna и Dolina Luka, стр. 435, и 120), српска села са укупно 77 обвезника (61+16), и данас Г. и Д. Лука.

12° *Црвен(и) Бреј* (у СК Cirun brek, стр. 74), српско село са 19 обвезника, данас Црнобрег.

13° *Лоћани* данашњи (у ДХ Улоћани), могућна позиција места *Lugjani LWQANY* (СК, стр. 104), српског села са 39 обвезника (уп. у ОП II, стр. 82).

14° *Дреновац* данашњи, евент. позиција српског села под именом *Дреновце* (у СК Dranofica, стр. 114), са 22 обвезника (пре би дошле у обзир горњометохијске убикације, уп. у т. 124, под бр. 33).

15° *Прилеје* или *Прилеји* (у СК Prilera, стр. 110), српско село са 32 обвезника, данас Прилеп.

16° *Рз(и)нић* (у СК Irziniq, стр. 83), српско село са 20 обвезника, данас Рзнић.

17° *Преки Луј* (у СК Preklug, стр. 25), српска насебина са 13 обвезника, данас Преколука.

18° *Храсџовица* (у СК Hrastoviça, стр. 439), српско село са 33 обвезника, данас Растовица или Растваица.

19° *Бабајлоћ* данашњи, в. под 62°.

20° *Шайџир* (у СК Sharitir, стр. 439), српско село са 19 обвезника, данас Шаптеј.

21° *Грмочел* (у СК Girmxhil, стр. 437), српско село са 50 обвезника, данас Грамочел.

22° *Добриће* данашње, вероватни ономастички одраз имена места *Добр(и)чи Дол* (у СК Dobriça Dol, стр. 464), албанског села са 20 обвезника; како се у ДХ Добричи Дол помиње као сусед Баба (данас Бабајлоћ), место је морало бити западније од Добрића, ка Трнави (прибл. позиција *22), на коју је избијало земљиште Баба.

23° *Јасић* данашњи, в. под 51°.

24° *Дујак* (у СК Dujak, стр. 442), претежно албанско село са 15 обвезника, данас Дујак; уп. и под 37°.

25° *Ново Село* данашње, могућна позиција којег од места под именом *Новосела* (у СК Novosela, стр. 103. и 112, док је за места на стр. 96. и 220. вероватнији горњометохијски смештај). Оба су насеља српска прво са 9 а друго са 3 обвезника.

26° *Сливјани* (у СК Slojani SLWYANY, стр. 462), српско село са 73 обвезника, данас Скивјан. На српски састав упућује и чињеница да се један становник мармира као Арбанас: Миха w. Арбанас.

27° *Осек* или *Осак* (у СК Usak или Osak, стр. 463), албанска насеобина са 14 обвезника, данас Осек.

28° *Траганић* (у СК Trakanik, стр. 60), српска насеобина са 9 обвезника, и данас Траганић.

29° *Фшај* данашњи (у повељама Швање, Ошвање, Вшвање), са тим је С. Пуљаха идентификовао место *Fshajani* (стр. 22), српско село са 56 обвезника, али постоји и друга могућност (в. у т. 124). У ДС 1571 назив Фшаја — Швања прочитан је као Ifshan.

30° *Липовац* (у СК Lerovaç, стр. 469), албанско село са 45 обвезника, и данас Липовац.

31° Дољ данашњи, претпостављало се да је овде био дечански посед Дољанци, а онда би ту могли ићи и *Dolenxhi* из СК (стр. 231), али је и једно и друго мало вероватно (уп. ОП II, стр. 85).

32° *Вајово* или *Вајова* (у СК Vagova, стр. 392), албанска насеобина са 7 обвезника, данас Вогово.

33° *Брајковце* или *Бранковце* (у СК Brankofiča, стр. 391), албанска насеобина са 12 обвезника, данас Брековац.

34° *Д'јаковица* (у СК D'jakoviča, стр. 417), српско насеље са 65 обвезника, данашња Баковица.

35° *Мел* или *Мел* (у СК Mel, стр. 364), албанско село са 37 обвезника, данас Меја.

36° *Рибница* (у СК Rjenci, стр. 360), углавном српско село са 88 обвезника, позиција приближно одређена, а могла би бити и другде близу истоимене реке (можда више узводно, јер је редослед набрајања у повељи кнегиње Милице: Багуша, Рибница, Доброш итд., в. ОП II, стр. 41).

37° *Дијк* (dwoq, СК стр. 365), албанско село са тридесет једним обвезником, у тефтеру изричито укључено у Алтин, неће бити исто што и Дујак под 24°, него пре место које се у ДС 1571 помиње као Diјk заједно са местом Guska као махалом. Како је Гуска јз. од Баковице, ту позицију узимам као приближну и за Дијk (могло би се читати и *Дујић*, *Дојић* и сл.).

38° *Бероња* (у СК Beronja, стр. 369), албанско село са 29 обвезника, позиција приближно одређена на основу података у СК да је данашња Бероња јз. од Баковице (нема је на секцији).

39° *Кореница* (у СК Goraniča, стр. 393), албанска насеобина са 12 обвезника, данас Кореница.

40° *Шшиманци* (у СК Shishmançi, стр. 395), албанско село са 36 обвезника, данас Шишман.

41° *Пойовци* (у СК Porovci, стр. 396), албанско село са 20 обвезника, данас Поповац. Вероватно је ту и насеобина са 8 становника уписана под истим именом (Porovci) на стр. 397, коју бисмо могли оценити као мешовиту.

42° *Смолица* или *Смолице* (у СК Smolica, стр. 370), претежно албанско село са 23 обвезника, данас Смоница.

43° *Пуношевци* (у СК Bonoshuci, стр. 397), албанско село са 17 обвезника, данас Пуношевац или Поношевац.

44° *Стубла* (у СК Stubla, стр. 398), албанска насебина са 6 обвезника, и данас Стубла.

45° *Црњејоно*, *Горње*, *Долње* и *Средње* (у СК Gorna, Dolina и Sredna Cirna Gopja, стр. 366, 368. и 370), албанске насебине са укупно 55 (30+13+12) обвезника. Позиција је приближно одређена, на основу податка у СК да Г. и Д. Црњејоно спадају у Алтин, као и на основу повеље кнегиње Милице (в. ОП II, стр. 41), где се Црњејоно набраја између Доброша и Плањана (Плањани нису могли бити далеко од свог засеока Дьбровине, данашње Бровине).

46° *Доброш*, *Велики* и *Мали* (у СК Dobroshi i madh, D. i Vogël, стр. 389—390), албанске насебине са укупно 38 (31+7) обвезника, данас Доброш.

47° *Њивокас* или *Њивоказ* (у СК Nivokas, стр. 368), претежно српско село са 33 обвезника, данас Њивоказ.

48° *Боџуша* (у СК Butosha или Botosha, стр. 362), српско село са 44 обвезника, данас Батуша.

49° *Љуник* (?) (у СК Lunik, стр. 358), мешовито село са 62 обвезника, данас Јуник.

50° Вокша данашња, са којом С. Пуљаха посетовехује место *Трепова* (СК, стр. 392), на основу податка у тефтеру из 1582. г., где је место уписано као *Трепова* или *Voksha*, а још пре би се (с обзиром на кестенарски порез, што је у складу с положајем Вокше) са Вокшом могло идентификовати друго слично убележено место (у СК *Трепова* или *Терпова*, стр. 8); обе су насебине албанске, прва са 9 а друга са 19 обвезника. Извесну несигурност у ову убикацију уноси понављање сличних имена; тако се у ДС 1571 наводе места *Трепова* (негде јужно од Ђаковице) и *Voksha* (махала села Хелмшани у Албанији, зап. од Паштрика), а на секцији у алб. делу старог Алтина налазимо место *Терпиев* (позиција 54°).

51° *Јасичи* (у СК Jasiçi, стр. 367), српско село са 39 обвезника, данашњи Јасић (како је у СК назначено да село припада Алтину, то неће бити онај Јасић под 23°, него овај код Јуника, бр. 51°).

52° *Морина* (у СК Morina, стр. 364), углавном албанско село са 40 обвезника, и данас Морина.

53° *Каменица* (у СК Kameniça, стр. 389), српска насебина са 12 обвезника. Идентификујемо је са местом Каменица (на секцији, на алб. страни државне границе сз. од Морине) радије него да је вежемо за истоимену

десну притоку Ереника (Рибнице) са ушћем код позиције 40°; на овом другом месту, наиме, не би се очекивало насеље са доследном српском ономастиком.

54° — в. под 50°.

55° *Шипшани* (у СК Shipçani, стр. 371), српско село са педесет једним обвезником, данас Шипшај.

56° *Вуч(ј)и Дол* (у СК Vuçidoli, стр. 387), албанско село са 17 обвезника, данас Вицидол.

57° *Требојоље* (у СК Trejopolja, стр. 387), српско село са 17 обвезника, данас Тропоја.

58° *Госиуран* (у СК Gosturani, стр. 374), српско село са 33 обвезника, данас Гостуран.

59° *Бербат* (у СК Vrebat, стр. 388), албанска насебина са 10 обвезника, и данас Бербат.

60° *Драгобил* (у СК Dragobil, стр. 399), српска насебина са 6 обвезника, данас Драгоби.

61° *Шошани* (у СК Shoshani, стр. 377), српско село са 30 обвезника, данас Шошан.

62° *Бабиновици* (у СК Babnoçi, стр. 377), српско село са 24 обвезника, вероватно данашњи Бабин.

63° *Михољани* (у СК Mihalani, стр. 373), српско село са 20 обвезника, по С. Пуљахи данашњи Мухејани јз. од Тропоје (позиција на карти прибл. одређена на основу тог податка).

64° *Ројам* (у СК Rogam, стр. 398), албанска насебина са 9 обвезника, данас Роган.

65° Лужа данашња и Лужане у ДХ, евент. позиција места *Vozhani* (СК, стр. 384), албанског села са 72 становника (место је уписано у оквиру другог од алтинских зијамета, а оваква идентификација је могућа ако је графија у тегтеру непрецизно прочитана).

132.

Овим смо исцрпili могућности позивања на карту и на нађене ономастичке одразе старих месних имена, али има још доста места за која можемо претпоставити да су била у овој зони — за нека сигурно, а за нека са већом или мањом вероватноћом. За оријентацију нам — поред припадности неким феудима који показују изразитију просторну концентрацијуседа — може донекле послужити и структура дажбина. Тако кестенарски намет имају идентификована места Стрелц(и), Истинић, Дечани, Трепова (ако је то данашња Вокша), а без њега су на једној

страни Љуболић, Бело Поље итд., а на другој Јасичи, Јуник („Љуник“), Ботуша и јужнија места; од неидентификованих места имају га Polja, Shuma и Nebonani, а и места Горњи и Долњи BWQANY, што доводи у извесну сумњу нашу идентификацију овога топонима са Бућане (в. ниже под 72°, 74°, 75°, 88°). Виноградарски намет, опет, изостаје у доњометохијским и алтинским местима Вранић, Траканић, Вогово, Бранковце, Dujk, Кореница, Поповци, Смолица, Пуношевци, Стубла, Рогам (бр. 6°, 28°, 32°, 33°, 37°, 39°, 41°—44°, 64°), што значи нарочито око реке Рибнице, па је то онда од интереса за оцену могућег смештаја неидентификованих места без ове дажбине, као што су Kaliq, Giјасаџа, Kolshiq, Kovalica, Joshaniџа, Краџог (в. ниже под 79°, 80°, 81°, 84°, 89°, 90°). За смештај тих места, наиме, најпре треба помишљати на простор око реке Рибнице, док за она са кестенарским наметом пре свега долази у обзир предео данашњих села Лоћане, Побрђе, Вокша, Слуп, можда и Дреновац (све између Дечана и Јуника).

133.

После ових напомена наставићемо са прегледом места, почињући од оних која су нам остала неидентификована у два алтинска велепоседа. У првоме од њих то су места:

- 66° *Sikući* (*Сићевци?*), стр. 359, српско село са 40 обвезника;
- 67° *Plaқani* (*Плаћани*, ако није због какве граф. забуне *Плањани*, место познато из повеља), стр. 363, албанско село са 17 обвезника;
- 68° *Kovaџ* (*Ковач*), стр. 372, српско село са 22 обвезника;
- 69° *Џерпотиле* (*Црномељ?*), стр. 374, српско село са 18 обвезника;
- 70° *Stepaneselo* (*Степане Село*), стр. 375, српско село са 18 обвезника;
- 71° *Gorani* (*Горани*, место познато и из ДХ као алтинско), стр. 376, српско село са 25 обвезника;
- 72° *Polja* (*Поље* или *Поља*), стр. 378, српско село са 63 обвезника;
- 73° *Rodosh* (*Родош*), стр. 380, само два домаћина: Петро w. Богдан и Лека w. Михал.

За места 68°—73° и изричито је означено да припадају Алтину.

Насеља другог алтинског велепоседа:

- 74° *Shuma* (*Шума*, назначено да припада Алтину, док за даља места изостаје такво прецизирање), српско село са 32 обвезника;
- 75° *Dolini Vuqani*, стр. 383, српско село са 22 обвезника, које смо (заједно с његовим опозитумом, поменутих ниже под 88°) укључили у горњометохијску зону (в. т. 124, под 119°), што је ипак хипотетично, уп. у т. 132;

76° *Nebonani*, стр. 383, српско село са 15 обвезника;

77° *Trebnosh*, стр. 385, српско село са 17 обвезника;

78° *Poçesta*, стр. 386, српска насебина са 9 обвезника, и она хипотетично укључена у горњометохијску зону (т. 124, 22°);

79° *Kaliq*, стр. 393, албанска насебина са 8 обвезника;

80° *Gijaçaça*, стр. 394, албанска насебина са 7 обвезника;

81° *Kolshiq*, стр. 394, албанско село са 24 обвезника.

У истом спахилуку са доњометохијским местима Грмочелом, Шаптиром, Храстовицом и Дујаком имамо још два насеља:

82° *Oça* или *Uça* (можда и *Овча?*), стр. 440, албанско село са 18 обвезника;

83° *Çirna Potok* (*Црни Поџок*, по Пуљахином податку сад постоји место Поток зап. од Јуника), стр. 441, албанско село са 27 обвезника.

У истом спахилуку са Сливјанима, Осеком и Добрчим Долем још је:

84° *Kovalica*, стр. 464, албанска насебина са 9 обвезника.

У једном разбацаном спахилуку (два Вучитрнска места, Штупељ изнад Пећи, Тренова о којој смо говорили) остаје једно вероватно доњометохијско место (судећи по карактеру имена);

85° *Breloniça* или *Djaviça*, стр. 6, албанско село са 22 обвезника.

У даљем, такође разбацаном спахилуку (по једно село у Лабу и вучитрнској нахији), налазимо и два насеља за која се може узети да су доњометохијска — за прво по карактеру ономастике, а за друго по томе што се у ДХ (у међама Дољанаца) помиње заједно са Рилковином (горе под 3°):

86° *Kotrova Zramniku* или *Nika*, стр. 9, албанско село са 15 обвезника;

87° *Vardishta* (*Вардшишта*), стр. 10, српска насебина са 10 обвезника.

Судећи по истој графици имена (BWQANY), мада неједнако прочитаној у СК, као и по кестенарском намегу, заједно са местом Dolini Bucani (в. горе под 75°) иду и:

88° *Gorna Bugjani*, стр. 21, српско село са 29 обвезника.

У истом спахилуку у коме су Вранић, Беци, Траканић (в. горе 6°, 7°, 28°), такође три призренска места, уписана су као подручна Пећи и насеља:

89° *Joshaniça* (*Јошаница*, може се довести у везу са хидронимом Јелшаница у ДХ, у међама Грмочела), стр. 62, насебина у којој су имена Рашко, Петро, Лазар, Бурђ;

90° *Kraçor*, стр. 62, албанско село са 16 обвезника.

Још да споменемо једно место у истом спахилуку са Рз(и)нићем:

91° *Nenadaniça*, стр. 83, српско село са 27 обвезника.

У СК у оквиру пећке области остаје још знатан број неидентификованих места, али за њих немамо никаквог основа да их смештамо у доњу а не горњу Метохију, те ћемо се на овоме зауставити; напоменимо само да међу тим насељима нема ниједног које би се могло идентификовати као албанско или мешовито, па нам разматрање имена из њих не би донело ништа ново у погледу ономастичких и језичких граница, којима у овом поглављу посвећујемо посебну пажњу.

Одlike имена у српским и албанским насељима

134.

Уместо дискусије о именима у појединачно узетим насељима која смо оценили као српска, албанска или мешовита (указујући и на превагу где је има), ићи ћемо на одвојену статистичку обраду група насеља у којима се подудара етнојезички карактер имена. Оперисаћемо и овде, колико буде могућно, узорцима уобичајеног обима (500—600 особа), али ће бити приказано и стање у насељима чија се грађа не смести у толике узорке. Биће обухваћена сва доњометохијска и алтинска места побројена у т. 131. и 133, с тим што се испуштају из разматрања и статистике неке српске насеобине које је врло несигурно смештати у ову зону (Јабланица, Сушица, Вранићи, Lugjani, Дреновце, Novosela, Fshajani, Dolenxhi, D. Vugani и G. Vugjani — бр. 1°, 2°, 6°b, 13°, 14°, 25°, 29°, 31°, 75° и 88°), као и две насеобине које се због малобројности нису могле оценили (Ро-дош и Јошаница — бр. 73° и 89°).

У оним преосталим насељима која су оцењена као српска нашло се грађе управо за два узорка типичног обима, и она је приказана у прилозима 49 и 50. Први је обухватио насеља на североистоку наше зоне, а други углавном алтинска места (с тим што је у њега укључена и Ђаковица); ова просторна подела, разуме се, остаје донекле хипотетична за она места која се нису могла довољно конкретно локализовати, него се само по контексту смештају у један или други предео.

Број мушких обвезника у насељима оцењеним као албанска (без обзира на размештај по доњој Метохији и Алтину) био је довољан за један типични статистички узорак (прилог 51a), а остао је вишак од стотинак особа, чија су имена посебно приказана (прилог 51b).

Грађа из насеља у којима је антропонимија оцењена као мешовита приказана је у прилогу 52, и то под *a* за претежно српска насеља, под *b* за насеља без уочљиве преваге, а под *c* за претежно или углавном албанска насеља.

Поред имена непосредно уписаних обвезника, узимана су имена (по једно ако их је више) и из уписа баштина; нпр. из формула „bashtina e Novak-ut” или „bashtina në duart e Petro-s i biri i Gjind-it” узета су имена *Новак* и *Пејро*.

Укупна доњометохијска и алтинска грађа обухватила је:

у српским насељима (прил. 49 и 50)	589 + 570 = 1159 особа
у албанским насељима (прил. 51 а и б)	582 + 105 = 687 „
у претежно српским насељима (прил. 52 а)	139 „
у мешовитим насељима без преваге (прил. 52 б)	70 „
у претежно албанским насељима (прил. 52 с)	77 „
	свега 2132 особе

135.

То је довољан корпус да се уочи низ одлика антропонимије, иако нејасне грађије и непогођене или неизвесне транскрипције онемогућавају жељену егзактност и свестраност анализе.

Тежећи бољој ономастичкој вероватноћи, и овде сам — слично као и у ранијим прилозима — кориговао нека читања С. Пуљахе: -oi и -oja (-оје, нпр. *Бојоје*, *Доброје*, *Прибоје*, *Радоје*), -ku (ко: *Марко*, *Доменико*), -џа (-ица: *Бојица*, *Дајица*, *Ђурица*), Vjeliџ (*Ђелич*), Vlush (*Ђелош*), Breshal (присв. придев уз баштину биће *Берисаљ*, узето као потврда имена *Берисав*), Broја (*Бероје*), Bobza (*Бобеза*), Voјница (*Војиница*), Dabzhiv (*Дабужив*), Dimitri (*Димитриј*), Doroshko („*Дурушко*” — тј. *Друшко*, уз тур. уметање вокала у почетну сугл. групу), Gjuraџ (*Ђурађ*), Gjorgj (*Ђурђ*), Ivanesh (*Иваниш*), Mlajko (*Милајко*), Mliq (*Милић*), Milon (*Милун*), Mërkku (*Мрко*), Nikza (*Никеца*), Olivir (*Оливер*), Prerјаџ (*Прибац*), Prebil (*Прибил*), Shtero (*Сћѣро*), Rajsha (*Рајшица*); Petr преносим као *Пеј(а)р*, али код сличних следова у *Димитијр*, *Павл*, *Ђурђ* нисам указивао на могућно уметање вокала.

Међутим, у прилогу 51 (имена из албанских насеља) оставио сам сва имена онако како су транскрибована у СК, само сам их, према вероватном изговору, сложио по ћирилском азбучном реду, ради лакшег упоређивања са другим прилозима.

136.

Статистичке карактеристике имена у два узорка из српских насеља сличне су онима које смо видели по горњој Метохији: водеће место основе *Рад-*, нешто мањи него у Полимљу удео основе *Вук* (нарочито у алтинском узорку), тако да је престиже основа *Бој-*, док је висока учесталост имена *Јован* својствена само првом узорку, а у алтинским насељима знатно пада, долазећи у равнотежу са *Иван*.

Далеко израженије ономастичке контрасте налазимо упоређујући узорке унутар наше зоне, где су на једној страни два узорка из српских насеља (прил. 49 и 50), а на другој два из албанских насеља (непотпуни — прил. 51 b и потпуни — прил. 51 a), док у средини поступни прелаз представљају узорци из мешовитих насеља (прил. 52 a, 52 b и 52 c). Томе контрасту највише доприноси превага имена од словенских основа у српским насељима и превага специфичних албанских имена у албанским насељима, али са два одступања. Прво је у томе што се словенска имена *Дејан* (од *Десислав* и сл.) и *Ненко* (од *Ненада* или *Ненад*) без ограничења примењују и у албанским срединама; ако се иза графиције прочитане у СК као „*Ненко*” делимично крије и име *Пейко*, онда би се то односило и на овако прочитано име (треће могућно читање — *Нико* — за ову зону углавном није вероватно). Друго одступање је одраз основе *Georg-* у албанским срединама, где уместо очекиваног староарбанаског *Ђерђ* обично налазимо лик *Ђурђ* (у СК транскрибовано као *Gjorgj*), а исто је тако и *Павл* обичније него *Пал*.

Већ сам приближни постотак имена од словенских основа у нашим узорцима указује на поменути контраст, као и на прелазни карактер мешовитих насеља:

прил.	49	50	52 a	52 b	52 c	51 b	51 a
слов. основе:	57,4%	64,6%	49,6%	41%	27%	6,7%	13,7%
без <i>Нен-</i> , <i>Деј-</i> :	53,7%	59,6%	46,2%	31%	14%	4,7%	7,6%

Овај редослед узорака задржаћемо и у даљим упоређењима, али се неће оперисати процентима него бројем особа са одговарајућим именом, при чему — за оцену учесталости — треба имати у виду неједнак обим узорака.

Најкарактеристичније словенске и албанске основе и имена имају у узорцима овакву примену:

обим узорака:	589	570	139	70	77	105	582 обвезника
<i>Бој-</i> и сл.	68	61	11	3	2	2	11
<i>Вук-</i> и сл.	44	28	4	1	1	—	2
<i>Дабизисв</i>	12	8	6	—	—	—	—
<i>Мил-</i> и <i>Мио-</i>	7	14	1	3	—	—	—
<i>Рад-</i> и сл.	104	158	31	11	4	—	3
<i>Дејан</i>	1	3	—	3	—	—	13
<i>Ненко</i>	21	25	5	4	9	2	23
<i>Бард-</i>	—	—	1	1	—	2	10
<i>Геја</i>	—	—	—	—	—	1	17
<i>Ђин</i>	—	1	1	—	5	4	35
<i>Ђон</i>	—	3	2	8	7	9	53
<i>Лека</i>	—	1	4	—	1	2	31
<i>Пейа</i>	3	2	1	4	5	1	15
<i>Пројон</i>	—	—	1	1	—	—	9
<i>Такуш</i>	1	1	1	—	—	—	10

Под Вук- нису укључени ликови *Vulkash*, *Ulku* и *Ukça* (свега 8 потврда, без изразитије концентрације у неком узорку). Од словенских имена, поред *Ненко* и *Дејан*, можда изванредан продор у албанске средине показују *Бојдан* и *Бочко* (по 5 потврда у прил. 51 а), а за старорбанаско име *Пеја* можда би се могло говорити о обрнутој појави, само што су овде неизвесности читања графиције врло велике (*Пеја*, *Пеја*, *Нина*, *Нена*, *Биба*). Код осталих основа и имена контраст је врло изразит, а нарочито су индикативни на једној страни основа *Рад-* (са *Рај-*, *Раиш-*), а на другој страни имена *Бон*, *Бин*, *Лека*, *Геја*.

Високу учесталост, нека само на једној страни а нека на обема, показују и ова несловенска имена или основе:

обим узорака:	589	570	139	70	77	105	582 обвезника
<i>Андрија</i>	5	8	1	2	5	17	29
<i>Димитијр-</i>	15	28	5	4	3	10	39
<i>Иван</i>	5	8	3	1	1	—	—
<i>Јован</i>	37	6	4	1	—	—	—
<i>Никола</i>	41	49	12	5	5	9	47
<i>Оливер</i>	10	3	1	—	—	—	—
<i>Пејр-</i>	5	5	2	1	2	2	30
<i>Стеј-</i>	36	15	4	1	1	3	18

Посебно приказујем две основе због занимљивог односа варијаната и изведеница:

<i>Бур(а)ћ</i>	9	11	1	1	6	1	35
<i>Бура</i>	15	18	5	—	—	7	4
<i>Берћ</i>	—	1	2	—	—	1	1
свега <i>Георј-</i>	40	35	9	1	6	9	45
<i>Павл</i>	—	—	1	—	3	1	15
<i>Пал</i>	—	—	—	—	—	2	—
<i>Пава</i>	—	1	—	—	—	—	—

Како се и очекује, имена *Јован* и *Иван* ограничена су на српске средине (према албанским ликовима *Бон* и *Бин*), а слично се понаша и име *Оливер*; на другој страни *Па(в)л* се ограничава на албанске средине, а изразиту превагу у том смеру показују такође *Андрија* и *Пејр-*, док код осталих имена нема изразите поларизације, мада има извесних блажих разлика.

У целини посматрано, упоредна анализа је доказала објективност етнојезичког разврставања насеља, примењеног у т. 131. и 133.

ПРИЛОГ 49

Имена из доњомейхоџијских српских насеља 1485. године

Андрија	5	Дабижив	12	Mazakar	1	Радашин	1
		Дабчић	1	Малко	1	Радивој	2
Бѣлич	1	Dadesh	1	Мане	1	Радич	20
Бѣлош	1	Дајица	1	Марко	4	Радмил	1
Берисав	1	Дамјан	2	Меџа	1	Радован	9
Бероје	1	Дејан	1	Милић	1	Радоје	2
Богдан	28	Димитр(иј)	15	Милосав	2	Radona	1
Богач	1	Доброје	1	Милош	3	Radonin	1
Бого	1	Драгош	1	Милун	1	Radonić	1
Богосав	4	Друшко	1	Mirga	1		
Бождар	26	Dubja	1	Mirdan	1	Радоња	9
Божих	1	Dubko	1	Миросав	1	Радосав	23
Божко	4	Душман	1	MQŠE	1	Radosa	5
Бошко	3			Миха	2	Radsav	4
Боја	2			Михаило	5	Радохна	2
Бојица	1	QAØCW	1	Младен	2	Рајан	1
Бојко	3	Беђа	1	Младенко	1	Рајиша	1
Бојник	1	Бука	1	Момчило	1	Рајко	7
Боришко	1	Бура	15	Мрџа	1	Рајчин	1
Вогјаџ	1	Бур(а)ћ	9			Ramić	1
Vosa	2	Бураш	1	Ненада	2	Раша	1
Брајан	3	Ђурина	1	Нене	1	Рашко	2
Бранко	8	Ђурица	5	Ненко	21		
Брат	1	Ђурич	3	Никола	41		
Вуџета	1	Ђурко	2	Никша	1	Spara	1
				Новак	2	Sran	1
				Nokač	1	Srana	1
Владац	1	Zubko	1			Срдан	1
Владко	1			Оливер	10	Станимир	1
Влатко	2			Орл	1	Станиша	2
Влајко	2	Иван	5	Отомиша	1	Стѣпан	33
Војин	1	Иваниш	1			Стѣпко	3
Војко	1	Иванко	1			Стоја	1
Војнан	1	Илија	1				
Војо	1			Пеја	1		
Вуја	2			Пејан	1	Тануш	1
Вук	18	Jakovir	1	Пејошин	1	Тодор	6
Вукац	3	Јован	37	Пепа	3	Томас	1
Вукаш	1			Пет(а)р	1	Томенико	1
Вукашин	10			Петко	4		
Вукосав	1	Костадин	2	Petri	3		
Вуксан	4	Кука	1	Petriza	1	Ulku	1
Вукча	1			Покрајац	1		
Вучета	1			Прибил	4		
Вучић	3	Лазар	1	Пријезда	3	Цвѣтко	1
Вучко	2	Лала	1	Продан	3	Ćirin	1
		Liu	1	Продаш	1	Ćirna	1

589 особа, око 158 имена (из насеља бр. 3°—5°, 8°—12°, 15°—18°, 20°, 21°, 26°, 28°, 87°, 91°)

ПРИЛОГ 50

Имена из алџинских српских насеља 1485. године

Андрија	8	Доменико	1	Михаил	1	Radi	1
Бобеза	2	Dubko	2	Младен	4	Радич	26
Богдан	29	Драшчко	1	Мрко	1	Радо	1
Богоје	2					Радован	24
Богосав	5	Ђерђ	1	Ненко	25	Радомир	2
Божидар	25	Ђин	1	Нешкић	1	Radona	1
Бојко	2	Ђон	3	Никац	1	Радоња	3
Војrushko	1	Ђура	18	Никеза	1	Радосав	67
Воџа	3	Ђур(а)ђ	11	Никола	49	Radsav	2
Брајан	5	Ђурица	2	Новак	5	Радул	1
Брата	1	Ђурко	3			Радушко	8
Васил	2	Иван	8	Оливер	3	Рајин	1
Verin	1			Остоја	1	Рајко	11
Vira	1	Јован	6			Ралко	1
Влатко	3			Пава	1	Раша	5
Војиница	1	Kostandin	1	Пепа	2	Rojko	1
Воја	2	Kraguj	1	Пет(а)р	4	Rok	1
Вук	2			Петко	2	Rosav	1
Вукаш	1	Лазар	1	Петро	1		
Вукашин	8	Лала	1				
Вукман	2	Lapko	1	Рјеш	1	Станиша	1
Вукосав	2	Лека	1	Preshil	1	Стѣпан	13
Вукота	7	Llesh	3	Прибац	5	Стѣпко	1
Vulkash	1	Lushko	1	Прибил	11	Стѣпо	1
Вуча	1			Прибо	9	Стоја	1
Вучић	5	Марко	1	Прибоје	4		
Грубан	3	Милајко	1	Prisal	1		
Gura	1	Милан	1	Продан	1		
Дабижив	8	Милен	2			Тануш	1
Дамјан	1	Милош	6	Рада	1	Тодор	1
Дедац	1	Миокус	3	Радац	1	Томенико	2
Дејан	3	Миоман	1	Радеља	1		
Димитр(иј)	28	Миросав	1	Раденко	1	Цвѣтко	1
Добрчин	2						

570 особа, око 117 имена

(из насеља бр. 34°, 48°, 51°, 53°, 55°, 57°, 58°, 60°—63°, 66°, 68°—72°, 74°, 76°, 77°)

ПРИЛОГ 51

Имена из доњомејхојских и алџинских албанских насеља 1485. г.

а) Насеља бр. 6 а, 22°, 27°, 30°, 32°, 33°, 35°, 37°—41° а, 43°—46°, 50°, 56°, 59°, 64°, 65°, 67°, 79°—81°

Andrija	29	Bogdan	5	Brajot	1	Vladimir	1
Baraniç	1	Bozhidar	1	Branka	1	Vuja	2
Barbar	1	Bozhko	3	Branko	3	Vuk	1
Bardo	10	Boshko	2	Brat	1	Vulkash	1
Bezhan	1	Bojnik	1				
Bjela	1	Bosa	1	Vasil	4	Gega	17
		Воџа	1	Vesa	1	Goga	2

Gogo	1	Zahar	1	Menku	1	Prepjaç	1
Grigor	2			Menç	3	Progon	9
Gurgër	1	Ivman	1	Mença	1	Prodan	1
Gurgur	1	Ilia	1	Mërku	1		
				Meshko	1	Rada	1
Deda	1	Janko	1	Mioman	1	Radiç	1
Dejan	13	Junak	1	Miran	1	Rajko	1
Dimitr	34			Mihail	1		
Dimitri	5	Kalza	1	Mihal	2		
Dod	1	Kola	6	Miça	2	Stasha	1
Domeniku	1	Karir	1	Miçaç	1	Stepan	18
Dragan	1						
Dubkash	1	Lazar	8	Nenada	1	Tanush	10
Duka	2	Leka	31	Nene	1	Todor	3
Dusha	1	Llesh	2	Nenko	23	Tole	5
		Lika	2	Nika	2		
Gjegja	1	Lin	1	Nikolla	47		
Gjeç	2	Liç	1	Novak	3	Ukça	3
Gjeça	1	Liça	1	Nuja	1	Vila	2
Gjin	35	Luba	1				
Gjirgj	1	Lula	3	Pavl	15	Shubur	1
Gjon	53	Lulo	1	Papa	1	Shyt	1
Gjorgo	1	Lusha	2	Pejo	1		
Gjura	4			Pepa	15		
Gjorgj	35	Mazarak	1	Petko	2		
Gjuri	1	Margliç	1	Petr	22		
Gjurko	2	Marin	3	Petri	4	582 особе (око	
Gjuro	1	Marku	2	Petro	4	115 имена)	

b) Насеља бр. 82°—86°, 90°

Andrija	17	Daba	1	Jaku	1	Pavl	1
		Dajç	1			Pal	2
Bardi	1	Dimitr	3	Kalaç	1	Pepa	1
Bardo	1	Dimitri	7	Kola	3	Petko	1
Bjeloç	1					Petr	2
Bora	1			Lazar	1	Pjeç	2
Boshko	2	Gjergj	1	Lazër	1	Stepan	3
Buza	1	Gjin	4	Leka	2		
		Gjon	9			Todor	2
		Gjura	7	Mihal	4	Tole	2
Vuja	1	Gjuraq	1	Miça	1	Shirgja	1
Gega	1			Nenko	2		
Gugaç	1	Ilia	2	Nikolla	9	105 особа	

ПРИЛОГ 52

Насеља са мешовитом ономастичком

а) Беџи, Рибница и Њивоказ (6°, 36°, 47°)

Андрија	1	Дабижив	6	Мазарак	1	Радомир	1
Бардо	1	Давид	1	Марко	1	Радосав	10
Богдан	4	Димитр	5	Милош	1	Radsav	1
Богич	1	Доменико	1	Младен	1	Radosa	1
Богосав	2	Dubko	1	Ненко	5	Радунко	1
Vodirishko	1	Дулич	1	Никола	12	Рајко	1
Божидар	2			Новак	1	Рајчин	1
Божко	1	Ђерђ	2	Оливер	1	Рапа	1
Бошко	1	Ђон	1	Павл	1	Рашко	1
Брајич	1	Ђон	2	Пепа	1	Станиша	1
Бранко	1	Ђура	5	Перица	1	Стѣпан	4
Varengo	1	Ђурђ	1	Пет(а)р	2		
Васил	1	Ђурич	1	Prensav	1	Тануш	1
Влатко	1	Иван	3	Прибац	3	Тодор	1
Вук	1	Илија	2	Прибил	2	Томенику	2
Вукашин	1			Радич	9		
Вукота	1	Јован	4	Radjonko	1		
Vulkash	2			Радован	3		
Вучић	1	Лека	4				
						139 особа	

б) Поповци II и Јуник (41° њ, 49°)

Андрија	2	Гога	3	Милош	1	Прибил	1
Бардо	1	Дамјан	1	Миоман	1	Прогон	1
Богдан	1	Дејан	3	Михаил	1	Радич	4
Божидар	2	Димитр	4	Ненко	4	Радован	2
Бранко	1	Ђон	8	Никола	5	Радосав	3
Васил	2	Ђурђ	1	Новак	1	Radosa	1
Vedash	1	Иван	1			Рајко	1
Влад	1	Јован	1	Пејан	1	Стѣпан	1
Вукота	1	Menku	2	Пепа	4		
		Милајко	1	Пет(а)р	1	70 особа	

с) Дујак, Смолица и Морина (24°, 42°, 52°)

Андрија	5	Димитр	2	Михаил	2	Пет(а)р	2
		Димитриј	3			Петро	2
Богдан	1			Ненко	9	Радич	1
Богосав	1	Ђон	5	Ника	1	Радо	1
Божидар	1	Ђон	7	Никола	5	Радосав	1
Божко	1	Ђурађ	1	Niku	1	Рашко	1
Бошко	1	Ђурђ	5	Новак	1		
Vosa	1					Стѣпан	1
Васил	1	Иван	1	Ozgur	1	Укџа	1
Влад	1			Павл	3		
Вука	1	Лека	1	Пепа	5	77 особа	

137.

У првом српском узорку (прил. 49) изнад 2% заступљена су имена: *Радосав* (са *Radosa* и *Radosav*) 42 обвезника, *Никола* 41, *Јован* 37, *Сивџан* 33, *Бојдан* 28, *Божидар* 26, *Ненко* 21, *Радич* 20, *Вук* 18, *Димитр(иј)* и *Ђура* по 15, *Дабижив* 12.

У другом узорку, из алтинских српских насеља (прил. 50), највише су се пута поновила имена: *Радосав* 69, *Никола* 49, *Бојдан* 29, *Димитр(иј)* 28, *Радич* 26, *Божидар* и *Ненко* по 25, *Радован* 24, *Ђура* 18, *Сивџан* 13.

Најчешћа имена у албанском узорку (прил. 51 а) јесу: *Gjon* 53, *Nikolla* 47, *Dimitr(i)* 39, *Gjin* и *Gjorgj* по 35, *Leka* 31, *Andrija* 29, *Nenko* 23, *Petr* 22, *Stepan* 18, *Gega* 17, *Pavl* и *Peпа* по 15, *Dejan* 13.

Иако су имена у албанским насељима у изразитом контрасту према српским, ипак је дошао до изражаја гранични положај у односу на српске области и непосредан додир са старосрпском ономастиком, тако да албанска грађа овде није особена у оној мери коју смо видели у огледној петришпанско-скадарској статистици (прилог 10). Тако овде у основном албанском узорку (прил. 51 а) налазимо читавих тридесетак имена од словенских основа; то је допринело и разноврсности имена, те је за 582 особе употребљено 115 имена, тј. знатно више него у поменутом ранијем огледу (72 имена за 541 особу). Занимљиво је да се скраћена имена на -о у овој зони не ограничавају на српске средине, него се срећу — истина, спорадично (са изузетком имена *Прибо* код алтинских Срба) — и у српским и у албанским узорцима (прил. 49: *Бојо* и *Војо*, прил. 50: *Мрко*, *Прибо* 9 и *Радо*, прил. 51 а: *Gogo*, *Gjuro*, *Lulo* и *Peјо*, прил. 52 с: *Радо*).

О етничким сменама у доњој Метихији и Алџину
током XIV—XV века

138.

Како је знатан део наше зоне пописан и у Дечанској хрисовуљи, могу се вршити нека упоређења етничких прилика у доба њеног писања и век и по касније, у време настанка СК. Све насеобине из ове зоне које су пописане у ДХ имале су типичну старосрпску ономастику, са изузетком алтинског села Грева (в. т. 22). Поређење показује и знатну постојаност и битне разлике.

Постојаност се огледа у томе што су све оне српске насеобине из ДХ које налазимо и у СК сачувале српски етнојезички карактер; таква су села Дџчани, Црвени Брџг, Лука, Рзинићи, Прилџи, Храстовица, Прџки Луг, Трџбопоље, Шипчане, Бабјане, Сошане, Горане; остаје можда неизвесно питање села Лужане (са српском ономастиком у ДХ), ако допустимо да је његово име у СК непрецизно прочитано као *Vozhani* (ономастика је у њему албанска).

Најочљивија разлика је у томе што су у југословенском делу Алтина — између Рибнице и њених притока Врџла (сев. од Пуношевца) и Нерџстуше — у ДХ пописане три заједнице: Власи Срџмљани, дружина челника Радана и ковачка дружина око „кола гвозденога”, све три са старосрпском ономастиком, а 1485. године стање је сасвим друкчије. Наиме, у овом простору не локализује се тада ниједна српска насебина, а појављују се албанска или углавном албанска насеља Пуношевици, Поповци, Морина.

Исто тако се у албанском делу Алтина појављују албанска насеља Вучи Доли, Бербат и Рогам, којих у попису ДХ нема, иако се изричито каже да се сав Алтин дарује Дечанима: „Алтин с в’сџми сели и с в’сџми заселки и с в’сџми међами”.

139.

Из овога је јасно да се по Алтину током XIV—XV века појавило неколико албанских насебина којих није било у доба писања ДХ, делом уткивајући се између старијих српских насеља а делом и смеђујући словенско или славизирано становништво, што видимо у десном поречју Рибнице — између Врела и Нерестуше. Можда је управо турска најезда, разарајући стара властелинства и поседничка права, створила услове да поједине скупине покретљивијег становништва посвајају одређена земљишта и оснивају насебине; уосталом, из поменуте повеље кнегиње Милице (в. т. 129) види се да је дечанско властелинство било разорено, те му она враћа извесне поседе, и то неке управо у овој зони о којој је реч (Смолице, Поповци, Пуношевици и др.).

Остаје неизвесно питање албанских насебина које смо нашли изван старосрпских граница Алтина, тј. изван линије Врело—Рибница—Нерестуша: јесу ли и оне сразмерно нове, као оне у старијим границама Алтина, или су постојале и одраније, или има и једних и других случајева? Ова питања остају без сигурног одговора зато што ни за једно од ових насеља немамо пописа из старосрпског доба, те се за старије стање можемо ослањати једино на топонимију. Она је пак за ову зону (северније од Ђаковице) богато засведочена, нарочито у ДХ, јер се дају не само имена него и међе дечанских поседа; како се у овој грађи не уочавају албански језички елементи, нема индиција да је овде било албанских насеља у време оснивања Дечана. По томе изгледа вероватније да су и ове албанске насебине настајале током XIV—XV века.

Пада у очи да су албанске насебине по правилу малољудне. Наоко од тога одступа село Црњегојно, са 55 обвезника, али се оно у ствари састоји од три насебине (Горње, Средње и Доње Црњегојно), те неубицирани Vozhani остају једино албанско село у овој зони које прекорачује границу од педесет обвезника. То би могло упућивати на закључак да је насељавање Арбанаса спровођено у мањим скупинама; можемо при томе помишљати на везивање сточарских група за земљу, можда и на присељавање избеглица из крајева који су се први нашли на удару Турака.

140.

Кад је реч о бројности становника у појединим насељима, пада у очи да у свим селима по Подримљу која су пописана и у ДХ и у СК налазимо далеко мање уписаних у овом другом извору него у првом. Тачна упоређивања не могу се вршити због неједнаког пописног поступка; тако да се у ДХ многа имена уписују као дѣдови („а дѣд му . . .”, „а дѣд им . . .”), што ће пре бити део идентификационог поступка при уписивању потомака него упис активних обвезника, а не знамо ни колико се у ДХ уписују малолетни мушкарци, чега у СК нема.

Разлике су ипак веома упадљиве, што ће посведочити неколико примера, где у број уписаних у ДХ не рачунамо оне који се уписују као дѣдови: Љуболићи — у ДХ (II) око 185, у СК 29; Бродлићи — у ДХ око 55, у СК 10; Храстовица — у ДХ око 90, у СК 33; Прѣки Луг — у ДХ око 33, у СК 13; Трѣбопоље — у ДХ око 140, у СК 17; Горани — у ДХ око 250, у СК 25; Шипчани — у ДХ око 135, у СК 51.

У Полимљу, међутим, разлике нити су овако велике нити једно-смерне (у насељима Град, Комарани, Велика, Трѣпча).

Ј. ПРИЗРЕНСКА ОБЛАСТ

141.

Са дољим током Рибнице и јужном границом Алтина прекида се у Подримљу предео у коме су нам расположиви извори омогућавали континуирано праћење имена из XV века. Међутим, у шест феуда уписаних у СК поједини поседи спадају у призренску област. То је у сваком од тих феуда изричито означено уз поједине уписане поседе, иако не уз све, али су се и они поседи за које није речено да су подручни Призрену могли издвојити на основу система дажбина. Наиме, у призренској области (истина, не у свим местима) примењене су друкчије житне мере него у пећкој, упола мање (судећи по вредности у акчама), па су се на основу тога четири насеља без ознаке о подручности могла прибројити (у оквиру истог феуда) онима која се изричито именују као призренска (тако су прибројена места под бр. 2°, 3°, 5° и 16°). Прихватајући Пуљахино идентификовање места уписаног као *Ораховац* са истоименом данашњом варошицом сз. од Призрена, прибројио сам и то место призренским, иако се за њега у тефтеру каже да је подручно Пећи (у истом спахилуку с њим је и Гребник).

Укупно се у СК нашло 18 насеља чији нам попис омогућује делимични увид у имена из призренске области:

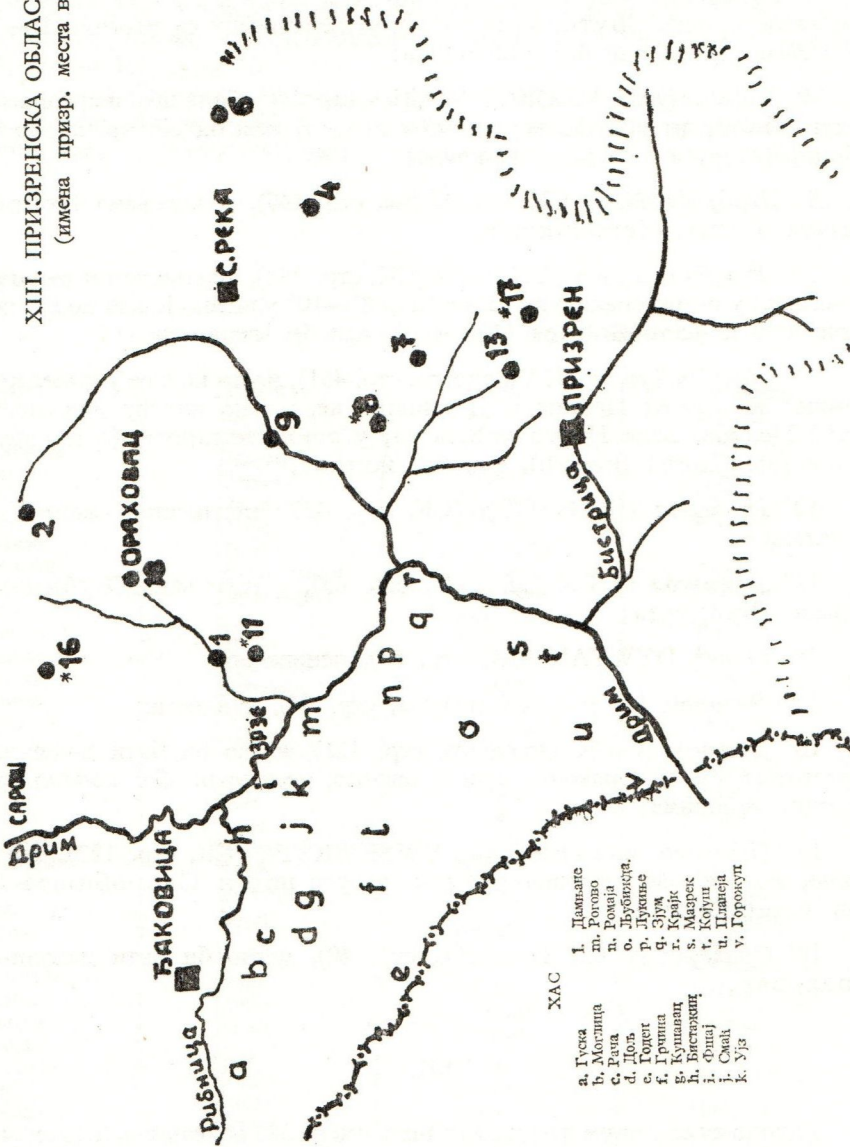
1° *Долња Брњаиш[ч]а* (у СК DWLNĚ BRNAŠ Dolina Biranash, стр. 429), место познато из повеља као Брњашча а данас Брњача, док га Пуљаха идентификује са Пиране;

2° *Горњи Острозуб* (у СК GWRNĚ VSTRWZWB Gorna Strozubi, стр. 430), у повељама и данас Острозуб, док га Пуљаха поистовећује са Горожуп;

3° *Горње Радиловице* (у СК GWRNĚ RADYLWFČĚ Gorna Radilovića, стр. 430), непознато;

4° *Долње Савро[во]* (у СК DWLNĚ SAWRWG Dolina Savrug, стр. 431), биће Исаврово из повеља а данашње Саврово;

ХИИ. ПРИЗРЕНСКА ОБЛАСТ И ХАС
(имена призер, места в. у т. 141)

- 5° *Љубиње* или сл. (у СК LWBNE Lobina, стр. 431), непознато;
- 6° *Крушица* (у СК Krushiça, стр. 433), данашња Крушица;
- 7° *Љуџиолаве* или сл. (у СК Lutoglava, стр. 433), у повељама Љутоглави а данас Љутоглава; у истом велепоседу са местима 1°—7° је и *Бела Црква*, али без становника;
- 8° *Мађерце* (у СК MAQRÇE Magjrica, стр. 446), биће што и арбанаски катун Мађерци у САХ, вероватно у пределу сев. од Призрена где се убицирају други катун из те групе;
- 9° *Не[и]робиштие* (у СК Netrobishta, стр. 447), у повељама Непробиште а данас Непребиште;
- 10° *Pragjin ova PRAQYN AWË* (СК, стр. 448), неизвестан и смештај и читање; у истом спахилуку са местима 8°—10° уписано је као подручно Призрену и место Вобоџа (*Бобовце?*), али без становника;
- 11° *Вуч(ј)и Трн* (у СК Vulçiterna, стр. 451), место које се у повељама помиње као сусед Целина и Диничина, вероватно између данашњих места Целина, Бела Црква и Брњача; у истом спахилуку је и *Горња Брњаш[ч]а* (Kurna Branash), али без житеља;
- 12° *Dragaçeta DRAGAÇTE* (СК, стр. 457), неизвестан смештај, а и читање;
- 13° *Љубижда* (у СК Lubizhda, стр. 63), у повељама Љубижња а данас Љубижда;
- 14° *Divjak DYWYAK* (СК, стр. 63), неизвесно;
- 15° *Врховица (?)* (у СК Virçoviça, стр. 64), неизвесно;
- 16° *Дреновце* (у СК Dranofiça, стр. 121), могао би бити данашњи Дреновац сз. од Ораховца, али је смештај несигуран због понављања сличних топонима;
- 17° *Uskurishta* или *Oskurishta*, VWSKWRŠTE (СК, стр. 122), неизвесно, ако није због какве графичке забуне што и Скоробиште (у пов. Скоробишта);
- 18° *Ораховац* (у СК Orahovac, стр. 40), могао би бити данашњи Ораховац.

Укупно су се у овим насељима нашла имена 380 обвезника, што значи непун уобичајени узорак. Ипак се може закључити да и у овом корпусу преовлађује старосрпска ономастика какву смо видели у другим деловима слива Белог Дрима, иако са извесним примесима и повећаном разнородношћу.

И овде је на челу по учесталости основа *Рад-* и сл. (око 14% уписаних), а за њом долази *Бој-* и сл. (око 12%), док је основа *Вук-* слабо заступљена (мање од 3%). Укупно су словенске основе заступљене са око 47%.

Најчешћа су имена (изнад 2%) *Јован* 31 (или око 8%), *Никола* 30, *Бојдан* 23, *Димитр(иј)* 21, *Радосав* (са *Radosa*) и *Сивџан* по 17, *Божидар* 14, *Ненко* 13, *Ђура* 10.

С друге стране, има подоста имена нејасне структуре, нпр. *Vexhatin*, *Bogaso*, *Voçila*, *Vodja* и др., а типичних албанских имена има нешто више него по горњој Метохији, можда до 5%.

ПРИЛОГ 53

Имена из њризенске области 1485. године

Андрија	2	Дабижив	6	Лачета	1	Петрохан	1
Вара	1	Dabka	1	Lin	1	Прогон	1
Vexhatin	1	Davit	1	Lula	1	Продан	3
Vjela	1	Дамјан	2			Рада	3
Vjelja	1	Дерко	1	Марко	4	Радац	1
Бога	1	Derjan	1	Мађо	1	Радеља	1
Bogaso	1	Divjo	1	Menku	1	Радивој	2
Богавац	2	Дида	1	Миладин	1	Радич	6
Богдан	23	Димитрашин	1	Милко	1	Радован	1
Бого	1	Димитр(иј)	21	Милосав	1	Радоје	2
Богосав	1	Дода	1	Милош	2	Radona	1
Божидар	14	Драго	1	Мирко	1	Радоња	3
Божих	2	Драгосав	1	Михаило	3	Радосав	16
Божко	1	Dranovaç	1	Михал	1	Radosa	1
Бојко	4	Ђука	1	Михац	1	Радохна	5
Бојчин	1	Gjeguça	1	Младен	2	Радун	1
Vosa	3			Murgu	1	Рајко	2
Вођа	1	Ђин	5			Рајчин	1
Voçila	1	Ђон	2	Ненада	1	Раша	7
Брајица	1	Ђура	10	Ненко	2	Рашутин	1
Бранисав	1	Ђурађ	2	Ника	13	Srana	1
Бранко	2	Ђурђ	1	Ника	1	Станич	1
Брата	1	Ђурица	2	Никола	30	Станиша	3
Будак	1	Ђуро	1	Никча	1	Stena	1
		Иван	7	Новак	1	Стѐпан	17
Владисав	1	Јаков	1	Nul	1	Стѐпо	1
Влајко	1	Јанко	1	Обрад	1	Тодор	6
Влатко	1	Јован	31	Оливер	4	Толе	1
Vodja	1	Која	1	Остојан	1		
Војноје	1	Којин	1	Павл	1	Ulku	1
Вук	6	Кола	2	Pavlogo	1	Цвѐтко	2
Вукашин	3	Kranja	1	Пепа	2	Цреп	1
		Лазар	2	Пет(а)р	2	Çogashin	1
Гега	1	Лаја	1	Петко	1	Shaka	1
Грубац	1			Petri	1		

380 особа (око 132 имена)

И у именима из призренске области (прил. 53) спроведене су већ примењиване корекције транскрипције имена *Дабџив*, *Ђурађ*, *Ђурђ*, *Јаков*, *Јанко*, *Милко*, *Михаило*, *Оливер*, *Радеља* (*Raděla*), *Радоје*, *Радожна*, такође и *Цреј* ум. *Сегр*.

*Осврћ на друге изворе њодањака о именима из XVI—XVI
века у доњем Подримљу*

143.

Видели смо да остајемо без антропомастичких података с почетка турскога доба на десној страни Б. Дрима за предео јужно од Баковице и доњег тока Рибнице (Ереника), а на левој страни празнина у грађи је још већа, јер имамо само местимичне податке за сав леви део слива Б. Дрима јужно од реке Мируше (укључујући и горњи део њеног слива — око речице Бање).

И из хрисовуља је антропомастичка грађа за овај предео доста оскудна: пописе имамо у ДХ за село Зерзево на Дриму, а у ДХ и САХ за неколико влашких катуна источно од Ораховца односно северно од Суве Реке: Пагарушане, Блатчане, Гунцате, Добрушинце (Јанчишта) и Кострчане, и свуда влада уобичајена старосрпска антропонимија.

Сем тога, у САХ се једна група од девет катуна изричито именује као Арбанаси; судећи по четири катуна чија су се имена очувала, налазили су се између Призрена и Суве Реке. Имена људи нису пописана, али је и само арбанаско именовање индикативан податак. Видели смо да је један од тих катуна, Мађерци, пописан у СК, али у њему не налазимо концентрацију староарбанаских имена какву смо могли очекивати; налазимо, истина, имена *Дода*, *Ђин*, *Кола 2*, *Лула*, али преосталих тридесетак не указује на арбанаски карактер насеља, него пре на одмаклу славизацију или смену становништва. Можда су нешто изразитији староарбанаски елементи у попису села Љутоглаве, које се граничило са зоном катуна.

144.

У недостатку старијих извора, од интереса је размотрити грађу тефтера за Дукађински санџак од 1571. године (ДС 1571, в. прилог 1), коју је такође објавио приређивач СК, С. Пуљаха, додајући и неке податке из тефтера за Призренски санџак од 1591. године. Објављени део ДС 1571, поред предела у Албанији (одакле сам узео узорак у прил. 11), садржи попис предела Хас југоисточно од Баковице, заправо целе зоне коју ограничава доњи ток реке Рибнице (Ереника), Бели Дрим од ушћа те реке до свог преласка у Албанију и државна граница. Обухваћена су и нека места која су била пописана и у СК (сама Д'јаковица, као и арбанаска насеља Поповци, Вагово, Брајковце или сл., *Dijk*, *Липовац*), а онда (поред неких неидентификованих) насеља чијим именима

одговарају данашњи топоними Гуска, Моглица, Рача, Дољ (GWRNЭ и DWLNЭ DWL), Годен, Грчина, Кушавац (KRWŠWYČЭ), Бистажин, Фшај (VŠAN), Смаћ, Ујз, Дамњане, Рогово, Ромаја, Љубижда, Лукиње, Зјум, Крајк, Мазрек, Којуш, Планаја, Горожуп.

У свим овим местима влада староарбанаска антропонимија, онога типа који смо видели у прил. 11 и т. 25; на 17 имена која су се тамо показала најчесталијима, изнад 2% (*Andre, Bac, Biba, Gac, Gika, Deja, Doda, Gjin, Gjon, Koka, Kola, Lika, Nina, Para, Peča, Prend, Tola*), отпада и у готово свим побројеним местима изнад половине уписаних.

ПРИЛОГ 54

Упоредни оглед њихова имена 1485. и 1571. године

Д'јаковица 1485:		Д'јаковица 1571:		Dujk 1571:	
Бобеза	2	Avram	1	Andre	2
Богдан	5	Воја	1	Bac	2
Божидар	2	Воја	2	Bard	1
Војrushko	1	Gac	1	Biba	1
Буџа	1	Gika	1	Буџа	1
Врајан	1	Daba	1		
Vira	1	Dimitri	2	Gika	6
Воја	2	Dimjo	1	Deja	5
Вук	1	Gjon	1	Doda	2
Вуча	1	Gjura	7		
Вучић	3	Iliа	1	Gjec	2
Дамјан	1	Jak	1	Gjon	7
Дедац	1	Jovanič	1		
Димитриј	1	Kəbal	1	Iliа	1
Ђон	1	Kola	2	Jank	2
Ђура	3	Luka	1		
Ђурица	2	Mark	1	Koka	1
Ђурко	3	Mata	1	Kola	1
Јован	1	Miča	1	Kurd	3
Крагуј	1	Milladen	1	Lača	1
Lushko	1	Nika	1	Lika	4
Милош	1	Nina	3		
Ненко	3	Nisha	1	Mark	1
Нешић	1	Noja	1	Miča	1
Никеза	1	Nue (Нова?)	2	Nina	10
Никола	8	Pava	1	Noja	1
Новак	8	Pal	1		
Новак	1	Pejo	5	Prend	3
Пава	1	Petri	1	Stepa	2
Петко	1	Prend	1	Stojan	1
Рјeч	1	Radan	1		
Продан	1	Raja	1	Tola	1
Радац	1	Raka	1		
Радич	1	Rasha	1		
Радосав	3	Stepa	3		
Рајко	1	Stepan	1		
Станица	1	Stojan	1		
Стeпан	2	Stojko	1		
Стeпко	1	Ugrin	1		
Стeпо	1	Ulk	1		
65 особа		58 особа			62 особе

У ДС 1571 пописана је и Баковица, али тамо имена одударују од оних у другим побројеним насељима (само 8 од укупно 58 обвезника носи неко од наведених 17 имена), иако се стање доста разликује од онога 1485. године — по одмаклом процесу скраћивања имена и по појачаном утицају албанске антропонимије; у прилогу 54 приказан је један и други попис Баковице, а уз њих, као узорак типичне албанске антропонимије, и попис суседног места Дујк. Може се закључити да је Баковица 1571. године била претежно српско или мешовито насеље.

145.

Из призренског тефтера од 1591. године Пуљаха је објавио попис шест насебина које продужавају светоарханђелске арбанаске катуне. То су малене насебине, са укупно испод 60 обвезника (не рачунајући муслимане). По именима се може рећи да ове насебине нису очувале арбанаски карактер (в. прилог 55).

ПРИЛОГ 55

Имена из бивших арбанаских катјуна (Биновци, Шћинадија, Мађерци, Новаци, Цайарци, Црнча) 1591. године

Виџан	1	Ђура	1	Милица	2	Петко	1
Богдан	1	Ђурко	2	Михаило	2	Петро	1
Брата	1	Ђуро	1	Миџан	1	Рајко	2
Вељан	1			Младен	2		
Војо	1	Илија	1			Смак	1
		Илијаш	1	Ника	1	Степа	2
Грубо	1			Никола	4	Стојан	1
Даба	1	Јован	3	Никола	5	Стојко	3
Дуло	1	Јофиџ	1	Новак	1	Филип	1
Димитр	2					Цветко	2
Dimitri	2	Лазар	1	Павл	1		
				Пејо	1		
Димјо	1	Марко	1	Перо	1	56 особа	

Напоменимо на крају да Пуљаха у коментару података призренског тефтера од 1591. године набраја (без грађе) села за која оцењује да је у њима „већина становника чувала . . . чисто албанску антропонимију” (о. с., стр. 335), где помиње нека села између Призрена, Суве Реке и лакта Б. Дрима (Љутоглава, Смаћ, Медвеце, Д. Србица), а онда већи број места у левом порећју Б. Дрима, почев од Сароша па на југ, која сва остају испод линије Сува Река—Ораховац—пл. Козник. Судећи по овоме, објављивање целокупне грађе тог призренског тефтера омогућива-

ло би да се уочи тадашња српско-арбанаска етнојезичка граница у призренској области. Та се граница, међутим, не би смела механички пројектовати унатраг, на почетак турскога доба, мада може дати ослонац за приближну оријентацију; у вези са овим карактеристично је да у албанска села Пуљаха убраја и Зерзево (Zirzova, данас Зрзе), које је у доба писања ДХ имало старосрпску антропониимију.

Овим се закључује оно што се на основу засад расположивих извора могло рећи о границама старосрпске и староарбанаске антропониимије и распореду српских и арбанских насеља на почетку турскога доба. Разматрање грађе из области Бранковића (сав слив Ситнице са Лабом и горњи делови сливова Ибра, КLINE, Лепенца, Јужне Мораве и Топлице, на основу ОБ 1455) — које нам, као и извесна закључна разматрања, остаје за другу прилику — неће у том погледу донети ништа ново, јер у ОБ нема насеља са староарбанском антропониимијом.

(Крај другог дела.)

ПРЕГЛЕД САДРЖИНЕ

C. Скадарски крај (источна Зета)	1—50
Карта VI: Скадарски крај	4
Прилог 28: Списак места у СЗ 1416	3—5
Прилог 29: Преглед садржине СК	5—6
Прилог 30: Места скадарског краја у СК 1485	7—8
О одређивању и смештају пописаних места скадарског краја	8—16
Именски придевци и развој презимена у источној Зети	16—34
Прилог 31: Придевци личних имена и месна имена у СЗ	24—31
Прилог 32: Неки именски придевци и месна имена скадарског краја у СК	32—34
Етнојезичке карактеристике источнозетских имена XV в.	35—39
Прилог 33: Мушка лична имена у СЗ	37—39
Оаза старосрпских имена ист. од Скадарског језера	39—48
Прилог 34: Упоредни преглед имена 1416. и 1485. г.	44—48
Имена Хота и Климената крајем XV века	48—50
Прилог 35: Имена из Хота и Климената у СК	50
D. Северна Зета	51—67
Карта VII: Северна Зета	55
Етнојезичке одлике севернозетских имена	60—62
Прилог 36: Имена из Пипера 1497. године	63
Прилог 37а: Имена из Тузи, Груда и ји. Куча 1485. г.	64
Прилог 37б: Имена из Зетске равнице и сз. Куча 1485. г.	65
Прилог 38: Имена из Пипера и Подгорице 1485. г. и из Бјелопавлића и Роваца 1477. г.	66—67
E. Дурмиторски крај	68—74
Карта VIII: Дурмиторски крај	68/69
Неке одлике имена из дурмиторског краја	71—74
Прилог 39: Имена из нах. Комарница 1477. године	72
Прилог 40: Имена из Мораче и Пиве 1477. године	73

Ф. Средње Полимље	75—81
Карта IX: Средње Полимље	77
Прилог 41: Имена из средњег Полимља 1485. г.	81
Г. Горње Полимље.....	82—90
Карта X: Горње Полимље	83
Прилог 42: Имена из предела Гусиње—Плав 1485. г.	88
Прилог 43: Имена из си. предела вилајета Плав 1485. г.	89
Прилог 44: Имена из нахије Зла ријека 1485. г.	90
Н. Горња Метохија (старо Хвосно)	91—104
Карта XI: Горња Метохија	93
Прилог 45: Имена из околине Пећи 1485. године	101
Прилог 46: Имена из сев. предела нахије Сухогрло 1485. године ..	102
Прилог 47: Имена из предела око доње КLINE 1455. и 1485. г. 102—103	
Прилог 48: Имена са левог побережја Дечанске Бистрице 1485. г.	104
И. Доња Метохија и Алтин	105—125
Карта XII: Доња Метохија и Алтин	108
Одлике имена у српским и албанским насељима	115—123
Прилог 49: Имена из доњометохијских српских насеља 1485. г.	119
Прилог 50: Имена из алтинских српских насеља 1485. г.	120
Прилог 51: Имена из доњометохијских и алтинских албанских насеља 1485. године	120—121
Прилог 52: Насеља са мешовитом ономастиком	122
О етничким сменама у доњој Метохији и Алтину током XIV—XV века 123—125	
Ј. Призренска област	126—133
Карта XIII: Призренска област и Хас	127
Прилог 53: Имена из призренске области 1485. г.	129
Осврт на друге изворе података о именима из XIV—XVI века у доњем Подримљу	130—133
Прилог 54: Упоредни оглед типова имена 1485. и 1571. г.	131
Прилог 55: Имена из бивших арбанаских катуна 1591. године....	132